

Rúku

Ísu wíyómpa'a iyówana Rúku tuwímbai-aatai maisuwéna Ísun-aaí agaimakáíye. Rúku ímba Yúndaa-waasin-ifo fl'onkaa-waasigo éna tíyofaan-kisau maiyáíye. Kíríki-waasi Ísun-aaí isáíwae séna maanáúfái agaiyáíye. Kíríki-waasi arupíse úmáimo méraamba tiráái tain-kwáásín-owe séna maanáái agaiyáíye. Ísu érai'a arupíse-waasi póna arumbó wéuwatinkaiwain-íye. Maníkómpá'á inaimó sen-ááíyé Maníkóní ámútankon-aaíye sáwí'lo um-béyámbá Maníkó maisíyúwáín-aaíye miyán-áái Rúku agaimakáíye.

1 ¹⁻⁴Óraako Tíófiráasiyo moórá-aaí sénaumpo isaaó. Maníkó kentááfímbá paapé uráimba aifa'ó awánaraan-kwaasi mintántáákón-aaí simátíma'maesa iyáamba isasá kentáá wésimasimewe. Sáwífa'nanka mináái érai'-aaí agaimakáamba minááígoní áwáú kawé'-úmai isé'a aifakén-ááíyé afufumpinkén-ááíyé ánaaenken-aaíye agai-amúne. Ísaraanda-aaí érai'-aaíya'i karo'-ááíyá'iyompo mindásafe'a maanáúfái agai-amúmpo toráumai isaaó.

Yónimbo ma'ankáínda-aaímo simámakain-aaí.

⁵Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti méron-kanaafimba moóráwígon-awi'a Sékáráíya Ápáísaani akún-ándáfákén-kwáásí ména Maníkóní ámáán-daumpa'a kisaumo maúwai mérowana awaainínkón-áwí'a Írísápéti Éronini akún-ándáfákén-ínínkó Maníkóní ámáán-daumpa'a kisaumo máún-kwaasiti akún-ándáfákén-ínínkó úwasarai ⁶Maníkón-aúranka'a minákwá'á kawé'-úmai mésarai Fasi'aénkón-aráái waésarai wení ámáámba kawé'-úmai isésarai ⁷age-ínímbá ména iyámpói-íyaimba mésarai wauránaráámba káguraaye.

⁸⁻⁹Wauránaráámba káguyasa Sékáráíyaani akúmbá Maníkóní ámáán-daumpa'a kisaumo maésa miyá úmae iyésa miwítí kisaumo tuwínkaa'-ésa Sékáráíyaamba iyáfasinankowana asaa-wiyúmbó índa-tantaa'o agaíndasafena Fasi'aénkóní óraa'-amaan-daumpa'a iyúwasa ¹⁰asaa-wiyúmbó índa-tantaa'o agái-kánáá seyaafá'á Yúndaa-waasi máápa'a mésa Maníkómpá'á inái wésuwana ¹¹Sékáráíya Fasi'aénkóní óraa'-amaan-daumpa'a iyúwana asaa-wiyúmbó í-tántáá'ó agái-tááregóní ayáánúrapa'a

wiyómpaken-kisau-waasigo paápé úwana ¹²Sékaráíya awánéna kantúmba maréna inkaisúwana ¹³wiyómpakewi séna Sékaráíyaaó ímba inkaisuwó. Maníkámpá'ó inaimó sénda isáíntafena enawaainínkó Írísápéti iyámpói máínífo miníyámpóigón-áwí'a Yóniye siyó. ¹⁴Ma'ankáínana enarunkó aamoí ínasa fí'on-kwaasiwara'a aamoí ónááwe. ¹⁵Ma'ankáíndara'a Maníkóni Ufaen-ámútánkó miníyámpóigón-arumpimba óraa'a ínana ándá-aran-done uwó'lo on-dóné ímba náino. Maníkón-aúranka'a wenáwí'a óraa'a íníye. ¹⁶Wemá óraa'a éna Ísareri-waasisomba tafisínasa miwítí Fasi'aénkó Maníkámpá'á aneka'á ténááwe. ¹⁷Wemá Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Íráiyaa uráintemba fasi'ámai ména Fasi'aénkóni aifa'á wéna tifoísáíye tíráámarine tafisínasa taankarotámai méranaawe. Aaimó ímbo isáíyan-kwaasi tafisínasa arupísemo on-kwáásímó iyantemba ésa kawé'-ímáyáá ónááwe. Miyáumai Fasi'aénkómó kumíndasafena wení waási to'mayaa uwátinkainiye wiyómpakewi súwana ¹⁸Sékaráíya séna kesuwaainínkóekai wauránaráamba káguraufó nóra séra minááísáfé'a érai'e sénaumno súwana ¹⁹wiyómpakewi séna kemá Képarieri mé'a Maníkón-aúranka'a méraunana kawé'-áái siména si'maráísa'a músimamundasafe ²⁰ímba érai'e sémpo emá ímba aaimó sindá mérenana ánaaen-kanaa kemó súnda-tantaa'a paápé ína kawé'-úmai aái sínone súwasa ²¹máápa'o méron-kwaasi Sékaráíyaamba amu'matuwé mésa sésa óraa'-amaan-daumpa'a nóintafenawa ayáátááka'a méraiyo wésuwana ²²máápa'a kuména ímba aái súwasa óraa'-amaan-daumpa'a kaainkáámbá awánaraiye suwaná ayáán-kwaame'naame'a wéna ímba aaimó súmba ména ²³wení kísau-kanaa tai'ówana wení naaópa'a kuráíye.

²⁴Komérowana awaainínkó Írísápéti ámu'a paápé éna aúpá'á séfataase-wiyomba maéna ²⁵séna Fasi'aénkó kawé'á uwásinkena miyámó uráintafe'a aamoí é'a ayáátááka'a iyámpói ímbo matinkáúnda misígáémó ímbá tai'áíye Írísápéti siyáíye.

Ísumbo ma'ankáínda-aaimo simámakain-aii.

²⁶Írísápéti ámu'ka'a ména afa'móráe-wiyomba maisuwówana Maníkó wení kísau-waasigon-awi'a Képarierimba wiyómpakemba ai'marówana Káriri-marafa'a Násareti-naopa'a kuména ²⁷moórá-arasigon-awi'a Máriaambo simámindasafena kunkáíye. Minárásígó ímba waaí maiyón-arasigo Téfitin-andafaken-kwaasiya'a áwí'a Yósepinka'a aái tarímarowana ²⁸wiyómpakewi Máriaampa'a kuména séna méwa'ono. Maníkó aamoí uwánkena esé'a méraiye simámuwana ²⁹óraa'-imayaa éna séna minááígóni áwáu nóran-aisafenawa síyó súwana ³⁰miwá séna Máriaaó Maníkó aamoí uwánkáífo ímba áá'a íno. ³¹Ámu'lo kaumáímo iyámpóímo ma'anké áwí'a Ísuwe simánkainone. ³²Wemá óraa'a éna óraa'-waasi-í'a

ínasa íyáákamai-Fasi'aenkon-ááninkon-iye sénááwe. Aíwá'nágon-awi'a Téfitimo kawáá-kísáúmó maiyáintemba Maníkó kawáá-kísáú aminana ³³Yékopun-andafaken-kwaasi kawáá-kísáú waé'wae'a ínana minkáwáá-áwí'á ímbo tai'áínda waé'wae'a íníye Képarieri súwana ³⁴Máríyaa séna nóra séwa sénó. Kemá ímba waaí maiyé'a úwoi méraumne súwana ³⁵wíyómpakewi séna Maníkóni Ufaen-ámútánkó esé'a mérainana íyáákamai-Fasi'aenkoni fasi'aémbá embá amína po ma'ánkénasa áfááran-iyampoi Maníkón-áánimban-iye sénááwe. ³⁶Enamááraa-ininkon-awi'a Írísápéti áráamba kéna ámú'a kauráiyé. Age-ínímbán-iye wésewana ámú'a kauréna afa'móráe-wiyomba maisúwáiyé. ³⁷Maníkó seyaafá-tántáá'á fetóí wéena wenkwará'á miyá wéuwankaiye súwana ³⁸Máríyaa séna Maníkóni kísau-arasi úmpo simásimendantemba Maníkó kembá miyá íníye súwana Maníkó ai'mákowi auwéna iyáiyé.

Máríyaa Írísápétini namu'ó kuráin-aaí.

³⁹Iyúwana kárika'a Máríyaa ména íyáfasinena minúwóiyáán-úmai Yúndiyaa-marafa'a omápa'-aempa'a moórá-naopa'a wéna ⁴⁰Sékaráíyaani naaúmpa'a iyéna Írísápétin-awi'a mó tówana ⁴¹Írísápéti Máríyaa amóísáúmba isówana iyámpóigo anówan-arumpimba ména úwaauiwa úwana Maníkóni Ufaen-ámútánkó Írísápéti arumpimbá óraa'a úwana ⁴²óraaka séna Maníkó kawe'á uwánkena fi'on-inimba kárika kawe'á uwátinkena embá óraaka kawe'á uwánkaraiye. Ma'ánkénda-iyampoigonkwar'a kawe'á wéuwankaiye. ⁴³Ímba súwí'wara'-inimba úndanifo kesí Fasi'aénkómbá ma'ánkénda-ininko éma kesí namu'á wétene. ⁴⁴Enamóísáúmba isáúnana sirumpimbó mérain-iyampoigo aamoí éna úwaauiwa uráiyé. ⁴⁵Maníkó simámakain-aaí érai'a paápé íníye séndasafena Maníkó kawe'á uwánkáiyé Írísápéti siyáiyé.

Máríyaa Maníkón-áámóí éna imó siyáin-aaí.

⁴⁶Súwana Máríyaa séna kesí imáyáago Fasi'aénkón-áwí'a mósá wémaraisa'a ⁴⁷⁻⁴⁹Maníkóni kísau-arasi úwoi-arasi únana ken-ímáyáá isaná sirunkó kawe'á isa'á Maníkó kawe'-ámp'á'ó mésínkáíwaimba aamoí uwánkaumne. Maníkó óraa-fasi'aenkwarawi óraa'a uwásínkáimba pósa kentáfésa sésa Maníkó kawe'á uwánkaraiye sénááwe. Káfé'o méraan-kwaasiye ánaaembo paápé íyan-kwaasiye mináái símaesa kónááwe. Maníkó áfáá'orawi éna ⁵⁰wenaísamaifimbo méraan-kwaasisafena ááémo ma'éón-kwaasiye káfé'o méraan-kwaasiye ánaaembo paápé íyan-kwaasiye arumbá uwátínkámaena iyíníye. ⁵¹Maníkó fasi'aréna fasi'aén-kísáú maéna kentúwí'o mósá máráán-kwaasi ti'mátu'makaiye. ⁵²Maníkó túwí'o wérain-kwaasi kárika'a múra tinkéna ímbo túwí'o wérain-kwaasi óraaka'a mósá wétinkaiye. ⁵³Tááimo wétain-kwaasi kawe-tántáá'á tiména sáwífa-tantaa'o makáan-kwaasi ímba tiména ti'mátukaiye. ⁵⁴⁻⁵⁵Maníkó

kentáá síwá'náwara Émbaramunfafenawara'a óraaka séna enkwára enaísaafitantambo íyawiwara'a sirumbá uwátínkámae'a iyónaumne siyáin-aaí ááka'a makéna kentáá Ísareri-waasisa wení kísau-waasisa wésuwa'nai-iyé Máriyaa séna ⁵⁶Írísápétiye ména kaumbo-wiyómbá maisuwéna wení naaópa'a kunkáiyé.

Írísápéti Yónimbo ma'ánkarain-aaí.

⁵⁷Kumúwana Írísápétini kanaa túwana iyámpói ma'ankówasa ⁵⁸Fasi'aénkó arumbó uwánkarain-aaí isésa wenamááraawe wení naaópakewiye isésa anówankwara'a aamoí uwánkaraawe.

⁵⁹Aamoí uwaná miniyámpóigó afakaumboé-no'waamba wáuwasa áúma káramai araenáemba ónae sésa afowán-áwí'a Sékáráiyaaawe simánkanae uwaná ⁶⁰anówa séna ímbanifo wenáwí'a Yóniye seró súwasa ⁶¹miwí sésa ímba ení waásifa'a miyán-áwí'á wéraiye suwaná ⁶²afowámbá áá'a káúnkowasa tiyáán-kwaame'naame'-esa nóran-awira simánkainono suwaná ⁶³afowá aúfái-wandaai síméro séna waamé'naame úwasa máámúwana agaimaréna wenáwí'a Yóniye séna timúwasa awánésa óraa'-imayaa uwaná ⁶⁴Sékáráíya agaimaréna ói'a fetóí úwana aaí séna Maníkón-áwí'a mósá marówasa ⁶⁵mindáópaken-kwaasi táá'a úwana Yúndiyaa-marafa'a omápa'-aempa'a mináái wété úwasa ⁶⁶ísówi óraa'-imayaa ésa sésa miniyámpóigó ánaaemba nóran-kwaasiya mérainiyo sésa Fasi'aénkóní fasi'aémbá wesé'a méráiyé siyáawe.

Sékáráíyaamo siyáin-aaí.

⁶⁷Miniyámpóigó afowámbá Sékáráíyaamba Maníkóní Ufaen-ámútánkó óraa'a uwánkowana Maníkón-aaí simátiména séna ⁶⁸Maníkó kentáásí Fasi'aénkó éna wení waásisa Ísareri-waasisa súwa'nai ena sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafenasa wéimba póta wenáwíta mósá maránaumne. ⁶⁹Maníkó wení kísau-waasi Téfitin-andafakewimba fasi'aénkwáásí iyáfasinankaraimba póna sáwí'o úmaisaaamo méraundafinkemba kawé'-ámpátá mésinkainiye. ⁷⁰Naaófá'á Maníkó mináái wení kawé'-wáásí simátimuwasa agaimakáawe. ⁷¹Naaófá'á Maníkó kentáásáféna óraaka séna tíyámbó kembó uwátínkén-kwaasi namuro-wáásí ta'ótokempinkemba métiyanaumne siyáiyé. ⁷²Ááéma Maníkó kentáá síwá'násafena arumbó uwátinkainda-aaí séna wení fasi'aén-áái ááka'o maráinda-aaí siyáiyé. ⁷³⁻⁷⁴Maníkó Émbaramu kentáá síwá'násafena kentáásí namuro-wáásífákémbá mésinkainata ímba sáá'a ínata wení kísau maéta ⁷⁵wenaúranka'a kawé'-úmai arupise úmai maé'mae'o onda-ááísá óraaka'a siyáiyé. Sékáráíya simásuwéna séna ⁷⁶kesááninkoo entáfésa iyáákarai-Fasi'aenkon-aaímo simátímíndawi óne sénááwe. Aifa'á emá Fasi'aénkóní aambá wiyínone. ⁷⁷Fasi'aénkó wení waásiti sáwí-imayaa

maitiyuwéna kawel'-ámpá'ó métinkainda-aaí wésimatime Fasi'aénkóní aambá wiyínone. ⁷⁸Kentáásí Fasi'aénkó áfááraumai arumbá uwásinkenasa aafáúmó iyáúsenamo sámó kaintembá kawel'-ámpátá mésinkenasa sása kásinkainiye. ⁷⁹Kumeu'ó in-áémpá'ó méraawi puwíyantafena táá'ó iwáí sáma kátinkena kawel'-ámpá'á métinkainiye Sékáráiya siyáiyé.

⁸⁰Súwana miníyámpóígó óraa'a éna kawel'-ímáyáá wéena máásai-marafa'a ména Ísareri-waasi túranka'a paapé índa-kanaa túwana máásai-marafa'a méraiye.

Máryaa Ísumbo ma'ánkarain-aaí.

Mátíyu 1:18-25

2 ¹Minkánááfímbá Rómu-kamani-oraakon-awi'a Ógásitasi simátimena séna seyaafá'-márafákén-kwáásí túwí'a agaenááwe siyáiyé. ²Aifa'á túwí'ó agáún-kanaafimba Sáíriniyasi Síriyaa-waasiti kawáágómó méron-kanaafimba ³namupa'ó maifá'ó kuráawi kouwerésa kentí akúmbó méropa'a túwí'ó agáiyantafesa tiyáawe. ⁴Yósepi Téfitin-andafaken-kwaasi póna Káríri-marafa'a Násareti-naopa'a tuwéna Yúndiyaa-marafa'a Téfitini naaópa'a téna mindáópa'-awi'a Pétaemufa'a túwana ⁵awaainín-árásígó Máryaa ámú'a kaufúwana áwí'ó maíndasafena áí'maena túwana ⁶mindáópa'a ména iyámpóímo ma'ankái-kánáá túwana ⁷aifaráán-iyámpóí ma'ankéna iyámpóígoni unáánkwátóí úsúrena purumakagóní táúfapimba ánkaraíye. Túwí'a wéagauwasa sáwífa'-waasi wíyómpimba waásimo wááumo wáén-daumpa'a ówí'a tarówana purumakagóní naaúmpa'a mérena ma'ánkaraíye.

Sipisípiya'o káráwiyowi simátímakain-aaí.

⁸Mináémpá'ó sipisípiya'o káráwiyowi nó'waamba ufá'á wégawaanuwana ⁹Fasi'aénkó wení kísau-waasi wíyómpakemba ai'marówana sipisípiya'o káráwiyowifa'a paapé úwana Maníkóní sáma tuwówana kumúwasa awánésa áfááraumai táátafesa uwaná ¹⁰wíyómpakewi séna ímba táá'a íno. Ásé-aaí kusimátimunda pósa sáwífa'-waasi isésa áfááraumai aamoí uwánkanaawe. ¹¹Káfé'a Téfitini naaópa'a iyámpóí ma'ánkáisana miníyámpóígóntáfésa Maníkó iyáfasinankarawai Fasi'aénkón-íye sénááwe. Miníyámpóígó kenkwará'é fí'on-kwaasiye sáwí'ó úmáimo méraampinkemba kawel'-ámpá'á métinkainiye. ¹²Miníyámpóí ampantasámbá úsumai purumakagóní táúfapimba máráisa'a koawáné sé'a simásímakain-aaí érai'-aaí kentáá kawel'-ámpá'á mésinkaindawimba ma'ánkaraíye sénááwe súwasa ¹³minúwóiyáámbá wíyómpakewi sáwífa'a paapé ésa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa ¹⁴wíyómpa'a Maníkón-áwí'a mósá maráúmne. Marapá'á Maníkó aamoimó uwátínkáín-kwaasi aaweyáá úmai méraawe siyáawe.

Sipisípiya'o káráwiyowi Ísumbo koawánaraan-aii.

¹⁵ Wíyómpaken-kisau-waasi wíyómpa'a kunuwerésa íyúwasa sipisípiya'o káráwiyowi sésa Fasi'aénkómó simásímakain-aisafeta Pétařemufa'a koawánanaisaiye sésa ¹⁶ minúwóiyáán-úmai kumbá Mářiyaae Yósepiye méřarai purumakagóni táufapimba Ísumba ánkarořyasa taawánésa ¹⁷ wíyómpakewimo siyón-aii miníyámpóígón-áái tasimátimesa ¹⁸⁻²⁰ kouwerésa simásímakain-aaisa érai'-aaiye sésa ísaron-aaisafesa koawánontafesa Maníkón-áwí'a mósá makáawe. Sipisípiya'o káráwiyowi simátimun-aii ísowi imáyáa uwaná Mářiyaa mináái áákaraaka'a éna imáyáa uráiyē.

Ísun-awi'o simánkarain-aii.

²¹ Iyámpói ma'ankéna afakaumboé-no'waamba wauwasa miníyámpóígón-áúma kárámai araénáemba uwaná áwí'a simánkena anówamo ímbo ámú'o kaurónka'a wíyómpakewimo siyón-awi'a simánkena Ísuwe siyáiyē.

Símiyoniye Ánaae'a Ísumbo awánaraayan-aii.

²² Naaófá'ó Móřese aaremo iyámpóimo matinkésa nombó pétuwesa miwítí naaópa'o iyíyan-aaimo siyáin-kanaa túwasarai Yósepiye Mářiyaae'a Ísumba áí'mesarai Fasi'aénkómbó amířyanesarai Yérúsaremu-naopa'a kurááye. ²³ Fasi'aénkóni ámáámba Móřese agaimaréna séna Fasi'aénkó séna kentí iyámpói aifa'á waai-iyámpóisómbá tí'mae'a kempá'á mátinke'a ení iyámpóiyē sénáawe Fasi'aénkó siyáiyē Móřese agaimaréna siyáiyē. ²⁴ Moóráfa'a Fasi'aénkóni ámáámba agaimaréna séna Maníkóntáfékai ísámai mááufu'-numa kae'á fámai agáékaiyo. Ímbo mááufu'o makékai mááufukaan-dumagon-aráá'a kae'á maimái agáékaiyo siyáiyē. Mináái miyá iyantafesarai Ísumba áí'mesarai Yérúsaremu-naopa'a kurááye.

²⁵ Kuyaná moóráwigoŋ-awi'a Símiyoni Yérúsaremuřa'a ména kawē'-wáásí éna Maníkón-aaisafena fasi'ámai ména Ísareri-waasi kawē'ó uwátinkaindawimba amu'maréna mérowana Maníkóni Ufaen-ámútáńkó wesé'a ména ²⁶ ááéma simámēna séna ímba ááéma puwínompo Fasi'aénkóni Káráísitimba awáné puwínone simámakaimba ²⁷ Maníkóni ámútáńko imáyáa amúwana óraa'-amaan-daumpa'a imérowasarai Ísun-anófoiyai ámáámba miyá siyóntafesarai Ísumba áí'mesarai óraa'-amaan-daumpa'a iyúyana ²⁸ Símiyoni miníyámpói tapéna Maníkóntáféna súwi simásuwēna séna ²⁹ Fasi'aénkóo simásímakaanda-aii káfé'a paápé isaná sirunkó kawē'á wéimba pó'a úwoi puwónaumne. ³⁰⁻³¹ Seyaafá'-wáásisáféna ísámai kawē'-ámpá'ó métinkaindawimbo iyáfasinankaandawimba é'a awánáúmne. ³² Fí'onkaa-waasi sáma

kátinkena kawel'-ámbá aráátiminana póna Ísareri-waasi súwíta sanaambá iyíniye Símiyoni siyáiyeye.

³³ Símiyoni miniyámpóigóntáféna súwasarai anófoiyai isésarai óraa'-imayaa uyaná ³⁴ Símiyoni séna Maníkó kawel'á uwátinkainiye simásuwena miniyámpóigón-anówantafena séna Maníkó maaniyámpóí iyáfasinankaiye. Wentáfésa Ísareri-waasi tuwímbai Maníkóntáfésa kawel'-úmai méwasa tuwímbai tínaaemba uwámenaawe. Maníkó wemba waamékáámbá uwánkáisasa sáwí-aaimo simánkaiyawiti ³⁵ sáwí-imayaa seyaafá'-wáásí túranka'a paápé íniye. Ááiwara-tantaako faiyáráisanamo áí'o intenkáámbá umbai-tántáákó enarumpimbá tíniye Símiyoni Máriaantafena siyáiyeye.

³⁶⁻³⁷ Moórá-ininkon-awi'a Ánaa Maníkón-aaimo simátimun-ininko ména Ásan-andafaken-inimba Fániyuerin-ayáámúnko éna waafí maiyéna afakaeté-aatai maisuwówana awaai'kó puwúwana ayáátááka'a 84 aatai maisuwéna áráamba kéna aasiyaasi-kánáá óraa'-amaandaumpa'a iména aafáyáara'e fénáímpinka'e nó'waane Maníkón-áwí'a mósá wémarena inái aantembo síndasafena ímba tómbá wénena ³⁸ Símiyoni sún-kanaa wewará'á ewaa'á taména Maníkóntáféna súwi séna miniyámpóigón-aai simátiména Maníkó Yérúsaremufaken-kwaasi sáwí-imayaago ta'ótokaimpinkemba faúsinkaindasafenasa siyáíndawimba wéamu'maraundawintafena miniyámpóigón-aai simátímakaiye.

Yósepiye Máriaa'e'a Násareti-naopa'o kurááyan-aai.

³⁹ Yósepiye Máriaa'e'a Fasi'aénkómó siyáin-amaamba tai'ásuwesarai Kárriri-marafa'a mindáraití naaópa'a Násaretifa'a koméroyana ⁴⁰ mindáraití iyámpóigo óraa'a uwáwéna fasi'ámai ména kawel'-ímáyáá úwana Maníkó kawel'á uwánkaraiye.

Ísu iyámpóiya'a óraa'-amaandaumpa'o iyáin-aai.

⁴¹ Naaófá'á Maníkó Yúndaa-waasi tíyótai mo í-tánón-kánáá túntemba Ísun-anófoi Yérúsaremu-naopa'a kógo urááye. ⁴² Ísu sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai maisukónka'a Yúndaa-waasiti áwáu arááíwaesarai mintánómbó náiyantafesarai Ísumba áí'maesarai Yérúsaremufa'a koméroyana ⁴³ mintánón-kánáá tai'ówasa miwítí naaópa'a wété uwaná Ísu Yérúsaremufa'a mérowasarai anófoi ímba awánésarai ⁴⁴ imáyáa ésarai wenamááraase'a aampa'á wéwiye-imayaa ésarai aampa'á wéwesarai fenómpinka'a wétoso uwasarái mindárai miwítí naaóraafine timááraafinemo tíndawe sésarai ayaafái uyambá ⁴⁵ ímba awánésarai ayaafái uwááesarai aneka'á tauwerésarai Yérúsaremufa'a koayaafái úmaesarai kuyambá ⁴⁶ kaumbo-kánáá maisúwóyana óraa'-

amaan-daumpa'a mérowasarai anófoiyai awánaraaye. Yúndaa-waasi aaimó simátímún-kwaasiti afufumpimbá Ísu ména miwí táái wéisena mináásáféna tísai úwasa ⁴⁷anondáá wembá áisai uwaná wení kawe'-ímáyááfínkémbá simátimuwasa isésa táátafesa uwasá ⁴⁸anófoi taawánésarai táátafesarai ésarai tiyáámba píkinesarai anówa séna kesááninkoo enafoékai ayaafái úmaekai wénuyana sirunkó umbaí wétaifo nóra séwa miyá wéono súwana ⁴⁹Ísu séna nóra sékaiya siyaafái wéoyo. Kesifoní naaúmpa'a méraumpo nóra sékaiya ímba ísaraayo súwasarai ⁵⁰minááígóní áwáu ímba kawe'-úmai ísaraaye.

⁵¹Ímba ísóyana Ísu anófoise'a Yérúsaremufakemba Násareti-naopa'a téna miwí tááisafena ewé símaena wéiyena tamérowana anówa Ísumo urómbe imáyáa wéna mérowana ⁵²Ísu óraa'a uwáwéna kawe'-ímáyáa wéuwasa Maníkówé waásiye aamoí uwánkaraawe.

Yónimo simátímakain-aii.

Máttyu 3:1-12, Máaka 1:2-8, Yóni 1:19-28

3 ¹Rómu-waasiti óraakon-awi'a Táipíríyasi ména kawáá-kísáú maiyéna sísamaifakemba séfataase-aatai maisuwónka'a Yúndiyaa-marafaken-kawaagon-awi'a Póntiyasi-Páírati maúwana Káríri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti maúwana áfákon-awi'a Fírípi wemá Ítúríya-marafa'e Térékónaitisi-marafa'e káráwiyuwana Ráiseniyaasi Ápíríni-marafa'a káráwiyuwasa ²miyáumai-waasi káráwiyonka'a Ánásiye Káyafaasiye aifa'-ámáán-káwáágórái méroyanka'a Sékáráíyaan-ááninkon-awi'a Yóni máásai-marafa'a mérowana Maníkó aai simámuwana ³Yóni Yóndani-nonkoni arúfá'á wénena simátimena séna sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá'á tíya'a nombá maitínkáanana Maníkó kentí sáwí-imayaa maitiyuwáíniye Yóni siyáíye. ⁴Miyá súntafena naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Áísáya agaimaréna séna

moóráwigo máásai-marafa'a ména aaemáiyakemba séna

Fasi'aénkóní aambó wi'ankáiyamba wení aambá arupíse

íyana minámpá'á wíno. ⁵Omá'a kárámai ukwítu'mae koró.

Kaentaén-ámbá arupíse oro. Kumpékaape'o uráin-amba maimái

kawe'án-oro. ⁶Maníkó sáwí'o úmaimo méraampinkemba

kawe'-ámpá'ó métinkaindawimba ai'maráínana kumínda

seyafá'nánká awánánááwe

Áísáya agaimaréna siyónka'a póna Yónintafena mináái siyáíye.

⁷Súwasa Yóni nombá maisinkáinkwae sésa sáwífa'-waasi wempá'á tóso uwaná Yóni simátimena séna iyánkó póigon-araa'an-owe. Maníkó kentí sáwí-meyamba timínífo náawa sisará iséra inkaisé wéteo. ⁸Kentí sáwí-kisau tuwé'o Maníkómpá'ó té'o é'a kawé-kísáú maíya'a tuwánánaumne. Émbaramu kentáá síwá'ná ímba póta Maníkóní kawé'-wáásísá úne

sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. Maníkó Émbaramun-aísaafitantamba ónááwemo sénaraa maanóntámpínkémbá kanaámpó'a waási úráaro sisa'á úráawisino. Émbaramun-aísaafitantambo uráundawi póta kawe'-wáásísá úne sé'a miyán-ímáyáá ímba oro. ⁹Ímbo kawe'-árámbó íyáín-taimo áwáufimbo ayáímai iyafímbó agaisúwáántemba Maníkó miyáumai kentí sáwí-meyamba timíniye Yóni siyáíye.

¹⁰Súwasa isésa sésa simásimenda-aaisa nórasaawa ónaumno suwaná ¹¹Yóni séna kae'-únánkwátóimo makéwi ímbo makéwi moórá-mora tíméro. Tómbá makéwi ímbo makéwi moórá-mora tíméro Yóni súwasa ¹²taakisi-óntámbó máún-umen-kwaasi Yóni nombá maisinkáínkwaé sésa wempá'á tésa sésa óraako ómpo nórasaawa ónaumno suwaná ¹³Yóni séna ímba karo'á símai óraa'-ontambo maíyamba taakisi-óntán-aantemba máéro súwasa ¹⁴i-wáásí sésa kesáá nórasaawa ónaumno suwaná Yóni séna tínkantuke'a miwítí óntama maénae ímba seró. Karo'-áái simátíme'a miwítí óntama maénae ímba seró. Kentí kísaugoni méyántáfé'a ímbo kaórémba tirunkó kawé'á ína'a méraaro Yóni siyáíye.

¹⁵Yúndaa-waasi Maníkómó íyáfasinankaraiwaimba amu'marésa mésa Yónin-aai isésa óraa'-imayaa ésa sésa Maníkómó íyáfasinankaraiwai wemá Yóniya'i fi'owawa'iyó suwaná ¹⁶Yóni séna kesínaaembo tándawi wemá óraako kembá íyáákaraifo wemó aai síndara'o kemó sendá sáwí'an-íye. Kemá nombá maitinkánaumpo wemá Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá ai'maráínana kuména kempímbá óraa'a uwátinkena iyamó agáéntemba íniye. ¹⁷Aawinkwínaumo sipetifímbó mósá makésamo mentúwááwanamo anómbo marapá'ó kúmísanamo ásimo fiyúndágo aútúwáísasamo kámakama'o in-íyáfímbó wiyú'maimo agaisuwésamo anómbo naaúmpa'o mósá máráántemba waási miyaráámbá íniye Yóni séna ¹⁸Maníkóní ásé-aai ísámai kawé'á íwae séna miyán-áái simátíma'maena iyáíye.

Ísumba nombó maiyánkarain-aai.

Mátíyu 3:13-17, Mááka 1:9-11

¹⁹⁻²²Yóni simátíma'mae wéiyena sáwífa'-waasi nombá maitinkéna ánaaemba Ísumba maiyankówana inái súwana kampúaran-tawaaí tuwínkaa'-úwana Maníkóní Ufaen-ámútánkó mááufu'-numaraamba úmaena ane'á kumbérowana aagó aantemba wíyómpakemba séna emá kesááninko óna'a en-ímáyáá wée'a áfááraumai aamoí uwánkaumne siyáíye.

Yóni Maníkóní ásé-aai simátímumbanifo Káríri-marafaken-kawaagon-awí'a Éroti áfákon-awaainínkón-áwí'a Érótyasimba maiyówana

mindásafena fí'o-fi'on-tantaa'o sáwí'o úntafena Yóni séna sáwí'a óne súwana Éroti Yónimba áí'mai ándáfa'a ankéna mindásafena sáwí-kisau maimaéna iyáiyé.

Ísun-aíwá'náti túwíkon-aai.

Máttyu 1:1-17

23 Ísu marapá'á kumbéna moórá-waai úmai siyáánkai-aatai maisuwéna wénena Maníkón-aaimo simátiminda ómbarena úwasa waási imáyáa ésa sésa Yósepin-ááninkon-iye siyáawe.

Yósepi afowán-áwí'a Írai úwana

24 Írai afowán-áwí'a Mátáti úwana

Mátáti afowán-áwí'a Rífái úwana

Rífái afowán-áwí'a Méri kai úwana

Méri kai afowán-áwí'a Yánai úwana

Yánai afowán-áwí'a Yósepi úwana

25 Yósepi afowán-áwí'a Mátátayasi úwana

Mátátayasi afowán-áwí'a Émósi úwana

Émósi afowán-áwí'a Néamu úwana

Néamu afowán-áwí'a Ésírai úwana

Ésírai afowán-áwí'a Nágai úwana

26 Nágai afowán-áwí'a Méati úwana

Méati afowán-áwí'a Mátátayasi úwana

Mátátayasi afowán-áwí'a Sémeni úwana

Sémeni afowán-áwí'a Yóséki úwana

Yóséki afowán-áwí'a Yónda úwana

27 Yónda afowán-áwí'a Yóánani úwana

Yóánani afowán-áwí'a Résa úwana

Résa afowán-áwí'a Sérápáperi úwana

Sérápáperi afowán-áwí'a Síáritiyeri úwana

Síáritiyeri afowán-áwí'a Nérai úwana

28 Nérai afowán-áwí'a Méri kai úwana

Méri kai afowán-áwí'a Éndai úwana

Éndai afowán-áwí'a Kósamu úwana

Kósamu afowán-áwí'a Érímendamu úwana

Érímendamu afowán-áwí'a Éya úwana

29 Éya afowán-áwí'a Yósúwa úwana

Yósúwa afowán-áwí'a Éríyesa úwana

Éríyesa afowán-áwí'a Yórimu úwana

Yórimu afowán-áwí'a Mátáti úwana

Mátáti afowán-áwí'a Rífái úwana

30 Rífái afowán-áwí'a Símiyoni úwana

Símiyoni afowán-áwí'a Yúndaa úwana

- Yúndaa afowán-áwí'a Yósepi úwana
 Yósepi afowán-áwí'a Yónamu úwana
 Yónamu afowán-áwí'a Éráyakimu úwana
 31 Éráyakimu afowán-áwí'a Mériya úwana
 Mériya afowán-áwí'a Ména úwana
 Ména afowán-áwí'a Mátáta úwana
 Mátáta afowán-áwí'a Nétáani úwana
 Nétáani afowán-áwí'a Téfiti úwana
 32 Téfiti afowán-áwí'a Yési úwana
 Yési afowán-áwí'a Ópéti úwana
 Ópéti afowán-áwí'a Póási úwana
 Póási afowán-áwí'a Sárimoni úwana
 Sárimoni afowán-áwí'a Násoni úwana
 33 Násoni afowán-áwí'a Ámínándapu úwana
 Ámínándapu afowán-áwí'a Ándimini úwana
 Ándimini afowán-áwí'a Ánáí úwana
 Ánáí afowán-áwí'a Ésíroni úwana
 Ésíroni afowán-áwí'a Pérési úwana
 Pérési afowán-áwí'a Yúndaa úwana
 34 Yúndaa afowán-áwí'a Yékopu úwana
 Yékopu afowán-áwí'a Áísáaki úwana
 Áísáaki afowán-áwí'a Émbaramu úwana
 Émbaramu afowán-áwí'a Téra úwana
 Téra afowán-áwí'a Né'o úwana
 35 Né'o afowán-áwí'a Séráki úwana
 Séráki afowán-áwí'a Ríyu úwana
 Ríyu afowán-áwí'a Péréki úwana
 Péréki afowán-áwí'a Ípa úwana
 Ípa afowán-áwí'a Síra úwana
 36 Síra afowán-áwí'a Kénaani úwana
 Kénaani afowán-áwí'a Áfákisati úwana
 Áfákisati afowán-áwí'a Sému úwana
 Sému afowán-áwí'a Nówaa úwana
 Nówaa afowán-áwí'a Rémeki úwana
 37 Rémeki afowán-áwí'a Métúsara úwana
 Métúsara afowán-áwí'a Ínóki úwana
 Ínóki afowán-áwí'a Yéreti úwana
 Yéreti afowán-áwí'a Mál'árariri úwana
 Mál'árariri afowán-áwí'a Kénaani úwana
 38 Kénaani afowán-áwí'a Ínosi úwana
 Ínosi afowán-áwí'a Sėti úwana
 Sėti afowán-áwí'a Ándámu wemá

Maníkón-áánimban-iye.
Miwí Ísun-aíwá'ná owé-ímáyáá uráawe.

Waántáwanko Ísumba ma'máímo awánarain-aii.
Mátíyu 4:1-11, Mááka 1:12-13

4 ¹Yóni Ísumba nombá maiyankónka'a Maníkóní Ufaen-ámútánkó Ísumba óraa'a uwánkena simámuwana Ísu Yóndani-nomba tuwéna máásai-marafa'a komérowana ²waántáwanko Ísu sáwí'o índá awánánae súwana Ísu ímba tómbó nómba ména ayáátááka'a 40 no'waamba waúwana áfááran-aii tówana ³waántáwanko séna emá Maníkón-ááninko úne wésempo maanóntánkóntáfé tómbá úréna'a naanó siyó súwana ⁴Ísu séna Maníkón-aii aúfáífinkemba séna
tómbó náiyawi aantemba waási ímba fasi'átinkainifo Maníkómó siyáintemba
seyaafá'á íyana fasi'átinkainiye
siyáimba pó'a emó sénda ímba miyá ónaumne súwana ⁵waántáwanko Ísumba áí'maena iyéna minúwóiyáán-úmai seyaafá'-máráfá'ó káráwiyon-kwaasi aráánamena ⁶séna seyaafá'-máráfá'á káráwiyuwo sénamo símakaimba moóráwigomba kesí imáyáafinkemba kanaa'á tíménda isa'á embá áménana enáwíko iyíniye. ⁷Ken-ímáyáámó mósá máréna'o é'a káráwiyi-kisau áména káráwiyuwo waántáwanko súwana ⁸Ísu séna Maníkón-aii aúfáífinkemba séna
kentí Fasi'aénkó Maníkómpá'á imáyáa
é'a wenáwí'-aantemba mósá maré'a wení
kísau aantemba máéro
siyáifo emó sénda ímba miyá ónaumne súwana ⁹⁻¹¹waántáwanko Ísumba áí'maena Yérúsaremu-naopa'a wéna óraa'-amaan-dankoni amifa'á móankena séna Maníkón-aii aúfáífinkemba séna
Maníkó wíyómpakemba wení kísau-waasisomba
ti'maráínasa enká'á káráwiyonaawe.
Moóráfimba séna
óntanka'a aísamai turaráanafo
sésa tiyáántandesa faramónááwe
siyáiyé. Mindásafe emá Maníkón-ááninko úne wésempo maankákémbá ásáfenasa wíyómpakewi farámbaesa marapá'á múankaaro waántáwanko súwana ¹²Ísu séna Maníkón-aii aúfáífinkemba é'a miyá siyéna moórá-aiiwara'a séna
kentí Fasi'aénkó Maníkómbá
áísai úmai isánae ímba seró
siyáimba emó séndantembo miyámó ékaa Maníkómbá
áísai úmai isáúsino. Mindásafemo emó sénda ímba miyá ónaumne Ísu súwana ¹³waántáwanko seyaafá'-tántáátáféna Ísumba áísai uwásuwena séna kárika aneka'á taáísai ónaumne séna auwéna kóuraiye.

Ísu wení kisaumo ómbakain-ai.

Máttyu 4:12-17, Mááka 1:14-15

¹⁴Kúwana Maníkóní Ufaen-ámútánkóní fasi'aénkó Ísumpimba wérowana Ísu máásai-marafa'a tuwéna Káríri-marafa'a komérowana wenááigo seyaafá'-márafá'á wété úwana ¹⁵miwítí áamáán-daumpimpa'a Ísu simátimuwasa seyaafá'nánká wenáwí'a mósá makáawe.

Násaretifakewi Ísumba tínaaembo uwánkaraan-ai.

Máttyu 13:53-58, Mááka 6:1-6

¹⁶Minkákémbá Ísu kárikomo maé'éún-daopa'a Násaretifa'a koména Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-kanaa aasiyaasi-kánáá áamáán-daumpa'a imáéntemba miyáumai iména Maníkón-ai aúfáífinkembo simátimindasafena iyáfasinowasa ¹⁷naaófá'á Maníkón-aaimo siyówi Áísáya agaimakón-kwandaai ámuwana maiyéna fariyéna moórá-ai awánéna séna

¹⁸Fasi'aénkóní ámútanko kesé'a méraiye. Úwoi-waasisafe kesí ásé-ai kosimátimiyo séna si'mákaifo Fasi'aénkóní ámútanko kesé'a méraiye. Ta'ótokaan-kwaasisafe'a kemá faútínkáana'a méraaro siyé-áái kosimátimiyo. Túrambo kafíkáin-kwaasisafe aneka'á túrambo awánáíyan-ai kosimátimiyo. Tirumbó umbaimó táinda-waasisafena minúmbái-tántáá'á tai'áíniye siyé-áái kosimátimiyo.

¹⁹Fasi'aénkó wení waási

kawe'ó uwátinkainda-kanaagon-ai kosimátimiyo séna si'mákaiye agaimaréna siyáíye Ísu simásuwena ²⁰mináúfái-wándáái owepámai káráwiwowimba aména aái simátimindasafena mara'á mérowasa mindáúmpá'ó méron-kwaasi aái sínena úwasa aúrampimba karákówana ²¹Ísu séna minááímó súna'o ísérón-ai afora'á paápé iye súwasa ²²ísésa aifa'á kawe'-áái siyé sésa aamoí uwánkésa ánaaemba óraa'-imayaa ésa sésa Yósepin-ááninko éna maankákéwí éna kesáámó úndanten-kwaasin-ifo nóra sénawa miyán-áái síyó suwaná ²³Ísu séna waási waé'mai-ai sésa emá tíyofaan-waasi ómpo enáúra'a eyáárika kawe'an-uwo wésewe. Mináái kentáfé'a simásuwe sé'a Kápaneamu-naopa'a kawe-kísáú maiyáanata ísaraumpo maanká'á ení naaópa'wara'a miyán-kísáú mauwó kentáfé'a síyambanifo ²⁴érai'a simátime sune. Maníkón-aaimo simátímíwai wení waásifa'a Maníkón-ai kosimátiminenamo wimbá wenamááraa sésa kesáámó úndanten-kwaasin-iye sésa wenáwí'a ímba mósá wémaraawe. ²⁵Érai'-ai sénaumpo ísáaro. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Íráiyaa méronka'a kaumbo-áátái úmai afa'móráe-wiyomba maisuwéna ímba aa'á téna aawai tówana minkánáá Ísareri-waasiti marafá'á keto'-ínímbá sáwífa'a mérowana ²⁶Maníkó ímba minkétó'-ínímbá kotúwa'nai ínone séna fí'om-barafaken-keto'-

inimba Sáíndóni-marafa'a Sáréfati-naopaken-ininkomba koáwa'nai uwó séna Maníkó Íráiyaamba ai'marówana kuráiyé. ²⁷Naaófá'á moóráwigo Maníkón-aaimo simátímakowin-awi'a Íráisa méronka'a Ísareri-waasiti marafá'á túmo námombo kón-kwaasi sáwífa'a mérowana Maníkó minkwáásísómbá ímbo asófatinakaraimbanifo fi'om-barafa'a Síriyaa-marafaken-kwaasi áúmo námombo kón-kwaasigon-awi'a Néamanimba asófankaraiye Ísu súwasa ²⁸minámáán-dáúmpá'ó mérowi isésa imáyáa ésa kentáásáféna Maníkó ímba túwa'nai íniye Ísu wésiye sésa tirunkó ika fówasa ²⁹íyáfasinesa Ísumba ta'ótokesa tafisímaesa máápa'a kúwákárúwesa miwítí naaó'-omapa ámémpa'a famétuwanaesa uwaná ³⁰énifo Ísu tufíntuwena kóuraiye.

Arumpimbá sáwí-amutambo mérowin-aai.

Mááka 1:21-28

³¹Ísu Káriri-marafa'a Kápaneamu-naopa'a koména Yúndaa-waasi áamáán-aaimo ísón-kanaara'a áamáán-daumpa'a iména aaí simátimuwasa ³²isésa óraaka'o súntafesa óraa'-waasigoraamba siyé sésa táátafesa uráawe.

³³Táátafesa uwaná minámáán-dáúmpá'á moóráwigo sáwí-amutamba wenarumpimbó méron-kwaasigo óraaka séna ³⁴Ísu Násaretifakewi óne. Kentáá nórawa ínewa'ono tasínkambaisaawa tai'áínono. Embá awánáúndawi Maníkóní kawé-kísáú-wáásígó óne súwana ³⁵Ísu sáwí-amutankontafena óraaka séna aseré minkwáásí auwé kóuwo súwana misáwí-ámútánkó minkwáásí famé'auwowana túranka'a tanaa fówana ímba sáwí'o uwánkomba úwoi kóúwasa ³⁶awánésa táátafesa ésa keáímbá sésa nóran-aaiya wésiyo. Fasi'aén-áái sáwí-amutantafena óraaka simátímísasa tirumpinkémbá wégowe suwaná ³⁷miyán-áái Ísun-aai mináémpá'á wété úwasa ísaraawe.

Ísu tí'o ún-kwaasimo asófatinakarain-aai.

Máttyu 8:14-17, Mááka 1:29-34

³⁸Ísówana Ísu minámáán-dáúmpá'á tuwéna Sáímonini naaúmpa'o iyúmba Sáímonin-aráandaomba áuiya kówana mérowasa Ísumba simámúwana ³⁹iséna wempá'á téna áuiyagontafena séna tai'aaó súwana mináúiyá tai'ówana íyáfasinkwena tómbá agaimái tímakaiye.

⁴⁰Úwasa fenómpinka'a fi'o-fi'on-ti'o ún-kwaasi tí'maesa Ísumpa'a tuwaná ayáámba ta'ótorowasa asófaraawe. ⁴¹Miyá úwasa sáwí-amutantomba sáwífa'-waasi tirumpinkémbá tiyuwésa óraaka sésa Maníkón-ááninko óne simásuwesa kóuraawe. Sáwí-amutamba imáyáa ésa Ísuntafesa Maníkómó íyáfasinankaraiwai iyé-ímáyáá untáféna Ísu aseráaro súwasa tiyuwésa kóuraawe.

Yúndiyaa-aempa'o Ísu simátímakain-aii.

Mááka 1:35-39

⁴²Kóuwana aafáúmó iyáúsunka'a Ísu mindáópa'a tuwéna Maníkómpá'á inaimó síndasafena ímba waásimo méropa'a komérowasa ayaafái úmai awánésa sésa kónafo keséta méraao suwaná ⁴³Ísu séna fí'on-daopimpa'wara'a ásé-aii Maníkó wení waásimo kawááin-aii kosimátimenaumne. Miyámó ondasáféna Maníkó si'mákaisa'a kunkáumne séna ⁴⁴tiyuwéna Yúndiyaa-aempa'a koména ámáán-daumpimpa'a simátíma'maena iyáiyé.

Ísu wení kísau-waasimo táántarain-aii.

Mátíyu 4:18-22, Mááka 1:16-20

5 ¹Moórá-kanaa Ísu nonkwaaúnkóní áwáífa'-awi'a Kénésárétifa'a mérowasa Maníkón-aii isánae sésa tóso ésa famé'maesa tuwaná ²⁻³kae'á kári'-nompin-taomba nonáámááífa'a wérowana moórá Sáímoninde wérowana awánówasa mófáá'o tóróyan-kwaasi mindómpín-táómba tuwésa mare'mare'-únámbá wénonkwiyuwana mintáómba úwoi wérowana awánéna Sáímonini nompín-táómpimba iyátena Sáímonintafena séna ewaa'á maimaé waaó súwana ewaa'á fafúsúmaena nonáwáífa'a kúwana Ísu mimpímbá mara'-ména seyaafá'-wáási simátímakaiye.

⁴Simátimena Sáímonintafena séna nompín-táómba fafúsúmae nonafufumpá'á kuré ewé ení waásiye mare'mare'-únámbá túwéwana nompímbá kumína'a mófáá'a fasínáaro súwana ⁵Sáímoni séna óraakoo káfé'-no'waamba miyámó úmae iyúndasa ínta mófááta toráúndasa úwoisa méraumpo emó séndantemba ónaumne séna ⁶nonafufumpá'á wésa mare'mare'-únámbá túwówana nompímbá kumúwana sáwífa'-mofaa'a minúnámpímbá ówitena taráráaráántamba úwasa ⁷moórá-nompin-taompimba miwítí waási mérowasa awánésa tiyáán-tuwaa'a ésa tasúwa'nai oro suwasá tésa minkáé-táómpimba mófáá'a mósá márówana ówitena umbaí téna nompímbó kúwáférááraantamba úwana ⁸Sáímoni Pítaa miyámó úmba awánéna Ísu óraakon-iye séna aísamaifimba kífaena séna Fasi'aénkóo sáwí-waasi úmpo siyuwé waaó siyáiyé. ⁹Sáwífa'-mofaa'o tóróntafena Pítaawe wesé'o méron-kwaasiye táátafesa uwasá ¹⁰Sáímoniye mófáá'o to'maésarai núyawí Sépétin-ááninkai-tuwi'a moóráwigo Yémísi úwana moóráwigo Yóni mindáraiyé táátafesarai uyaná Sáímoni Pítaa Ísuntafena séna Fasi'aénkóo sáwí-waasi úmpo siyuwé waaó súwana Ísu séna ímba áá'a íno. Mófáá'o to'maé wénomba minkísáú ifátuwe'a káfé'a waási tafisíyasa kesiráái wáéro súwasa ¹¹mindómpín-táómba tafisímaesa nonáámááífa'a mámaresa miwítí kísau ifátuwe'a Ísumba arááíwakaawe.

Ísu námombo kón-kwaasi kawé'ó uwánkarain-aii.

Mátíyu 8:1-4, Mááka 1:40-45

¹²Moórá-kanaa Ísu moórá-naopa'a mérowana moóráwigo seyaafá'áúfá'ó námombo kón-kwaasi Ísumba awánéna óraakon-iye séna aísamaifimba takífaena séna kentáfénamo ankáínamo e kanaa'á aúí'á uwásinkainone súwana ¹³Ísu ayáámba ane'á ta'ótorena séna miyá ónaumpo enáúra'a karefó'a kawáúwiye súwana minúwóiyáámbá kawáúguwana ¹⁴Ísu óraaka séna enáúra'a kawáúwifo naaófá'ó Mósesemo siyáintemba áamáán-kisau-waasifa'a wéma enáú máaraatime póíma tímínasa Maníkóntáfésa ísámai tufú'mai agaiyasa seyaafá'nánká awánéna áurakemba kawáúwiye sénááwe. Énifo enáúra'o uwánkaunda-aii simátimunafo sé waaó Ísu súwana ¹⁵ifátuwena kawé'ó uwánkon-aii simátíma'maena iyúwana minááígó naaó'-nao'a wété úwasa sáwífa'nanka tóso ésa wenáái wéise'a onaná tí'o

in-kwáásí asófatininkinwae sésa tóso uwaná ¹⁶énifo Ísu Maníkómpá'á inaimó síndasafena máásai-marafa'a kógo uráíye.

Ísu aísamaimo pukówaimba kawé'ó uwánkarain-aii.

Mátíyu 9:1-8, Mááka 2:1-12

¹⁷Moórá-kanaa tuwímbai áamáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé Yérúsaremu-naopakene Káríri-aempakene Yúndiyaa-aempakene tóso ésa Ísu moórá-naumpa'a aaimó wésimatimumba taísaraawe. Maníkó Ísumba asófatininkainda-fasi'aemba amúwana mérowasa ¹⁸tuwímbai aísamaimo pukówimba wandaaifimbá marésa taawiya'maé tésa Ísumpa'a máánkáananasa kawé'á ínkwae sésa tumbá ¹⁹mindáúmpá'á sáwífa'-waasi sisipáá uwasá ímba kanaa'ó iyóraantamba ésa naanamifa'á taawiya'maé imésa afaa'á aúsámareasa ándára ta'ótorena túwówana kuméména waásifimbo Ísumo mérompimba aúranka'a kumúwana ²⁰Ísu taawiya'maésamo tun-kwáásímó érai'a kawé'á uwánkainiye-imayaamo umbá Ísu tuwánéna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna kesí waásiyo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne súwasa ²¹ámáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé keáímbá sésa Maníkó weyáá sáwí-imayaa maitiyuwáínífo waási ímba miyá ónááfo Maníkómbá karaánáa'á ánkáíye suwaná ²²Ísu minímáyáámó umbá iséna séna nóra séra miyán-ímáyáá wéoo. ²³Moóráwigo aísamaimo pukáindawintafena sénamo ení sáwí-imayaa maiyauwáúmne sínasamo ésa éraira sí karorá síyó sénááwe. Énifo moóráwigomo aísamaimo pukáindawintafena sénamo eyáárika'a íyáfasine waaó sínasamo ésa éraira sí karorá síyó awánánááwe. ²⁴Kemá waási úranko marapá'ó méraunda waásiti sáwí-imayaa maitiyúwáanda-fasi'aemba tokáumpo aráátíménda awánánááwe séna aísamaimo pukón-kwaasigontafena séna isaaó. Íyáfasine ení wandaaí

maimaé ení naaópa'a waaó súwana ²⁵túranka'a íyáfasinkwena wení wandaai wémaena Maníkón-áwí'a mósá maréna wení naaópa'a kúwasa ²⁶seyaafá'nánká táátafesa ésa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa ímbo awánáunda-i'a isatá awánáúmne sésa táátafesa ésa tiyáamba tóipimba fáákaawe.

Ísu Rífáimbo áántarain-aii.
Máttyu 9:9-13, Máaka 2:13-17

²⁷Ánaaemba Ísu aampa'á wéwena awánómbo taakisi-kísáúmó maúwain-awi'a Rífái taakisimó máún-daumpa'a mérowana Ísu awánéna séna íyáfasine kesé'a tiyó súwana ²⁸íyáfasinena seyaafá-tántáá'á tuwéna wembá arááíwa'mae wéna ²⁹Ísuwe'o náíndasafena wení naaúmpa'a óraa-tomba agaúwasa taakisimó máún-kwaasiye fí'o-fi'on-kwaasiye Rífáini naaúmpa'a tamésa mindáraise'a tamésa tawémandowasa ³⁰ámáán-kawaa-waasiye miwítí amáámbo sun-kwáásiyé Ísuni kísau-waasisafesa aaisambá tiyésa tísai esa sésa taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásísé'a tómbá wénao suwaná ³¹Ísu iséna séna tíyofaan-kwaasi kawé-úmaimo méraan-kwaasi ímbo wétuwa'nai-oyo tí'o in-kwáási wétuwa'nai-owe. ³²Mindásafe'a arupíse úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a ímbo kunkáumpo sáwí'o úmaimo méraan-kwaasi táántaanasa Maníkómpá'á tíwae sé'a kunkáúmne Ísu siyáiyé.

Tómbó aawentamó on-áái.
Máttyu 9:14-17, Máaka 2:18-22

³³Suwasá tuwímbai Ísuntafesa sésa Yóni nombó maitínkáíwaini kísau-waasi moórá-mora-kanaa Maníkóntáfésa imáyáa ésa tómbá ímbo wénesa inái aantemba wésewasa amáán-kawaa-waasiti kísau-waasiwara'a miyá wéoyo ení kísau-waasi ímbo miyá ombá tóné noné úwoi wénaawe. Nóra sésawa miyá wéoyo suwaná ³⁴Ísu séna moóráwigo aaremó maíndawi amááraasomba tanómbo kautimínda miwísé'a mérainasa aamoí ésa mintómbá ímbo a'áo sénááfo úwoi nánááwe. ³⁵Ánaaemba minkwáásígómbá áí'mae kóiyana minkánáa amááraasomba tirunkó sáwí'a ínasa tómbá a'áo sénááwe Ísu séna wemó ánaaemba tiyuwénamo iyíndasafena mináái siyáiyé.

³⁶Ísu mináái simátimena maarán-áái waé'mai-ai séna ááéraan-ampantamo afaa'ó wéraisasamo ombá aú-ampanta ímbo káramai wéfaruwowe. Miyámó íyana aú-ampantago sáwí'a ínana ááéraan-ampantago aú-ampantaraamba ímbo íníye. ³⁷Aú-anda-aran-domba ááéeraa-sipisipi-asi-anafeumpimba ímbo wéfatimaraawe. Miyámó íyanamo éna aú-anda-aran-donko óraa'a éna ááéraan-anafeumba kafaména sáwí'a ínana mindómbá úwoifa'a

fatíwiniye. ³⁸Mindásafesa aú-anda-aran-domba aú-sipisipi-asi-anafeumpimba wéfatimaraawe. ³⁹Ááeraan-anda-aran-dombo naawímó ombá sésa ááeraan-anda-aran-donko áse wéiye sésa aú-anda-aran-domba ímba sínkáíye wésewe.

Ísu sambaatisáfénamo siyáin-aii.

Mátíyu 12:1-8, Mááka 2:23-28

6 ¹Moórá-kanaa Yúndaa-waasimo saagon-kánáará'á Ísuwe wení kísau-waasiye kísaufa'a wíti-ton-kísaufa'a wéwesa wení kísau-waasi wíti-aramba kítúmai ási pítuwesa nowasá ²ámáán-kawaa-waasi tuwímbai tuwánésa sésa saagaan-kánáa aambá fáí'makaawa'a nóra séra miyá wéoo suwaná ³Ísu séna naaófá'á Téfitimo uráimba aúfáífimbo agaimakáin-aigoni áwáu ímba ísaraawe. Téfitiye wení waásiye táái tówana ⁴Téfiti Maníkóní ámáán-daumpa'a iyéna Maníkón-aúranka'o makón-tomba imaiyéna wéna wení waási timúwasa naráawe. Mintómbá úwoi-waasi ímbo né'ómbanifo ámáán-kísau-waasi aantembo né'ómbaniye. Téfiti mintómbá imaiyéna timúwasa nonká'á Maníkó ímbo aaisambá siyáimbanifo kesí waási miyá owa'á aaisambá ímbo seráambá wésewe. ⁵Wíyómpakemba waási úranko pó'a saagaan-kánáará'ó káráwiyaundawi úmpo saagaan-kánáará'ó waásimo kísau máémba kendén-iyé Ísu siyáíye.

Ayáámbo kemporaráin-kwaasigon-aii.

Mátíyu 12:9-14, Mááka 3:1-6

⁶Moórá-kanaa Yúndaa-waasimo saagon-kánáará'á Ísu ámáán-daumpa'a iyéna wésimatimuwana moóráwigo ayáánúrapa'-ayaambo kemporarón-kwaasi mérowasa ⁷ámáán-kawaa-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé mésa Ísuntafesa saagáiyá póna minkwáásímó kawé'ó uwánkainataamo éta ta'óto'maisa aafintá maiyankánaumne sésa Ísumba awánomba ⁸Ísu minímáyáámó umbá iséna ayáámbo kemporarón-kwaasisafena séna iyáfasine kemó méraundara'a imauwó súwana iyáfasinena Ísumpa'a túranka imaúwana ⁹Ísu miwísáféna séna moórá-aaisafe'a tísai ónae'a sune. Kentáási ámáán-aafimba nóin-aaiya wéraiyo. Saagaan-kánáará'á póta kawé-kísáúsááwá máúm sáwí-kisusaawa wémaumno. Waási túwa'nai onasasááwá kawerá óna tínkamonasasaawa puwónááo tísai ena súwasa ímba aai suwaná ¹⁰Ísu mótuwana-metuwana éna ayáámbo kemporarón-kwaasisafena séna enayáamba fárútuwao súwana ayáamba fárútuwowana kawé'á uwánkowana ¹¹miwí tirumbá áfááraumai sáwí'a úwasa nóra úmaisawa tufuwónaumno sésa kemó mérompimba keáímbá siyáawe.

Ísu wení kísau-waasimo táántarain-aii.

Mátíyu 10:1-4, Mááka 3:13-19

¹²Minkánáará'á Ísu fenómpinka omápa'a iména ímba aúma waéna Maníkómpá'á inaí símae wéiyuwana ¹³siyarówana Ísumbo arááíwa'mae

kun-kwáásí táántowasa íyúwana minkwáásíffnkémbá sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi toráumai séna kesí aantá-waasin-owe séna túwí'a siyáiyé.

¹⁴Miwí túwí'a séna moóráwigo Sáimoniye séna aú-awi'a Pítaawe simánkena moóráwigo Pítaan-áfáko Énduruni moóráwigo Yémisini moóráwigo Yónini moóráwigo Fírípini moóráwigo Pátóromiyuni ¹⁵moóráwigo Mátíyuni moóráwigo Tómaasini moóráwigo Áráfíasin-ááninko Yémisini moóráwigo Sáimoni wemá Rómu-kamani-waasi ti'mátuwanae siyáiwaini ¹⁶moóráwigo Yémisin-ááninko Yúndasini moóráwigo Yúndasi-Ísakerioti wemá ánaemba Ísumba wení namuro-wáásímó aráátímakawai miyáumai-waasi Ísu táántaraiye.

Ísu sáwífa'-waasifimba kísau mo máiyáin-ai.

Mátíyu 4:23-25

¹⁷Omápakemba Ísu miwísé'a arúfá'á kumbérowasa wembó aráái'wáún-kwaasi sáwífa'nanka Yúndiyaa-aempakene Yérúsaremu-naopakene Táyya-naopa'e Sáíndóni-naopa'-non-awaifakene sáwífa'-waasisomba tamésa ¹⁸Ísun-ai isánae sésa tí'o ún-kwaasiwara'a asófátinkainkwae sésa tóso ésa sáwí-amutamba tirumpimbó méron-kwaasiwara'a tóso uwaná Ísu sáwí-amutamba tirumpinkémbá maitiyuwówasa ¹⁹tí'o ún-kwaasi Ísun-ane'á ta'ótoraanana sí'a tai'áínkwae sésa miyá uwaná fasi'aémbá tokéna póna mintí'á asófátinkaraiye.

Tirunkó kawé'á éna sáwí'a énamo índa-ai.

Mátíyu 5:1-12

²⁰Ísu miyá uwátinkena wení kísau-waasi tuwánéna séna kembiwí Maníkó súwa'nai ínkwemo sewí Maníkó miwí kawé'á uwátinkena miwíyá'á wégawaaniye. ²¹Káfé'a tááimo wétaiwai tirunkó fetóí ina'a méraaro. Maníkó kanaá uwátinkainiye. Káfé'a tirunkó sáwí'a isa'á ifi'ó wétaawi tirunkó fetóí ina'a méraaro. Tirunkó kawé'á ina'a wiyáái ónááwe. ²²Kembiwí kemá waási úranko kumpaapé uráundawintafe'a fasi'ámaimo méraawi waási tínaembo uwátinkesa tíyámbo uwátinkesa sáwí-aaimo simátinkesa sáwí-waasin-owemo síyamba tirunkó fetóí ina'a méraaro. ²³Miyá íya'a tirunkó kawé'á ina'a imá wéte'a wiyómpakemba kentí kawé'-mékámbá maénááwe. Naaófá'á miwí tíwá'ná miyá ésa Maníkón-aaimo simátímakaawi sáwí'a uwátínkaraawe. ²⁴Énifo marapákén-tántáál'ó makáawi káráwiyoro. Tirunkó kawé'ó wéin-tantaa'a é'a makáamba pó'a ímba moórá kawé'-mékámbá maénááwe. ²⁵Káfé'a tímú'o faiwái káráwiyoro. Ánaemba táái táíniye. Káfé'a wiyááimo owí káráwiyoro. Ánaemba ifi'á tánááwe. ²⁶Naaófá'á kentíwá'ná karo'-ááímó simátímakaawi-tuwi'a mósá makáamba pósa miyámó sésamo kentúwí'o mósá máréwa'o é'a káráwiyoro Ísu siyáiyé.

Namuro-wáásí kawé'á uwátínkáaro-aaí.

Mátíyu 5:38-48

²⁷Ísu simátimena séna kemó simátíménda-aaí ísáaro. Kesááimo isé'o é'a kentí namuro-wáásí tirumbá kawé'á uwátinke'a tíyámbó uwátínkéwi kawé'á uwátínkáaro. ²⁸Sáwí-aaímo simátínkéwi kawé'á uwátínkáaro. Sáwí'o uwátínkéwimo é'a Maníkómpá'á inaí símai miwí túwa'nai oro. ²⁹Táá'o tuwaumiya'o é'a ímba anondáá tínkame'a aneka'á waé-tíméro. Kentí unáánkwátói maiyésa sésa aneka'á maénae síya'o é'a ímba a'áo seró. ³⁰Moórá-tantaa'a simiyó síya'o é'a úwoi tíméro. Kendémó moórá-tantaa'o maíya'o é'a ímba fuwafí sé'a síméro seró. ³¹Kembó tirááimo táinda-i'o úmáimo túwa'nai íya'a miwí miyáumai túwa'nai oro Ísu siyáíye.

³²Ísu simátimena séna seyaafá'nánká kentí waási-imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-ímáyáá wéowe. Sáwí'o on-kwáásí ímba kawé'-wáásí ombánifo miwítí waási-imayaamo owasamó ombá anondáá miwí-ímáyáá wéowe. Miyáumáimo kentí waási-imayaa aantembo íyanamo éna Maníkó ímba kawé'-méyámbá timínífo kentí namuro-wáásíwárá'á imáyáa tíméro. ³³Seyaafá'nánká kawé'ó uwátínkáán-kwaasi kawé'á wéuwatinkaawe. Sáwí-waasiwara'a miyá wéowe. Miyámó onten-úmai kawé'ó uwátínkáán-kwaasi aantembo kawé'ó uwátínkéwanamo éna Maníkó ímba kawé'án-owe síníye. Kentí namuro-wáásíwárá kawé'á uwátínkáaro. ³⁴Sáwí-waasi ánaaemba siménááwe-imayaa ésa wétimewe. Ánaaembo timíyan-kwaasi aantembo timíyanamo éna Maníkó ímba kawé'án-owe síníye. Ánaaemba siménááwe-imayaa ímbo íyamba úwoi tíméro. ³⁵Kentí namuro-wáásí kawé'á uwátinke'a imáyáa tíméro. Anondáá simíwae-imayaa ímbo íyamba úwoi tíméro. Miyámó íyambo é'a Maníkómpákémbá kawé'-méyámbá maénááwe. Maníkó wentáfésa ímba súwimo sen-kwáásí úwoi túwa'nai éna sáwí-waasiwara'a miyá isasá pósa waási kembiwí miyámó ombá tuwánésa sésa Maníkó wíyómpakewin-áánintomban-owe sénááwe. ³⁶Kentifo arumbó uwátínkáántemba miyán-oro Ísu siyáíye.

Ímba sáwí-aaí simátíméromó siyáin-aaí.

Mátíyu 7:1-5

³⁷Tuwáné'o é'a sáwí-waasiye síyanamo éna Maníkó kentáfénawara'a miyá sínífo tuwáné'o é'a sáwí-waasiye sefó. Umbai-tántáá'ó timíyanamo éna Maníkó kenkwárá'á miyá ínífo umbai-tántáá'á tíméfo. Sáwí'o uwátinkaiya'o é'a mintántáá'á ímba imáyáamo íyamba ífátúwáaro. Miyámó íyanamo éna Maníkó kemó sáwí'o ombá maitiyuwáíníye. ³⁸Timíyantemba Maníkó anondáá kembá timíníye. Tómbó tíméwasamo nawááesa aráá'o maráántemba Maníkó miyá úmai sáwífa-tantaa'a timíníye. Miyáumáimo tíméntemba Maníkó miyá íníye Ísu siyáíye.

³⁹Ísu simátimena waé'mai-aai séna moórá aúgafitawi moórá aúgafitawimba ayáán-to'maesarai ímba kanaa'á kóyááfo miyámó ésaraimo ésarai maipímbá tanaambá fáyááye. ⁴⁰Iyámpóimo ésa uwáitái'-on-kwáási ímba iyáákanaafo miwí táái ísámaesa íyantemba ónááwe Ísu siyáiyé.

⁴¹Ísu simátimena séna kentúrampimba iya-arumbó wéraisalo ombá ímbo awánaamba kentí waási tuwáné'a enaurampimba ayaantambá wéraiye wésefo ímba miyá seró. ⁴²Kentúrampimbo iya-arumbó ímbo awánaamba nóra séra kentí waási túrampinkemba tiyaantambá maitiyuwánae wéseo. Kaumbo-kae'-ááíwará'-wáásín-fo kentúrampinkemba iya-arumbá maisuké'a tuwáné'a kentí waási túrampinkemba tiyaantambá kanaa'á maitiyuwánaáwe Ísu siyáiyé.

Taaigó arambó iyáín-aai.

Mátíyu 7:16-20, Mátíyu 12:33-35

⁴³Ísu simátimena séna kawe-táigó ímba sáwí-aramba iyáísana sáwí-taigo ímba kawe'-árámbá wéiyaifo ⁴⁴mintáigón-aramba awánésa sáwí-taiye

kawe-táiyé wésewe. Fekómó éna ímba áwiyanda-arankaamba iyáínífo fe'-arambá iyáíníye. Antirígó afo'afáá'-arankaamba ímba iyáínífo antirí-aramba iyáíníye. ⁴⁵Miyáumai kawe'-wáási kawe'-ímáyááffnkémbá kawe-kísáú máéwasa sáwí-waasi

sáwí-imayaafinkemba sáwí-kisau wémaewe. Tirumpin-ímáyááffnkémbá wésewe Ísu siyáiyé.

Naambó urááyawi-taai.

Mátíyu 7:24-27

⁴⁶Ísu simátimena séna kentáfésa óraako óne sembánifo kemó simátimunda-aai ímba arááíwa'mai kawe'á wéowe. ⁴⁷Kempá'ó tésa kesáái isésa

kawe'-úmaimo arááíwaiyawi miyán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. ⁴⁸Naambá ónae sésa maráfímbá mai'á u'maé kumémesa óntamba kusaafá ésa minká'á naamayáamba múfaimai naambá úmaraiyana aa'á téna óraa'-nomba fínana mindámbá ímbo tawisínda fasi'ámai wéena óntanka'-namba póna úwoi wéniye. Miyaráán-úmai waásimo kempá'ó tésa kesáái isésa kawe'-úmaimo arááíwáéwi fasi'ámai ménaawe. ⁴⁹Énifo kesáái isésamo ímbo kawe'-úmaimo isáiyawi miyán-kwáásímó simátíméndara'a ísáaro. Naambá ónae sésa ímba mai'ó ukésamo iyamba paáká'á úmakaiyana óraa'-a'a téna nombá fiyéna mindámbá tawísuwanana sáwí'a íníye. Miyaráán-úmai ímbo kesáái ísáaimo kawe'ó iyawi ímba fasi'ámai ménaawe Ísu siyáiyé.

Rómu-i-waasion-aai.

Mátíyu 8:5-13

7 ¹Ísu mináyáátáá'-áái simátimena Kápaneamu-naopa'a kúwana
²Rómu-i-waasiti kawáágó wení kísau-waasi aráái tówimba áí'a

úwana puwíndasafena wéuwana ³minkáwáágó Ísumo taméron-aai iséna Yúndaa-oraa'-waasisafena séna Ísumba koái'mae tíyana taasófankaino séna ti'marówasa ⁴⁻⁵Ísumpa'a óraaka kosésa minkáwáágó Yúndaa-waasisa súwa'nai ena kentáásí ámáán-damba úmakaifo kawe'-wáásí po kawe'-úmai koáwa'nai ínone suwaná ⁶Ísu iséna miwísé'a wéna minkáwáágóní naambá ewaa'ó wéronka'a kúwana minkáwáágó wení waási simátimena séna Ísumba kosimáme'a maará seró. Óraakoo kentáásí kawáágó séna kemá kári'-waasi úmpo emá óraa'-waasi ómpo ifátuwe kesí naaúmpa'a ímba iyínone. ⁷Mindásafe'a ímba empá'á kosimámakaumpo ímba kesí naaúmpa'o íyínda úwoi aai aantemba sinaná kesí kísau-waasi asófáino. ⁸Kewará'á kawáá-kísáúgóní áwáuma awánúnda kesí kawáágó sisa'á wení kísau maé'a kesí i-wáásísáfé'a súnasa kesí kísau wémaewe. Moóráwigontafe sé'a waaó súnana wisa'á moóráwigontafe sé'a tiyó súnana tisa'á kesí kísau-waasisafe'a miyá uwómó súndantemba miyá wéiye siyé. Ísumba kosimáméro súwasa ti'marówi tésa tasimámúwana ⁹Ísu mináái iséna áatafena éna kowaeréna wembó arááiwa'mae kun-kwáásíontáféna séna simátimé sé'a minkwáásí Rómu-waasigo kentáféna súwa'nai índa-fasi'aemba tokáiyé wésifo kesí waási Ísareri-waasifinkene fí'on-kwaasifinkene ímba miyán-áái wésewe Ísu súwasa ¹⁰ti'marón-kwaasi kouweré tésa taawánomba kísau-waasigo kawe'-úmai mérowasa taawánaraawe.

Ísu moóráwigombo íyáfasinankarain-aai.

¹¹Ísu kárika'a ména tiyuwéna wení kísau-waasiye sáwífa'-waasiye kúmba Néni-naopa'a wéna ¹²mindáókoni óntan-kusaigoni ontará'ó kúnka'a moórá-keto'-ininkon-ááninko puwúwasa taawiya'maésa sáwífa'-waasi anówae wétuwana ¹³Fasi'aénkó anówambo awánómba arumbá uwánkena séna ímba ifi'á taaó séna ¹⁴makón-taarera'a kota'ótorowasa taawiya'maé tun-kwáásí tamáúwana Ísu séna ifó'-wáásígóo íyáfasinaao súwana ¹⁵pukómpinkemba íyáfasinena aai súwana Ísu anówantafena áí'mae waaó súwasa ¹⁶seyaafá'nánká táátafesa ésa Maníkón-áwí'a mósá marésa sésa káfé'a Maníkón-aaimo sin-kwáásí óraa'-waasi kentááfímbá paápé iye. Maníko ai'maráísana wení waásisaamo súwa'nai índa-waasisa kúmíye suwaná ¹⁷mináái Ísuntafesamo sun-ááígó Yúndiyaa-aempa'a seyaafá'-áémpá wété uráiyé.

Yóni nombó maitínkáiwain-aai.

Mátíyu 11:2-19

¹⁸Minááígó wété úwasa Yónini kísau-waasi iséna Yónimba kosimámúwana wení kísau-waasiyai táántowasarai tuyaná ¹⁹simátimena séna Ísumba maanáái koáisai okaiyó. Emá kumínonemo siyáawiya'o fí'owawa ónómpo kemá kumíndawimba amu'maránaumno siyé.

Kosekaiyó Yóni súwasarai isésarai ²⁰Ísumpa'a tasimámesarai Yóni nombó maitínkáiwai si'maráisakai empá'á túye. Yónimo simbá kumínonemo siyáawiya'o fi'owawa ónómpo kemá kumíndawimba amu'maránaumno siyé. Ísumba tasimámúyana ²¹minkánááfimbá Ísu sáwífa'-waasi fi'o-fi'on-ti'a ún-kwaasi kawé'á uwátinkena sáwí-amutamba tirumpinkémbá wémaitiyuwena túrambo kafikón-kwaasi túramba awánamai kawé'á uwaná ²²Ísu Yónimo ti'marón-kwaasisafena séna tauwerékai awánááyane isááyane Yónimba kosimáme sékai túrambo kafikáiwai túramba awánamai kawé'á owaná táá'o káúnkaiwai táá'a isááwana tísaimo pukáiwai kawé'-úmai tín-taawaná námombo kaiwái kawé'á uwátinkena pukáan-kwaasi iyáfasintinkena úwoi-waasi ásé-aai simátimena séna ²³kentáfésa ímba kae'-ímáyáá iyawi tirunkó kawé'á wéiye siyé. Yónimba kosimámékaiyo Ísu súwasarai kurááye.

²⁴Yónini kísau-waasiyai tauwerésarai kuyaná Ísu Yónin-aai seyaafá'-wáásí simátimena séna Yóni máásai-marafa'a méraisa'a koawáné nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Fiyúndá toréna umó móma'mema'o intenkáan-kwáásí Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ímbanifo Yóni ímba miyán-kwáásín-ifo fasi'aén-kwáásín-iyé. ²⁵Nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Kawé'-únánkwátóí úmakain-kwaasi Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ímbanifo miyán-kwáásí kawé'-únánkwátóiwara óntawara'-waasi óraa'-waasiti naaúmpa'a méraawe. ²⁶Nóran-imayaawa wéera koawánaraao. Maníkón-aaimo siwái Yóni iyé-ímáyááwá uráao. Ewé Maníkón-aaimo siwáín-iyé. Érai'a simátime sune. Wemá Maníkón-aaimo siyáawi iyáákaraiye.

²⁷Maníkón-aai aúfáífimba Yónin-aai símai agaimaréna séna

Maníkó séna isaaó. Moóráwigomba ai'maráanana kesáái maimaéna ení aifa'á

wéna ení aambá wiyíniye siyáiyé

agaimaréna siyáimba Yónintafena siyáiyé. ²⁸Simátime sé'a Yónini kísaugo seyaafá'-wáásítí kísaugomba iyáákaisana Maníkó kawé'á uwánkaraifo Maníkó wení waásiya'o kawáánin-kwaasi óraa'-waasiye úwoi-waasiye óraa-kawé'a uwátinkainiye Ísu siyáiyé.

²⁹Taakisimó máún-kwaasiye úwoi-waasiye mináái isésa Maníkómó siyáin-aai érai'-aai póta konanasá nombá maisinkáinkwae sésa Yónimpa'a kuráawe. ³⁰Énifo Yóni Maníkóní aambó aráátímakaimba áamáan-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé mináambá tínaaemba uwámesa ímba nombó máumba kóuraawe.

³¹Ísu moórá-aaiwara'a simátimena séna káfé'o méraan-kwaasi nóran-kwaasiyaanewa sénaumno. ³²Miyán-kwáásíyáámbán-owe. Iyámpóisomba naaópa'a marupímbá mésa ááféma wétesa moórá-

aempa'o méraan-iyampoi táántesa sésa tiyé'a imá seró. Moórá-isa súna'a ímba táásái uráawe. Tirumbó in-ísá súna'a ímba ifi'á taráawe siyáawe. Énifo miníyámpóimó uráantemba maaméeraan-kwaasi miyá wéowe. ³³Yóni nombó maitínkáíwai ména ándá-aran-domba ímba wénena Maníkontáféna imáyáa éna tónkwará'á ímba wénaisa'a wentáfé sé'a sáwí-amutamba arumpimbó méraiwain-iyé wésewe. ³⁴Kemá waási úranko mé'a ándá-aran-donkwara tónkwará'á náúna'a kentáfé sé'a ándá-aran-done tónté'o námae íyíwai póna taakisimó máén-umen-kwaasiye sáwí'o on-kwáásítí waásin-iyé wésewe. ³⁵Énifo Maníko simátímakaintembo owi sésa Maníko kawé'-ímáyáawáráwín-iyé wésewe Ísu siyáiyé.

Ísun-aísamaiya'a masawémbo fatíyain-aai.

³⁶Moórá-kanaa áamáan-kawaa-waasigon-awi'a Sáimoni Ísuntafena séna kesí naaúmpa'a tómbá tamandaaó súwana wení naaúmpa'a iyéna tómbá iwénowana ³⁷mindáópaken-aankaro'-ininko Ísu áamáan-kawaa-waasigoni naaúmpa'a ména tómbá wénaiye-aai minínínkó iséna óntan-anafeumpimba asaa-wiyúmbó úm-basawembo wéromba maimaéna ³⁸mindáúmpá'á iyéna Ísun-ánaempa'a aísamaimbá iména ifi'á wétowana a'ní ka'maéna Ísun-aísamaiya'a kumúwana minínínkó ayáátáá'-a'nontausamba aísamaiyakemba wéuwaena aísamai wéamo'nena asaa-wiyúmbó úm-basawemba aísamaiya'a fatímarowana ³⁹ámáan-kawaa-waasigo Ísumbo áántowi awánéna imáyáa éna séna minkwáásígó Maníkón-aaimo siwáímó inkakaa aísamaiya'o ita'ótokain-ininko aankaró'-ínínkó

iyé-ímáyáá isinó séna miyán-ímáyáá úwana ⁴⁰Ísu minkwáásígóntáféna séna Sáimoniyo moórá-aai simámenae súwana minkwáásígó séna óraako siyó súwana ⁴¹Ísu séna moóráwigo óntambo tímíwai ména moóráwigomba sáwífa'-ontamba siyáánkai-taemo'-ontamba aména moóráwigomba kári'-ontamba moórá-taemo'-ontamba ámísana ⁴²aanáfómbó amí-kánáá tisasarái óntamba ímba wéraisasarai saafá uwááesarai wempá'á tíyana séna kanaán-ifo ímba méyámbá maénaumpo kenkáítí méyán-túwí'a tuwígafatuwaumpo kokaiyó siyáiyé-aai Ísu Sáimonimba simámena séna mindásafena miyámó sintáféna minkáé'-wáásígórái tirunkó aamoí wéuwankaaye. Moóráwigo áfááraumai aamoí wéuwankaimba nááwa'iyó Ísu áisai ena súwana ⁴³Sáimoni séna sáwífa'-ontambo maiyénamo aanáfómbó ímbo máamisanamo méyán-áwí'a tuwígáfatuwawai óraa'-aamoí wéuwankaiye Sáimoni súwana Ísu séna mindásafe'o súná é'a séne simásuwena ⁴⁴koutauséna minínínkómbá awánéna Sáimonintafena séna minínínkómbá awánaao. Ení naaúmpa'o iyúnda kentáásí áwáu sísamaimo non-kwiýí-nómbá ímba siménana minínínkó ifi'á taisaná a'nimá sísamaiya'a kúmísana wení a'nóntausamba uwákáiyé. ⁴⁵Ímba aaweyáá uwásinkaanana minínínkó

sísamai taamó'na-amo'na uráiyē. ⁴⁶Kentáásí áwáu ímba si'nómpá'á masawém̄ba asinkáánana minínínkó sísamaiya'a asaa-wiyúmbó im-básáwém̄bá fatímai asínkáiyē. ⁴⁷Mináái simáme sune. Minínínkóní seyaafá-sáwí-ímáyáá maisuwáúnda póna kembá óraa'-aamoi uwásinkena miyán-tántáá'á kawē'á uwásínkáiyē. Énifo moóráwigombo kári-sawitanta'a'o maisuwáúnda kári'-aamoi uwásínkáiyē Ísu Sáímonintafena simásuwena ⁴⁸minínínkóntáféna séna ení sáwí-imayaa maisuwáúmne súwasa ⁴⁹wes'é'o tómbó wénon-kwaasi keáímbá sésa waásiti sáwí-imayaa wémaitiyuwaiwai mindá nóran-kwaasiya'iyo suwaná ⁵⁰Ísu minínínkóntáféna séna kentáfé amankúnkúmba óna'a ení sáwí-imayaa maisuwé'la kawē'á uwánkaumpo aáno úmai enarunkó kawē'á ína waaó Ísu siyáiyē.

Tuwímbai-inimba Ísumbo arááiwakaan-aai.

8 ¹Minkákémbá Ísu naaó'-nao'a óraa'-naopimpa'e kári'-naopimpa'e wénena Maníkó wení waásimo kawáánin-aai ásé-aai simátíma'maena iyáiyē. Ísuwe wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi wénuwasa ²tuwímbai-ininte wénesa miníníntómbá tuwímbai tí'la úwana Ísu kawē'ó uwátínkaron-inimba uwasá tuwímbai tirumpinkémbá sáwí-amutambo maitíyukain-inimba uwaná moórá-inimba Mágátáraa-naopakemba áwí'la Máriaa Ísu wenarumpinkémbá afakaeté-sawí-amutambo maiyáúkon-ininko úwana ³moórá-ininkon-awí'la Yóána awaakón-áwí'la Súsá wemá Érotini naanka'ó káráwiyowi úwana moórá-ininkon-awí'la Súsána úwasa tuwímbai-ininkwara'a uwasá miyáumai-inimba ésa kentí moparáwímpinkémbá Ísune wení kísau-waasiye túwa'nai úmaesa kuráawe.

Moóráwigo ánáuntumbo tu'makáin-aai.

Mátíyu 13:1-23, Máaka 4:1-20

⁴Naaó'-naoken-kwaasi sáwífa'a Ísumpa'a tóso uwaná Ísu simátimena séna ⁵moóráwigo ánáuntumba maimaéna kísau'fa'a wéwena mátu'maraisana tuwímbai-anauntumba aampa'á kuwéraisasa waási tasasámpasukaawana numagó fáí'nasukaiye. ⁶Tuwímbai-anauntumba óntankwara'-marafimba kuwéna karuwéna anoníyaim-barafa'a póna aáénkaraiye. ⁷Tuwímbai-anauntumba karaampa'á kuwéna kárúraisana karaan-tantáákó fandundupásukaiye. ⁸Tuwímbai-anauntumba kawē'-márafímbá kuwéna karuwéna óraa'a éna arambá imái sáwífa'-aramba iyáiyē. Ísáán-kwaasi ísámai kawē'án-oro Ísu siyáiyē.

⁹Súwasa Ísuni kísau-waasi Ísuntafesa minkwáé'mái-ááígóní áwáu sinatá ísáano suwaná ¹⁰Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aagioni

áwáumo simátimunda Maníkó kembiwí imáyáa tímísa'a wéisaafó fí'on-kwaasi waé'mai-aii aantemba wésimatimumpo ísáámbanifo ímba ísámai kawé'á wéowe. Awánaambanifo ímba awánamai kawé'á wéowe Ísu siyáiyé.

¹¹Ísu simátimena séna minááígóní áwáumo sendá ísáaro. Moóráwigo ánáuntumbo tu'maráinten-úmai Maníkón-aii simátímísana ¹²tuwímbai-anauntumbo aampa'ó kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aii ísááwana waántáwanko imáyáa éna Maníkón-aaisafesa timankúnkúmba íyana sáwí-ampakemba kawé'-ámpá'á métínkáifo séna tirumpinkémbá tamaimái úwoifa'a wétiyuwaiye. ¹³Tuwímbai-anauntumbo óntankwara'-marafimbo kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aii isésa aamoí ombánifo ímba tirumpimbá ta'óto'mai kawé'á ontáfésa kárika'a timankúnkúmba owaná fí'o-fi'on-tantaako tisasá miwán-ímáyáá ésa Maníkón-aii ifátukaawe. ¹⁴Tuwímbai-anauntumbo karaampimbó kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aii ísáámbanifo marapá'-úmbái-tántáátáfésa imáyáa úmae nésa ónta-imayaa úmae wénesa fí'o-fi'on-tantaa'a maénae símae nésa miyán-ímáyáágó Maníkón-aii faráátasuweisasa ímba Maníkóní kísau wémaewe. ¹⁵Tuwímbai-anauntumbo kawé'-márafímbó kúmímba waási tirumpintá kúmísasa Maníkón-aii isésa kawé'-ímáyááwárá'-wáásí isésa tirumpimbá ta'óto'mai kawé'á ésa fasi'ámai mésa Maníkóní kísau maésa fí'owi wétuwa'nai-owe Ísu siyáiyé.

Ómbó kúrakain-aii.

Máaka 4:21-25

¹⁶Ísu simátimena séna ómbó kúra'maraamba ímba aúpá'á marésa ímba taare-améndaampa'a maránááfo afora'á mósá makéwasa seyaafá'nánká naaúmpa'o iyíyamba awánánááwe. ¹⁷Miyámó onten-úmai aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á aforá paápé ínasa awánánááwe. Kumeupá'ó wérain-tantaa'a aforá paápé ínasa awánánááwe. ¹⁸Ísáán-aii imáyáa úmai kawé'an-oro. Maníkón-aaimo ísámaimo kawé'ó owí Maníkó túwa'nai ínasa moórá-aaiwara'a isánááwe. Maníkón-aaimo ímbo ísámai kawé'ó ésa karo'á sésa kawé'-úmai wéisaumne sewí tirumpinkémbá maimaínana ímba wéiniye. Mindásafe'a ísáán-aii imáyáa úmai kawé'an-oro Ísu siyáiyé.

Ísun-anówawe áfárawaisai-taai.

Mátíyu 12:46-50, Máaka 3:31-35

¹⁹Súwasa Ísun-anówawe Ísun-áfárawaisaiye tésa sáwífa'-waasi Ísuwe mésa sisipáá uróntafesa ímba naaúmpa'o íyúmba máápata tamérowasa ²⁰mindáúmpá'ó méron-kwaasi Ísuntafesa sésa enanówe

enáfárawaisaiye embá awánánae sésa máápa'a taméraawe suwaná ²¹ Ísu seyaafá'-wáásísáféna séna Maníkón-aaimo isésa kawé'ó íyawi kesinówe kesífárawaawin-owe Ísu siyáiyé.

Óraa-fiyunda torówanamo Ísu mafaimakáin-aii.

Mátíyu 8:23-27, Mááka 4:35-41

²² Moórá-kanaa Ísu wení kísau-waasise'a nompín-táómpimba íyátena nonkwaaúnkóní menáípá'á kónae séna miwísé'a kúmba ²³ Ísu aún-kwaigurówana minkwaaúmpá'á óraa-fiyunda torówana nonkó tufántááfan-éna nompín-táómpimba ówitowasa kúwáfekunafo sésa ²⁴ inkaisésa Ísumba koaúsésa sésa óraakoo puwúnafosaawe suwaná Ísu íyáfasinena fiyúndágonite nonkóntéfafena óraaka séna mafáékaiyo súwasarai fiyúndágoe nonkóe'a mafáúyana nonkó étuwowana ²⁵ Ísu simátimena séna kentáfé'a nóra séra ímba timankúnkúmbo onkákéná wéseo súwasa táátafesa ésa keáimbá sésa nóran-kwaasiya isanawá fiyúndágoe nonkóe'a wenáái isaiyó sésa tiyáámba ufakésa táátafesa ésa siyáawe.

Sáwí-amutamba arumpinkémbó maisukáin-aii.

Mátíyu 8:28-34, Mááka 5:1-20

²⁶ Simásuwesa mindómpín-táómpimbo kumbá Káríri-marama tínaaempa'a wérowana Kégésaa-marama túrampa'a wérowasa ²⁷ mimbárafá'ó kumbá Ísu mindómpín-táómpinkemba mimbárafá'á kumúwana moóráwigo mindáópakewi Ísumpa'a téna wenarumpimbá sáwí-amutamba mérowana póna ayáátáaka'a unáánkwátói-iyaimba ména ímba wení naaúmpa'o maúmba waásimo utátínkón-ontan-aifa'a mérowana ²⁸⁻²⁹ sáwífa-kanaa misáwí-ámútánkó sáwí'a uwáankowasa waási káráwiyesa aiyayaanka'a kárá'umarowana minándá tarátuwena misáwí-ámútánkó áí'maena máásai-marafa'a máánkarowana Ísumo túmba awánéna wáá'a túwana Ísu sáwí-amutankontafena séna auwé kóuwo súwana Ísu óraakon-iyé séna aísamaifimba kífaena óraaka séna Ísuwo íyáákamai-Fasi'aenkon-ááninko ómpo sínkamonafonifo nóra uwásinkainono súwana ³⁰ Ísu séna enáwí'a nááwa'ono súwana minkwáásígó sáwífa-sawi-amutamba wenarumpimbó mérontafena séna kesúwí'a sáwífa'nanka úne séna mérowasa ³¹⁻³² omápa'a sáwífa-poi mésa umá wénowasa minkwáásígó arumpinké-sáwí-ámútántómbá Ísuntafesa óraaka sésa waántáfa'a ímba si'maraaó. Mimpóí tirumpintá si'maraaó suwaná miyán-oro súwasa ³³ sáwí-amutantomba minkwáásígón-arumpinkemba kárúwesa póí-tirumpimba koférówasa mimpóísómbá seyaafá'á ámémpakemba tuwaantaténa nonkwaaúmpimbó kúwáféromba putásowasa ³⁴ póíya'o káráwiyowi awánéna minúwóiyáán-úmai naaópa'a wésa kisaufaka'o méron-kwaasi mósimatim-besimati uwasá ³⁵ isésa

koawánánae sésamo kumbá Ísumpa'a kotúwaandu ésa awánomba sáwí-amutamba arumpinkémbó kóun-kwaasigo unáánkwtóí úmarena Ísun-aísamaifimba kawe'-úmai mérowasa koawánésa táátafesa uwasa ³⁶Ísu minkwáásígómbó kawe'ó uwánkawasamo awánon-aaí simátímúwasa ³⁷Ísésa áfááraumai táátafesa ésa pósa Kégésaa-marafaken-kwaasi seyaafá'nánká Ísuntafesa sésa maambárafá'á ifá siyuwésa kóuwo suwaná nompín-táómpimba íyátowana ³⁸sáwí-amutambo maisuwón-kwaasigo Ísuntafena óraaka séna esé'a kónae súwana ímbanifo ³⁹ení naaópa'a kuré Maníkómó embó kawe'ó uwánkáín-aaí kosimátimiyo súwana Ísumo uwánkon-aaí mindáópa'a simátíma'maena kuráíye.

Inaamarúgóe aaregónté-taai.

Mátíyu 9:18-26, Mááka 5:21-43

⁴⁰Ísu Káriri-waaunkoni menáipákémbá nompín-táómpimba kouweréna túmba sáwífa'-waasi amu'makówana túwasa aamoí uwaná ⁴¹⁻⁴²moóráwigo ámáán-danka'o káráwiyowin-awí'a Yáírásí téna Ísu óraakon-íye séna aísamaifimba kífaena óraaka séna kímбора kesiyáámúmba puwíndasafena wéifo tiyé ane'á kota'ótořenana asófáino súwana minínáámárúgó sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai maisukáín-arasigontafena afowá tasúwana Ísu wesé'o kúmba sáwífa'-waasi Ísumba úkúresa arááíwa'mae kuwaná ⁴³moórá-ininkomba áí'a ún-ininko sísamaifakemba kae'á kumbaimái-aatai naeýámba ankwása ímba kanaa'á asófankowana mináí'á úwoi wérowana ⁴⁴minínínkó sáwífa'-waasifimba Ísumba arááíwa'mae wéwena wení unáánkwtóí-araiya'a kota'ótorowana mindááéyánko é'ankowana ⁴⁵Ísu séna náawawa kesí unáánkwtóíya'a ta'ótoráína'iyo súwasa seyaafá'nánká sésa ímbaniye suwaná Pítaa séna óraakoo sáwífa'-waasi famé'maesamo íyómpimba ta'ótokaawe súwana ⁴⁶Ísu séna kempínké-fásí'áénkó moóráwígomba kawe'ó uwánkáimba awáné'a sé'a moóráwigo kesí unáánkwtóíya'a ta'ótokaiye sune súwana ⁴⁷minínínkó imáyáa éna ímba aúpá'á úmpo é'a suwánaraiye-imayaa éna anakembá tata'á úwana Ísun-aísamaifimba kífaena seyaafá'-wáásí túranka'a wení unáánkwtóíya'o ta'ótorowanamo asófankon-aaí simátimuwana ⁴⁸Ísu séna kesímánaako kentáfé sé érai'a súwa'nai índawin-íye sēnda póna áí'a

é'ánkáífo kawe'-úmai waaó Ísu siyáíye.

⁴⁹Ísu mináái wésuwasa ámáán-danka'o káráwiyowini naaópaken-kwaasi tésa Yáírásintafesa sésa enayáámúnko pukáífo óraakontafe ténafo simámuwo suwaná ⁵⁰Ísu mináái iséna Yáírásintafena séna minááisáfé ímba áakauraumo indá kentáfé amankúnkúmba inaná enayáámúnko kawe'-úmai méíniye Ísu séna kúmba ⁵¹Yáírásini naankóní ewaa'á wéna arááíwa'mae kun-kwáásísóntáféna maanká'-méwaro séna Pítaane Yónine Yémísine minárásígón-anófoíye tí'maena naaúmpa'o

iyúmba ⁵² mindáúmpá'ó méron-kwaasi óraa'-ifi'a wétowana Ísu séna ímba ifi'á taaró. Minárásígó ímba pukáifo úwoi aúma wéráiyé súwasa ⁵³ minkwáásísómbá é'a pukuráiyé-imayaa ésa Ísun-awíyáái uwaná ⁵⁴ Ísu minárásígón-ayáánka'a ta'ótorena séna inamarúgóo iyáfasinaao súwana ⁵⁵ minárásígón-amanko arupimbá túwana minúwóiyáámbá iyáfasinowana Ísu séna tómbá amíyana náino súwasarai ⁵⁶ anófoi táátafesarai uyaná Ísu óraaka séna kemó únda-aai ímba simátímékaiyo siyáiyé.

Ísu wení waási kísaura'o ti'mákain-aai.

Mátíyu 10:5-15, Mááka 6:7-13

9 ¹ Ánaemba Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi táántowasa tuwaná waási tirumpinkémbá sáwí-amutamba maitíyu'mae'a nóro-fasi'aemba tiména tí'o índa-waasi asófatinkai-fasi'aemba tiména ² séna Maníkó wení waásimo kawáánin-aai kowésimatime'a tí'o índa-waasi wéasofatinke'a oro séna ³ aampa'ó wíyamba ímba moórá-tantaa'a maimaé koró. Táúmba ímba maimaé wé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a tómbá ímba maimaé wé'a óntamba ímba maimaé koró. Moórá-mora unáánkwátói timantentén-úmai kufé'mae koró. ⁴ Maníkón-aaimo simátimiyantafe'a moórá-naopa'o wíyamba naambó timíya'a mindáúmpá'-aantemba mé'a kentí kísau maimái tai'é'a mindámbá tuwé'a f'ón-daopa'a koró. ⁵ Moórá-naopa'o wíyasamo ímbo naambó timíyana Maníkó mindáópaken-kwaasi ímba aamoí uwátinkainifo aiyowáí'a é'a tísamaifakem-baramo uwáéntemba uwá'mare'a koró Ísu simátimuwasa ⁶ wení kísau-waasi tuwésa naaó'-nao'a wénesa Maníkóní ásé-aai simátíma'mae wéwesa tí'o ún-kwaasi asófatinkafa'a kuráawe.

Éroti Ísun-aaimo ísarain-aai.

Mátíyu 14:1-2, Mááka 6:14-16

⁷ Ísuni kísaugon-aai símae íyúwana Káíriri-marafaken-kawaagon-awi'a Éroti mináái iséna óraa'-imayaa uráiyé. Ísuntafesa tuwímbai sésa wemá Yóni nombó maitínkaraiwai pukáimpinkemba iyáfasinkaiye suwasá ⁸ tuwímbai sésa wemá Maníkón-aaimo simátímakaiwain-awi'a Íráiyaa pukáimpinkemba iyáfasinena méraiye suwasá tuwímbai sésa wemá naaófá'á Maníkón-aaimo simátímaakaawifinkemba moóráwigo pukáimpinkemba iyáfasinkaiye suwaná ⁹ Éroti miséyááfá'-áái iséna séna kemá séwánasamo Yónimba anuwarambá kambísówanamo pukáimbanifo minááímó wésemba nááwa'iyompo awánánaumne Éroti símae iyáiyé.

Sáwífa'-waasi tómbó tímakain-aai.

Mátíyu 14:13-21, Mááka 6:30-44, Yóni 6:1-13

¹⁰ Ísuni aantá-waasi Ísumo timún-kísau maisuwésa wempá'á tésa seyaafá-kísáúmó máún-aai simámúwana Ísu miwí aantemba tí'maena

Pétésáíta-naopa'a komérowasa ¹¹ éniŋfó sáwífa'-waasi isésa arááíwa'mae kuwaná Ísu tuwánéna aamoí éna Maníkó wení waásimo kawáánin-ai simátimena tí'o ún-kwaasi asófatinakaraiye.

¹² Asófatinrowasa fenómpinka'a wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi Ísumpa'a tésa sésa ímbo sáwífa'-waasi méraapa'an-ifo fenáíndara'a ti'márénasa ewaa'-náópimpa'a wénesa tóné naané saafá oro suwaná ¹³ Ísu simátimena séna kemá tómbá tíméro súwasa miwí sésa kári-tomba séfataasewara kae'-mófáá'wará'á wéraifo sáwífa'-waasifimba ímbo kanaan-ínífo tómbá koméyanorowa wéseno áísai esa suwasá ¹⁴ sáwífa'-waasi 5,000 waai uwasá aarewé iyámpóiye mérowana Ísu wení kísau-waasisafena séna unkwima'mái tuwínkaa tuwínkaa-úmai 50 50 mara'á méraaro simátíméro súwasa ¹⁵ isésa miyá uwátínkówana ¹⁶ Ísu séfataase-tonkwara kae'-mófáá'wará'á maisoréna wíyómpa'a kararéna Maníkóntáféna súwi simásuwena mintómbá tafántafan-úmai wení kísau-waasi tímúwasa misáwífa'-wáási tímúwasa ¹⁷ seyaafá'nánká nowaná tímú'a fówasa Ísuni kísau-waasi mintón-ayai sísamaifakemba kae'á kumbaimái-unampimba fáítuwana ówitaraiye.

Pítaa Ísuni áwáumo siyáin-ai.

Mátíyu 16:13-19, Mááka 8:27-29

¹⁸ Moórá-kanaa Ísuwe wení kísau-waasiye mérowana Ísu aantemba Maníkómpá'á inái simásuwena tísai ena séna kentáfésa seyaafá'nánká nóran-kwaasiyewa wéseo súwasa ¹⁹ miwí tuwímbai sésa emá Yóni nombó maitinkáandawi óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawin-awi'a Íráiyaa óne sewasá tuwímbai sésa naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakaandawi pukáandafinkembo iyáfasinkaandawi óne wésewe suwaná ²⁰ Ísu séna kembiwí kentáfé'a nóran-kwaasiyewa wéseo súwana Pítaa séna Maníkó iyáfasinankaraiwaimba Yúndaa-waasisa wéamu'maraundawisa óne súwana mináái ímbo simátíméro Ísu óraaka siyáiyé.

Ísu puké'a iyáfasinanaumnemo siyáin-ai.

Mátíyu 16:21-28, Mááka 8:31-9:1

²¹ Ísu séna mináái ímbo simátíméro simásuwena ²² séna kembá waási úrankomba sí'o índá-i'a uwásinkesa Yúndaa-oraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáambo sen-kwáásíyé tínaaemba uwásimesa sínkamiya'a púwóndanifo kaumbo-kánáá maisuwéna Maníkó iyáfasisinkainiye Ísu siyáiyé.

²³ Ísu seyaafá'nánká simátimena séna kembó sirááíwaenae síyawi tirááímo táínda-tantaa'a ímbo ta'ótóráaro. Kemó púwónda-araa-taimo

súwaata'mae'o kondantembá kembó sirááiwaiyawi umbai-tántáá'á aasiyaasi-kánáá timíyasa minúmbái-tántáá'á úwoi maimaésa sirááywaenaawe. ²⁴Tirááímo táínda-i'o ésa ímba kawe'-úmai ménaafó kentáfésa ísámai tirááímo táínda-tantaa'o tuwésamo puwésa aúí'a úmai maé'mae'a ónááwe. ²⁵Mararáké-séyááfá-tántáá'ó wémaesamo puwíyambo éna mintántáákó ímba túwa'nai íníye. ²⁶Kesááiwara kenkwárá'ó tigaemó uwásínkáámba pó'a ánaemba kemó marapá'ó kúmóna miwí sigaé uwátinkanaumne. Kemá waási úranko ánaembo kesí sáwara kesifoní sáwara wíyómpakembo Maníkóni kísau-waasiti sáwara'o marapá'ó kúmóna miwí sigaé uwátinkanaumne. ²⁷Érai'a simátimé'a súné. Tuwímbai maanká'ó

méraan-kwaasi ímbo pukénka'a Maníkó wení waásimo kawáánimba awáné'a ánaemba puwónááwe Ísu siyáíye.

Ísu fí'on-kuwawaa'o faúkáin-aai.

Mátíyu 17:1-13, Mááka 9:2-13

²⁸Ísu simátiména afakaumboé-no'waana'i miyáumai waéna Pítaane Yónine Yémísine tí'maena inaimó síndasafena omápa'a iména ²⁹inaí wésuwana ói'a fí'on-oi'a faufúwana wení unáánkwtóiyakemba waéní'a kéna tógáyáagaya úwasa ³⁰⁻³¹awánomba kae'-wáásiyáí wíyómpakemba paápé ésarai mindárai-tuwi'a Mósesee Íráiyaae'a Yúndaa-waasi tíwá'nárai Ísuwe'a aaf wésuyana wíyómpake-sawara'a wérowarasarai naófá'á Maníkó Ísuntafena séna Yérúsaremufa'a puwíníye siyáimba ampáánká'á miyá íníye-aai wésuyasa ³²Pítaae'o méroyan-kwaasi tún-kwaémomba íyáfasinesa Ísuni sámo kaimbá Ísuwe'a méroyan-kwaasi tuwánomba ³³mindárai Ísumba ímba auwésarai iyóyanka'a Pítaa Ísuntafena séna óraakoo maanká'ó méraundasa kawé'á ímbá póta wááu-namba kaumbosáámó ondasá moórá endé éta moórá Mósesende éta moórá Íráiyaande éta miyásá ónaumne Pítaa ímba imáyáamo úmba úwoi siyáíye.

³⁴Miyá wésunka'a ainánkó kuména káátaguwasa táátafesa uwaná ³⁵ainámpínkémbá aagó aantemba séna miwá kesáánimba éna kemó íyáfasinankaundawin-ifo wenáái ísáaro ³⁶súwasa awánomba mindárai wíyómpa'a íyúyana Ísu aantemba mérowasa awánomba minkánáá ímba simátimesa mináái úwoi ta'ótokaawe.

Ísu sáwí-amutambo maiyáúkain-aai.

Mátíyu 17:14-21, Mááka 9:14-29

³⁷Aafáyáaraamba omápakembo kúmúmba Ísumpa'a sáwífa'nanka tóso uwaná ³⁸miwífínkémbá moóráwigo óraaka séna óraakoo maawá kímbora kesáánimban-ifo arumbá uwánkaao. ³⁹Sáwí-amutanko

arumpimbá taména wáá'a téna fame'naame'á isaná tanaambá fágufagu wéena áwáayaamba umpufuwéna aigaregó nonkáánéna aiyayaamba ku'wisana miyá úmae wéiyena sáwí'a wéuwankaisa'a ⁴⁰ ení kísau-waasisafe sé'a sáwí-amutamba arumpinkémbá maiyaúwáaro súnasa ímba kanaa'á maiyáúkaawe súwana ⁴¹ Ísu séna kentí imáyáa kaentaén-imáyáa isa'á kentáfé'a ímba imáyáa owaná póna sirunkó umbaí wétaifo nóraumai-kanaarara kesé'a ménaumno simátimena miniyámpóigón-afowantafena séna enáánimba áí'mae tiyó Ísu súwana ⁴² áí'mae túwana misáwí-ámútánkó miniyámpói famé'auwowana tanaambá fówana aiyayaamba ku'wisana aigaregó nonkáánúwana Ísu awánéna misáwí-ámútánkóntáféna séna auwé kóuwo séna miniyámpói kawé'a úwánkena afowántáféna séna áí'mae waaó súwasa ⁴³ Ísumo miyámó úmba Maníkóní óraa-fasi'aemba awánéna seyaafá'nánká táátafesa ésa tiyáámba tóipimba fáákaawe.

Ísu puwínda-aaimo siyáin-aai.
Máttyu 17:22-23, Máaka 9:30-32

⁴⁴ Ísu seyaafá-kísáúmó maúmba awánéna táátafesa uwaná wení kísau-waasisafena séna simátíménda tááka'a máraaro. Kembá waási úrankomba ff'on-kwaasi timíyasa sínkamiya puwónaumne súwasa ⁴⁵ wemó sún-aigoni áwáu ímba isésa miwítí imáyáa umbaí tówana minááigóní áwáu aúpá'á wérowasa ímba ísámai kawé'a ésa áísai ónae sésamo umbá táá'a úwasa ímba áísai uráawe.

Náawa íyáákaiyomo siyáan-aai.
Máttyu 18:1-5, Máaka 9:33-37

⁴⁶ Ísuni kísau-waasi mósimesi-aai sésa kentááfínkémbá náawa íyáákaiyo sésa keáímbá símae kuwaná ⁴⁷ Ísu miwítí imáyáa iséna moórá-iyampoi áí'mai amándára'a ankéna ⁴⁸ simátimena séna kentáféna imáyáa ésa iyámpóimo áwa'nai onten-úmai wésuwa'nai-owe. Súwa'nai onten-úmai Maníkó si'mákaiwaimba wéawa'nai-owe. Kempínkémbá tuwímbai sé'a kemá káril'-waasi únemo síyawí Maníkó minkwáásísáféna wéiyaakaawe wésiye Ísu siyáíye.

Kentí kísaugomba ímba sáwí'o on-aai.
Máaka 9:38-40

⁴⁹ Súwana Yóni Ísuntafena séna óraakoo moóráwigo wénena sáwí-amutantontafena séna Ísuni fasi'aémbó wéraintafe auwé kóuwo simátímapa'a wisasá misáwí-ámútámbá kóuraawe. Minkwáásígó ímba kentááfínkén-kwáásín-ifo ímba miyámó indá étuwaaosa siyáumne Yóni súwana ⁵⁰ Ísu séna ímba tuffinankaaro. Kentáásí kísaugomba ímba sáwí'o owí úwoisa wésuwa'nai-owe Ísu siyáíye.

Sámériyaa-waasi Ísumba ímba naambó ámakaan-aai.

⁵¹Maníkó Ísumba aiyáínana wíyómpa'o iyínda-kanaa ampáánká tínena úwana Ísu wenarumpin-ímáyáá éna óraaka séna Yérúsaremu-naopa'a kónae séna wéna ⁵²wení waásisafena kowaíyan-damba kosaafá wéiyaro séna ti'marówasa aifa'á Sámériyaa-waasiti naaópa'a kuwasá ⁵³Ísu Yérúsaremu-naopa'o wínda-aai isésa tirunkó sáwí'a úwasa ímba naambá tímúwasarai ⁵⁴wení kísau-waasifinkemba kae'-wáásíyái Yémísiye Yóniye'a mináái isésarai sésarai Fasi'aénkóo Maníkó wíyómpakemba iyamá tuwáínana kuména minkwáási kafúgoro-aaimo suyambá wéankaiyo suyaná ⁵⁵Ísu méfaerena óraaka séna ímba miyá sekaiyó súwasa ⁵⁶mindáópa'a tuwésa fí'on-daopa'a kuráawe.

Ísumba arááiwaenaemo siyáan-aai.

Mátíyu 8:19-22

⁵⁷Aampa'á wéguwana moóráwigo Ísuntafena séna seyaafá'-náópa'o níndafa'a esé'a nónaumne súwana ⁵⁸Ísu minkwáásígómbá simáména séna waankó taaiyaifimbá wáísana numagó ánáamba úmarena wéwaifo kemá waási úranko kumpaapé uráundawi ímba naambá úmake'a wéwaumne séna ⁵⁹minkákémbá moóráwigontafena séna sirááiwa'mae tiyó súwana séna óraakoo kemá méraanana kesifo puwína utámare'a embá arááiwaenaumne súwana ⁶⁰Ísu séna ímbanifo kesáái ímbo isésamo pukáan-kwaasiyaambo owí puwíyan-kwaasi utátinkanaafo emá Maníkómó wení waásimo kawáánin-aai simátíma'mae wínone súwana ⁶¹moóráwigo Ísuntafena séna óraakoo embá arááiwaenaumpo aifa'á kesimááraa siyáamba timé'a embó taarááiwaenda kanaawá'íyo súwana ⁶²Ísu séna Maníkóni kisaumo ómbaresa maiyésamo ifátuwesa fí'on-imayaamo owí Maníkó wení waásimo kawáánipa'a ímba kanaa'á kísau maenááwe Ísu siyáiyé.

Ísu 70 waasi kisaumo tímakain-aai.

10 ¹Ánaemba Fasi'aénkó sáwífa'-waasi 70 waasi iyáfasintinkena kaekae'á uwásuwe wemó wínda-naopimpa'a aifa'á kónááwe séna ²Maníkómpá'ó tíyantafesa wenáái kosimátíma'mae koró-áái simátiména séna kisaufa'a sáwífa-tomba áfu karáísasa mintómbó fakaráíyan-kwaasi sesimái-waasi méraafo kisaugoni afowámpá'á inai síyana kísau-waasi ti'maráínasa mintómbá fakaránááfo koró. ³Sipísipi-araa'a wínana áwáífiyaamo in-iyánkómó intenkáábó on-kwáásífa'á ti'maránaumne. ⁴Óntambo inai-inaimó sí-únámbá ímba maimaé wé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a tísamai ánáamba ímba maimaé wé'a aampa'ó wéwe'a ayáátáaka'a ímba úwoi-aai símae wé'a ⁵moórá-naumpa'o iyé sé'a faru úmai méraiyatao seró. ⁶Síyana faru úmaimo méraindawimo

éna mifáru-áái wempímbá wéínifo ímba faru úmai méraíndawimo éna mifáru-ááígo kouweréna kembiwífá'á tíníye. ⁷Kísaumo maíyawí méyámbó máéntafe'a tímínda-naumpa'a imé'a tímíyan-tomba nánááwe. Ímba fí'on-daumpimpa'o níyamba tímíyan-daumpa'-aantemba iméarao. ⁸Moórá-naopa'o wíyamba naambá tímésa tómbá tímésa íya'o wéne'a ⁹mindáópa'o tí'o índa-waasi asófatinke'a simátíme sé'a Maníkó wení waásimo kawáánínda-kanaa kempá'á kárika'a tíníye simátíméro. ¹⁰Moórá-naopa'o wíyambo naambá ímbo tímíya'a aampa'á wéwe'a afora'á simátíme sé'a ¹¹kentí naaópakem-bara sísamaifakenta uwátuwaundasa Maníkó kembiwí ímba aamoí uwátínkáíntafeta aiyowá'í'a úmai aráátimune. Ísáaro. Maníkó wení waási kawáámó índa-kanaa ampáánká'á tínena isa'á tínaaemba uwámewe simátíméro. ¹²Simátíme súné. Maníkó waásimo méraawini áwáusafena tísai índa-kanaa tínda naaófá'á Sónómu-naopa'o méron-kwaasi sáwí-waasi sáwí-meyamba tímínífo kembiwímó tínaembo uwátimíyan-kwaasi sáwí-meyamba áfááraumai tímíníye Ísu siyáíye.

Ímba aaimó ísaraan-aii.

Mátíyu 11:20-24

¹³Ísu simátímena séna Kórasi-naopaken-kwaasiye Pétésáíta-naopaken-kwaasiye káráwiyoro. Naaófá'á Táyaanaopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye Maníkón-aaimo ímbo ísaraawifimbo fí'o-fi'on-kisau ímbo awánaraan-kisaumo maéwándamo awánarekaa kentí sáwí-awau tukáawisino. Sáwí-awau tuwésamo úwoi-unankwatoimo úmaesamo kanamó a'makáankakaa Maníkó tuwánaraisino.

¹⁴Mindásafe'o simátíménda ísáaro. Maarán-ímáyáá wé'e'a Maníkó waási méraawini áwáusafena tísai índa-kanaamo tínda Maníkó Táyaanaopaken-kwaasiye Sáíndóni-naopaken-kwaasiye sáwí-meyamba óraa'a tímíníye-imayaa wéowe. Énifo kentí sáwí-meyanko minkáé'í-náópakewiti sáwí-meyankomba íyáákamai-sawi-meyamba tímíníye. ¹⁵Kápaneamu-naopaken-kwaasisono. Kentúwí'a mósá maré sé'a wíyómpa'a iyónaumne sembánifo púwón-aempa'a kónááwe Ísu simásuwena ¹⁶wení kísau-waasisafena simátímena séna kentáái ísámai kawé'ó owí miyámó ombá kesáái ísámai kawé'á wéofó tínaaembo uwátínkááwi kenkwará'á miyá wéowe. Tínaaembo uwásínkááwi miyámó ombá si'mákaiwainkwará'a miyá wéowe Ísu siyáíye.

70 waasimo kouwékáan-aii.

¹⁷Ísu súwasa minkwáásí 70 waasi isésa wété urésa Ísumpa'a tóso ésa aamoí tauwánkesa sésa Fasi'aénkóo sáwí-amutantontafe séta Ísunawika'a sumpo tiyuwé kóro súnasasa isésa kóuraawe suwaná ¹⁸Ísu séna miyá owaná wíyómpakembo aafáyáumo tóráíntemba wíyómpakemba

waántáwankombo maisukáimba awánaraumne. ¹⁹Simátíménda ísáaro. Fasi'aémbá timúna pó'a waaifainkómó fáíndamo é'a ímba puwíyana áwáífyaamo índa-ufonkwankomo fáíndamo é'a ímba puwónááwe. Tímakaunda-fasi'aenko waántáwankoni fasi'aénkómbá íyáákaimba póna ímba seyaafá-tántáákó sáwí'a uwátinkainiye. ²⁰Sáwí-amutantomba kentáái isésa kóuraantafe'a ímba aamoín-ofo Maníkó wíyómpa'a aúfáífimba kentúwí'o agaimakáintafe'a aamoín-oro Ísu siyáíye.

Ísu Maníkón-áwí'o mósá makáin-aai.

Mátíyu 11:25-27, Mátíyu 13:16-17

²¹Minkánáá Maníkóní Ufaen-ámútánkó Ísumba imáyáa amúwana arunkó kawe'á úwana séna kesifóo wíyómpa'wara marará'wará'ó káráwiyaandawi óne. Seyaafá-tántáá'á isáúmne sen-kwáásí ímba simátíme úwoi-waasi simátíme miyámó íyantafena ánkáísa'a pó'a enáwí'a mósá maráúmne Ísu Maníkóntáféna simásuwena ²²simátimena séna kesifo seyaafá-tántáák'á káráwiyuwo séna símakaiye. Seyaafá'nánká kesí áwáu ímba suwánarafo kemá kesifoní áwáugo únana póna kesí áwáu suwánaraiye. Seyaafá'nánká kesifoní áwáu ímba awánarafo kesifombá pó'a keyáá wení áwáu awánaraumne. Kesifoní áwáumo aráátimundawi wéawanaawe Ísu siyáíye.

²³Ísu simátimena méwaerena wení kísau-waasisafena aantemba séna awánaafo tirunkó kawe'á ína'a méraaro. ²⁴Simátíme súne. Naaófá'á Maníkón-aaimo simátímakowiye óraa'-waasiye kembiwímó wéunda-kísau awánaanten-úmai awánánae sésa umbá ímba awánaraawe. Miwí kembiwímó wéisaanten-úmai isánae sésa umbá ímba ísaraawe Ísu wení kísau-waasisafena siyáíye.

Sámériyaafakewi namuro-wáásímó áwa'nai uráin-aai.

²⁵Moórá-kanaa Ísu wenáái wésimatimuwana moóráwigo amáámbo kawe'-úmaimo isówi Ísumpa'a téna áisai úmai Ísumba isánae séna óraakoo nóra úmaiya aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ²⁶Ísu séna Maníkón-aai aúfáífimbo awánáanda minááísáfé nóran-imayaawa óno súwana ²⁷minkwáásígó séna Maníkón-aai aúfáífinken-aigo séna kentiruné kentí imáyáawe kentí fasi'aéné Maníkómpá'á kentí Fasi'aénkómbá áméro séna kesáfé-ímáyáámó ontembá kentí waási-imayaawara'a oro siyáíye súwana ²⁸Ísu séna érai'a sémpo miyámó é aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ínone Ísu siyáíye.

²⁹Súwana minkwáásígó imáyáa éna fí'on-kwaasi suwánésa kawe'-wáásín-íye síwae séna Ísuntafena séna kesí waási nááwa'iyó súwana ³⁰Ísu séna simátíménda isaaó. Moóráwigo Yúndaa-waasi Yérúsaremu-

naopakemba Yéríko-naopa'a kónae séna aampa'ó wimbá umén-kwáásí ta'ótokesa wení unáánkwátói awá'maesa tufú'marááwana puwíndasafena aampa'á méraisana ³¹ moóráwigo Maníkóntáfénamo ísámai póimo tufú'mai agáíwai minámpá'ó wimbá aanawáísáfa'a méraisana kóawanena moórá-aanawaisafa'a kóyáákaisana ³² moóráwigo Rífáin-anaankakewi áamáán-daumpa'a kísau moórá-máíwai minámpá'ó wimbá aanawáísáfa'a méraisana wení ewaa'á wéna kóawanena moórá-aanawaisafa'a úwoi kóyáákaisana ³³ moóráwigo Sámériyaafaken-kwaasi miwí Yúndaa-waasiti namuro-wáásífínkémbá moóráwigo minámpá'ó wimbá koawánéna arumbá uwánkena ³⁴ wení ewaa'á koména masawémba ándá-aran-donkwara úmai afifimbá a'ankéna asáá uwánkena mósá farámbai wení tónki-poifimba ankéna áí'maena wáúmo ten-kwáásímó wáén-daumpa'a móankarena káráwiyena ³⁵ íyáfasinena aafáyáara'a mindánkón-afowámbá kae-kánáá-kísáúgóni óntamba aména séna kawé-úmai káráwiye wenane'ó túwénda-ontambo é'a ke té'a anondáá embá mááméno simásuwena kóuraye Ísu simásuwena ³⁶⁻³⁷ nóra úmaisaaawa aúí'a úmaisaa maé'mae'a ónaumno súwaintafena Ísu áísai ena séna umén-kwáásímó tufúkáan-kwaasigoni waási minkáúmbó-wáásífínkémbá nááwa'iyó Ísu súwana minkwáásígó séna arumbá uwánkena áwa'nai uráíwai wení waásin-iyé súwana Ísu séna wemó intembá komé miyá ínóne Ísu siyáíye.

Máátaante Máriaante-taai.

³⁸ Ísu wení kísau-waasise'a aampa'ó kúmba moórá-ininkon-awi'a Máátaamo méron-daopa'a kúwana Ísuntafena séna kesí naaúmpa'a tómbá imandaaó súwana ³⁹ iména aai wésuwana minínínkón-áúnkon-awi'a Máriaa Ísuntafena óraa'-waasin-iyé-imayaa éna aísamaifimba taména wenáái wéisowana ⁴⁰ Mááta seyaafá-tómbá wéagaena óraa-kisau wémaena óraa'-imayaa éna Ísumpa'a téna séna Fasi'aénkóo kesúngo ímba súwa'nai isa'á keyáá óraa-kisau wémaumpo kentáfé ína imáyáa ónó. Simámínana tasúwa'nai íno súwana ⁴¹ Ísu arumbá uwánkena séna Máátao sáwífa-tantaa'a óraa'-imayaa ónana enarunkó umbaí wetaifo ⁴² kesááimo ísáamba mindá óraa-tantaa'a póna mindásafena Máriaa méraifo ímba ifátuwe'a ai'maráanana wíníye Ísu siyáíye.

Maníkómpá'ó inaimó sen-áái.

Mátíyu 6:9-15, Mátíyu 7:7-11

11 ¹ Ísu moórá-kanaa Maníkómpá'á inai wésuwasa wení kísau-waasi mérowana Ísu simásuwowana wení waásifínkemba moóráwigo séna Fasi'aénkóo Yóni nombó maitínkáíwai wení kísau-waasi simátímísasa Maníkómpá'ó inaimó sentembá kentáá simásímínata Maníkómpátá inai senó súwana ² Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó síyamba maará seró.

Kentáásifowao enáwí'o íyáákarain-awita mósá maráúmne. Ení nombaragó seyaafá moórá-mora-waasi tirumpimbá kumíno.

³Káfé-kanaa-tomba kentáá simiyó. ⁴Waásimo aoisaambó uwásinkaiyata anondáá ínta miyásá uwátinketa miwítí aoisaambá maitiyúwáana miyáumaisa kentáási aoisaambá maisiyuwaaó.

Sáwí-yantaapinkembo kentáá ma'máímo awánáíndasafenamo ínamo e wasiyuwaaó.

Miyán-áái Maníkámpá'á seró Ísu siyáíye.

⁵⁻⁶Ísu simásuwena simátimena séna moórá ení waásigo némpakemba nó'waan-afufumba tína ímba tómbá maké ení waásigoni ontafá'á wée áisai e sé kesí waásigo némpakembo timbá ímba tómbá makáunana úwoi méraifo tómbá símína'a mááméno sínana ⁷wení naaúmpakemba séna ontá wisuwéta kesí aare-iyámpóíseta súsá waiguráumpo ímba íyáfasine'a aménaumpo kóuwo síníye. ⁸Kesí waási pó'a aménaumne-imayaamo ímbo ínanamo éna ayáátááka'a mináái wésinana ímba aigaé ínana mináái wésíndasafena íyáfasinena amíníye. ⁹Miyaráán-úmai simátime sune. Maníkámpá'ó inaimó sembá áisai úmae iyíyana timíníye. Áántamae iyíyana kentáái isáíníye. Saafá úmae iyíyana Maníkó aráátimíniye. ¹⁰Áisai íyanamo éna Maníkó timíníye. Áántewanamo éna Maníkó kentáái isáíníye. Saafá íyanamo éna Maníkó aráátimíniye. ¹¹Kembiwí iyámpóíwara'-waasi kentáánintombo mófáá'a simiyómó síya'o é'a ímba iyaankafayaambá timénááwe. ¹²Kokóri-auma simiyómó síya'o é'a ímba íyoiyoimba timénááwe. ¹³Énifo sáwí-waasin-oyo kentáánintomba kawé-tántáá'á wétimefo wíyómpakemba kentáásifowa kawé'-aantembo iwái póna ení Ufaen-ámútámbá simiyómó síyawí Maníkó wení Ufaen-ámútámbá timíníye Ísu siyáíye.

Ísunte Píyésepurinte-taai.

Máttyu 12:22-30, Mááka 3:20-27

¹⁴Moóráwigo wenarumpimbá sáwí-amutamba mérowana póna minkwáásigó ímba aái wésuwana Ísu maiyauwówana kóúwana minkwáásigó aái súwasa sáwífa'nanka awánésa táátafesa uwasá ¹⁵tuwímbai sésa sáwí-amutantonti kawáágón-áwí'a Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiye suwasá ¹⁶tuwímbai Ísumo sáwí-aaimo sínda isánae sésa éraira Maníkámpákéná kunkáanai ímbo awánáúnda-kisau maínata awánaano suwaná ¹⁷Ísu miwímó un-ímáyáá iséna simátimena séna moórá-andamo tiyésamo ésa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe. Moórá-akumba aaimó tuwíntáán-akumba pósa tuwínkaa'-urésa ímba fasi'ámai méranaawe. ¹⁸Waántáwankoni waásimo tiyésamo tuwínkaa'-ésamo ésa ímba fasi'ámai méranaawe. Kentáfé'o sembá Píyésepuri fasi'aémbá ámísana tokéna

póna sáwí-amutamba wémaitiyuwaiyemo sembá ¹⁹énifo Píyésepurini fasi'aénká'ó sáwí-amutambo wémaitiyuwaundaraka kenti waásiwara'a Píyésepurini fasi'aénká'á sáwí-amutamba maitiyúwáísino. Miyán-ááímó síyasamo ésa kenti waási karo'á sewé sénááwe. ²⁰Énifo kemá Maníkóni fasi'aénká'á sáwí-amutambo maitiyuwáúndasafena Maníkóni fasi'aémbá kempímbá paápé isa'á wéawanaawe.

²¹Moórá-aaí imáyáan-oro. Fasi'aén-kwáásígó

parói tokéna wení naaka'á káráwiyaisana wení moparáwímbá kawé'-úmai wéraifo ²²moóráwigo wení fasi'aémbó íyáákaraiwai téna tatufú'mai wení parói fasi'ámaimo ta'ótokaim-parói tatafiyéna wení moparáwímbá tatafiyena tuwín-timakaiye.

²³Kembá ímba súwa'nai esa kesí namuro-wáásíyáámbá owe. Ímba súwa'nai esa waási túwaandu úmai símémba wété uwáguraawe Ísu siyáíye.

Sáwí-amutanko kouwékáin-aaí.

Mátíyu 12:43-45

²⁴Ísu simátimena moórá-aaí séna waási arumpinkémbá sáwí-amutanko auwéna máásai-marafa'a nombá ímbo wéraipa'a kowénena séna nááfara ménaumno séna saafá uwááena séna tauwer'éa kesí naambá waásigon-arumpimba pó'a koménaumne simásuwena ²⁵téna taawánaimba mindánkómbá kankambá wiyú'mai kawé'á uwásukaisana taawánéna ²⁶tauweréna afakaeté-sawí-amutamba miwítí sáwí-kisau óraa'o uráawi tí'maena minkwáásígón-arumpimba taméraawana moórá-sawí-amutanko arumpimbá méraisana minkwáásígó sáwí'a úmai méraisasa ánaaemba sáwífa-sawí-amutamba méraawana wemá óraa-sawí'a úmai méraiye Ísu siyáíye.

Érai'a tirunkó kawé'á wéin-aaí.

²⁷Ísu mináái simátimuwana sáwífa'-waasifinkemba moórá-ininko Ísuntafena óraaka séna enanó embá ma'ánkarena náámbo ámakaiwaimba Maníkó kawé'á uwánkaraiye súwana ²⁸Ísu séna érai'a sémpo Maníkó wenáái ísámai kawé'ó owímá óraa-kawé'a wéuwatinkaiye Ísu siyáíye.

Ímbo awánáúnda-kisau mauwó siyáan-aaí.

Mátíyu 12:38-42, Mááka 8:12

²⁹Súwasa sáwífa'-waasi Ísumpa'a tóso uwaná simátimena séna káfé'o méraan-kwaasi sáwí-waasin-owe kentáfé'a wésemba Maníkómó ai'mákainamo e ímbo awánáúnda-kisau maínata awánaanomo sembá naaófá'á Maníkó Yónaambo uráintemba kembá miyá ínifo mináái imáyáan-oro. ³⁰Naaófá'á Nínéfa-naopaken-kwaasi Yónaa uráintafesa

Maníkó ai'mákaiyemo siyáantemba kemó ondá awáné'a Maníkó ai'mákaiye sénááwe. ³¹Naaófá'á Yúndaa-waasiya'a káráwiyowin-awi'a Soromoní kawe'-ímáyááfínkémbá aaí wésimatimuwana moórá-ininko némpaken-kawaa-ininko Soromonin-áái kóisánae séna wémena kuráiyé. Káfé'a kemá Soromonimbó iyáákaraundawi mérauna'a kesáái ímba ísáámba póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafenamo tísai índa-kanaamo títnda minínínkó kembiwí aafimbá maitinkéna séna kemá némpakemba Soromonin-áái taísaraumpo Soromonimbó iyáákaraiwai kempá'á mérowa'a wenááimo ísááraamba ímba ísaraawe síníye. ³²Naaófá'á Yónaa Nínéfa-naopa'a Maníkón-aaí kosimátimuwasa ísésa sáwí-awau tuwésa Maníkón-aaí ísaraawe. Káfé'a Yónaambo iyáákaraundawi mérauna'a kesáái ímba ísáámba póna ánaaemba Maníkó waásimo méraawini áwáusafena tísai índa-kanaamo títnda Nínéfa-naopaken-kwaasi kembiwí aafimbá maitinkésa sésa Yónaa-aaí íséta sáwí-awausa tukáundasaanifo Yónaambo iyáákaraiwai kentí naaópa'a mérowa'a wenáái ísé'o sáwí-awau túwááraamba ímba tukáawe Nínéfa-naopaken-kwaasi sénááwe Ísu siyáiyé.

Túranko kentí imáyáafimbo sámó kain-áái.

Mátýu 5:15, Mátýu 6:22-23

³³Ómbó kúra'maresa ímba aúpá'ó maráiyamba afora'á makéwasa naaúmpa'o iyíyawí awánánááwe. ³⁴Miyáumai túranko kentí imáyáafimbo sámó kain-tántáá'án-íye. Túrankomo kawe'-úmaimo awánáninanamo éna seyaafá'-ímáyáá sámá káínífo túrankomo ímbo kawe'-úmaimo awánáninanamo éna seyaafá'-ímáyáá tuwinkáíníye. ³⁵Kentí sámó kain-tántáá'á túnkwifainifo kentúra'a káráwimai kawe'án-oro. ³⁶Kentí imáyáago ímba kumeu'ó índa seyaafá'á sámó wégaimba ónkómó sámó kátínkáintemba póna kentí imáyáago kentúra'a sámá kátínkainíye Ísu siyáiyé.

Ámáán-kawaa-waasi sáwí'a owémó siyáin-aaí.

Mátýu 23:1-36, Mááka 12:38-40, Rúku 20:45-47

³⁷Ísu mináái simátimuwana moóráwigo ámáán-kawaa-waasigo Ísumpa'a téna séna kesí naaúmpa'a tómbá imandaaó súwana tómbó náíndasafena iména ³⁸ímba ayáámba non-kwiyéna tómbá nówana minkwáásígó awánéna áatafena éna imáyáa úwana ³⁹Fasi'aénkó awánéna simáména séna kemá ámáán-kawaa-waasi anaféúné táúfa'e paáká'-aantemba wénon-kwiyofó andáámpá'á sáwí'a uráisa'a túraníyamba é'a sáwí'a wéowe. ⁴⁰Sáwí-imayaawara'-waasi méraawe. Maníkó paáká'-tántáá'á éna andáámpá'-tántáá'é imáyáawe mindáwara'a uráiyé. ⁴¹Kentí imáyáamo arupíse é'o kemó makén-tantaa'o ímbo makén-kwaasi timé'o é'a kentí imáyáago kawe'á íníye.

⁴²Kemá áamáán-kawaa-waasi kentí kisaufakemba kári-tonkwara'a tuwínkaa'-úmai siyáánkai maké'a moórá Maníkómbá amé'a kawé'á é'a miyán-ámáámbo ísámae wéiyofó óraa'-amaamba ifá'á tuwé pó'a Maníkómbá ímba imáyáa wéame'a óntan-iyain-kwaasi sáwí'ó uwátínkáántafe'a káráwiyo. ⁴³Kemá áamáán-kawaa-waasi áamáán-daumpa'a imé'a kawé'-áémpá'á waási túranka'o iméraamba tiráái wétaiye. Marupá'ó iméraawasa waási tuwánésa kawé'-ááímó sembá tiráái wétaifo kentúra'a káráwiyo. ⁴⁴Waásimo maipímbo utámakaawanamo kawáá'isasamo waási ímbo awánaantemba kentirumpimbá miyá isa'á sáwí'a owasá waási ímba wétuwanaafo káráwiyo Ísu siyáiyé.

⁴⁵Ísu simátimuwana moóráwigo áamáambo sún-kwaasigo Ísuntafena séna miyámó sénda kentááwárá'á símai sáwíta uwásinkaane súwana ⁴⁶Ísu séna kemá áamáambo sen-kwáásí kemó áamáambo simátímén-aaigo umbai tíyáísa'a mináái ímba wétuwa'nai-ófo káráwiyo. ⁴⁷⁻⁴⁸Kentíwá'ná Maníkón-aaimo simátímakowi tínkamuwasa púwúwa'a utámakaapa'a to'waaí wéowe. Naaófá'á kentíwá'námo uráantafe'a kawé'á uráawe sé'a utámakaapa'a to'waaí wéofó káráwiyo. ⁴⁹Naaófá'á Maníkó kawé'-ímáyáá'fínkémhá séna kesááimo simátimiyawiye aráátimiyawiye ti'maráanasa miwífímbá wéniyasa tuwímbai sáwí'a uwátínkesa tuwímbai tínkamiyasa puwónááwe Maníkómó siyáimba mináái paápé uráiyé. ⁵⁰Naaófá'wárá afufumpinkwárá ánaenkwará'a Maníkón-aaimo simátímakowi tínkamuwasa pukáantafena póna misáwí'ó uráawin-anondaa-meyamba káfé'ó méraan-kwaasifa'a tíníye. ⁵¹Aifa'ó tufúwanamo pukáin-kwaasigon-awi'a Éperi ánaemba moóráwigon-awi'a Sékáráíya óraa'-amaan-daumpa'a mérowana moórá-aempa'a Maníkóntáfésa ísámaimo póí tufú'maimo agáún-ontan-taare wérowana moórá-aempa'a aifa'-ámáán-káwáágó aantembo iyún-onta wérowana afufumpimbá Sékáráíya imérowasa tufúwana pukáiyé. Minkáé'-wáásítí afufumpimbó kárúraan-kwaasi tínkamuwasa pukáawiwara'a miwítí sáwí-meyamba káfé'ó méraan-kwaasi maénááwe. ⁵²Kemó áamáambo sen-kwáásí érai'-aai ímbo aúpá'ó tukáankakaa mináái ísámai kawé'á owisinó. Kemá ímba ísámai kawé'á ombá fí'on-kwaasiti aambá fáíkaafo káráwiyo Ísu siyáiyé.

⁵³Ísu mináái simátimena máápa'a kumúwasa áamáambo sun-kwáásíyé áamáán-kawaa-waasiye tirumpimbá aaisambá aéesa fí'o-fí'on-tantaatafesa áísai úmai ísáananamo ⁵⁴aaimó kaentaén-ááímó sína'o é'a aaifimbá maenkánae sésa áísai uráawe.

Ímba kaumbo-kae'-áái serómó siyáin-aai.

Máttyu 10:26-27

12 ¹Minkánáá áfááraumai sáwífa'-waasi túwaandu ésa sisipáá uwaná Ísu wení kísau-waasi simátimena séna áamáán-kawaa-waasi kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásíyáámhá ofó ímba miyáumai méraaro. Intóráin-tantaa'a kári-tantaa'a moórá-tonkon-awi'a péréti mimpímhá

márááwana intorena óraa'o intembá áamáán-kawaa-waasiti sáwí-ai miyá wéifo kempímbá misáwí-ááígo óraa'a tifáínifo kentúra'a káráwiyoro. ²Aúpá'ó wérain-tantaa'a seyaafá'á afora'á paapé ínasa awánánááwe. Kumeupá'ó wérain-tantaa'a afora'á paapé ínasa awánánááwe. ³Nó'waambo siyáan-ai sán-káíndara'a síyasa isánááwe. Aúpá'ó siyáan-ai seyaafá'-wáási túranka'a síyasa isánááwe Ísu siyáiyé.

Moóráwígon-aaroi inkáísóromo siyáin-ai.

Mátíyu 10:28-31

⁴Ísu simátimena séna kesí waási simátíménda ísáaro. Tuwímbai tínkamiya'a puwónááfo moórá sáwí'o uwátinkai-tantaa'a ímba wéraifo ímba miwísáfé'a inkáísóro. ⁵Kemá simátime súne. Maníkó méraifo wenáároi inkáísóro. Wemó tínkamina'o puwíyambo éna kanaa'á ónkaifa'a mátiyuwainiye. Mináái Maníkóntáfé'a inkáísóro-ai súne Ísu siyáiyé.

⁶Ísu simátimena séna kári'a téntempaaran-dumama séfataase-numama kári'-ontankakemba kae-tóyaráán-óntánkákémbá wémeyanofo Maníkó kíyaan-dumama ímbo awinkaiwái póna awánaraiye. ⁷Numamá kári-tantaa'o awánaiwai póna waási óraa-tantaa'an-ófo ímba táá'a íno. Kenti'nóntáu toráúsíwain-ífo ímba táá'a íno Ísu siyáiyé.

Ísun-awi'a aforatáámó senda-áái.

Mátíyu 10:32-33, Mátíyu 12:32, Mátíyu 10:19-20

⁸Ísu simátimena séna simátime súne. Seyaafá'-wáási túranka'a kentáfésa sésa Maníkó ai'maráísana kunkáiwai kesí óraakon-iyé síyawisafe'a kemá waási úranko Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi túranka sé'a kesí waásin-owe sénaumne. ⁹Énifo waási túranka'a kembá tínaaembo uwásimiyawisafe'a kemá Maníkóní kísau-waasi túranka'a sínaaemba uwátimenaumne. ¹⁰Kembá waási úrankomba símai sáwí'o uwásinkaiyamba mindá Maníkó maitiyuwáínífo Maníkóní Ufaen-ámútánkómbá símai sáwí'o uwánkaiyamba mindá Maníkó ímba maitiyuwáínana miwísé'a waé'wae'a íníye. ¹¹Kesí waási-i'lo ontáfésa ta'óto'mai tí'maesamo óraa'-waasiye áamáán-kawaa-waasiye túranka'o máttínkaresamo aafimbá maitínkéwa'o é'a nóran-aaimo síyamba ímba táá'a ínana ¹²Maníkóní ámútanko síyan-ai úwoi tááka tinkáína'a sénááwe Ísu siyáiyé.

Óntawara'-waasigo sáwí-imayaamo uráin-ai.

¹³Súwana sáwífa'-waasifinkemba moóráwigo Ísuntafena séna óraakoo kesifo púwísana kesuwaá seyaafá-tántáá'á maiyéna ímba tuwímbai wésimifo emá sinaná tuwímbai násimino súwana ¹⁴Ísu séna kesí waásiyo mináái ímba kosénaumpo keáfáráwáíti moparáwímbá ímba tuwín-

timenaumne simámena ¹⁵seyaafá'-wáásísáféna séna waási kawé'-úmaimo méraawiti áwáu ímba sáwífa'-moparawimba makáafo moparáwímbá maénae séme'a máéfainifo kentúra'a káráwiyoro Ísu siyáíye.

¹⁶Simásuwena moóra'-aai simátimena séna moóráwigo sáwífa'-moparawimbo makáindawi wení kísau'fa' sáwífa'-tomba wéraisana ¹⁷wenarumpin-ímáyáá éna sáwífa'-tombo fáká'maimo máráanda-namba ímba wéraifo nóra ónaumno. ¹⁸Miyámó é'a tómbó makáunda-namba tawísíye'a óraa'-namba úmare'a mimpímbá seyaafá'-tómbá fáká'mare'a kesí moparáwínkwará'á maránaumne. ¹⁹Miyámó é'o é'a kesáfé sé'a seyaafá'-tántáá'á ímbo aafáán-túwáanda tóné noné námae iyé'a ayáátáaka'a úwoi mé'a onaná sirunkó kawé'a ína'a ménaumne sisaná ²⁰Maníkó simámena séna sáwí'o úmaemo iyónda-waasigo óne. Káfé'-no'waamba puwéma esáfémo makáanda-moparawimba túwénana náawa máíníyo Maníkó siyáíye. ²¹Marapá'á kesáfé'-mópáráwín-aantembo makáiyawi miyán-kwáásín-ófo marapá'-tántáá'-aantemba marésa Maníkómpákén-tántáá'á ímba makáawe Ísu siyáíye.

Maníkómpá'á imáyáa améron-aai.

Mátíyu 6:25-34

²²Ísu mináái simátimena wení kísau-waasisafena séna simátimé'a sune. Miyaráán-úmai méraamba ímba óraa'-imayaa é'a tómbó náíyantafe'a ímba óraa'-imayaa é'a kentúra'o unáánkwátóimo íyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ²³Tómbó náíyamba úwoisambanifo waásimo méraamba óraa'-tantaa'an-íye. Unáánkwátóimo íyamba úwoisambanifo waási túma óraa'-tantaa'an-íye. ²⁴Numagómpá'á imáyáan-oro. Numagó ímba kísau éna tómbá fáká'mai naaúmpa'a makéna wénaifo Maníkó miwítí tómbá tímísasa wénaawe. Maníkón-aúranka'a numamá kári-tantaa'an-ífo waási óraa'-tantaa'a póna kentí tómbó éna timíníye. ²⁵Kembiwímó óraa'-imayaamo é'o é'a kemó maíyan-kanaa ímba kanaa'á ayáátáaka'a méranaawe. ²⁶Mindá kári-tantaa'a isa'á ímba kanaa'ó íyamba pó'a fí'o-fi'on-tantaatafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ²⁷Waiwandáánkálá imáyáan-oro. Waiwandáánkó ímba kísau éna ímba wení unáánkwátói makáifo simátimé'a sune. Naaófá'á Yúndaa-waasiti óraakon-awí'a Soromoní sáwífa'-unankwatoíye ko'naariríyé makówi úwasa waási awánésa kawé'an-íye sumbánifo waiwandáán-aramba awánésa óraa-kawé'an-íye wésewe. ²⁸Ufá'á ko'naarirí-tántáá'é séna waiwandáámbá Maníkó makáíye. Umá ímba waé'wae'a ínifo káfé'a ínasa aafáyáa waási agaisuwáiyamba Maníkó mintántáá'á imáyáa éna ko'naarirí-tántáá'á makáíye. Miyáumai Maníkó waásisafena imáyáa éna kentí unáánkwátói timínífo kembiwí maarán-áái ímbo seráámbá Maníkó ímba kanaa'á wésuwa'nai-iwain-íye wésewe. ²⁹Maníkó wétuwa'nai-ímba pó'a tóné

nonémó náiyantafe'a ímba óraa'-imayaan-oro. ³⁰Moórá-mora-marafaken-kwaasi Maníkón-aai ímbo ísáán-kwaasi tóné nonémó náiyantafesa óraa'-imayaa wéowe. Tóné nonémó ímbo né'o é'a púwófo séna kentifo imáyáa éna wétimifo ímba óraa'-imayaa é'a ³¹Maníkó wení waásimo kawáánintafe'a imáyáa íyana mintántáá'á timíníye Ísu siyáiyé.

Wíyómpaken-kawe-tantaakon-aai.

Mátíyu 6:19-21

³²Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna kembó sirááiwaéwi káráwiyaumne. Kentáásifowamo simbá kesí waásimo kawáánonda kembiwíwárá'á kawáánónááwe. Miyá íyana kesirunkó kawe'á íníye simbá póna ímba táá'a íno. ³³Kentí moparáwímbá wétimé'a méyámbá maiyé'a ímbo makén-kwaasi tíméro. Miyámó íyana kentí kawe'-méyámbá wíyómpa'a wérainasa waási ímba umémbá íyana ímba ufóiyaraamba ínana kawe'-úmai aasiyaasi waé'wae'a ína'a minkáwé'-méyántáfé'a imáyáa é'a ³⁴marap'á'ó kentí óntamo wérainanamo éna marapátáféna tinkáínifo wíyómpa'o kentí óntamo wérainanamo éna wíyómpatafena tinkáíníye Ísu siyáiyé.

Kísau-waasimo to'mayaa on-áái.

³⁵⁻³⁶Ísu simátimena séna óraa'-waasigo aaremó to'waai on-tánómbá komandánae séna wínasa wení kísau-waasi unáánkwátói úmaresa ómbá kúra'makesa amu'matuwé mérewana téna táántainasa minúwóiyáámbá ontá tiyankánaáwe. Miwí to'mayaambó ontembá kembiwíwárá'á to'mayaa é'a amu'maré'a méraaro. ³⁷Minóráá'-wáásígómó tinda wení kísau-waasi koku'á mésa amu'matuwésa ménka'a tínasa aamoí onááwe. Érai'a simátimé'a sune. Minóráá'-wáásígó kisaumo maíndasafena unáánkwátói faú'mai múra maréna minkwáásísóntáféna maanká'-méwa'a tómbá tíméro síníye. ³⁸Minóráá'-wáásígó nó'waan-afufuna'i siyatarórá'íyo tinda wení kísau-waasi koku'á mésa amu'matuwésa ménka'a tínana tirunkó kawe'á íníye. ³⁹Simátíménda-aai imáyáan-oro. Naankón-afowámó umén-kwáásímó tinda-kanaamo isénaraa umén-kwáásímó timbá wéto'mayaan-ena awánéna watúwáísana wení naaúmpakemba umémbá ímba máísino. ⁴⁰Miyáumai kemá waási úranko kúmóndasafe'a kembiwíwárá'á ímba imáyáa íyanka'a kumúnafainifo wéto'mayaan-e'a simu'maré méraaro Ísu siyáiyé.

Sáwí'a owasá kawe'á owasámó on-áái.

Mátíyu 24:45-51

⁴¹Súwana Pítaa séna Fasi'aénkóo emó sénda-aai kentáásáfé aantena wése seyaafá'-wáásísáféwarara wéseno súwana ⁴²Fasi'aénkó séna kawe-kísáúmó máéwi kawe'-ímáyáawárá'-wáásísáfé'a sune. Wení óraako séna kesí kísau-waasiya'a káráwiye tómbá tuwímbai tíma'mae iyuwó síníye. ⁴³Wení óraako

téna kásaumo kawe'-úmaimo maínda taawánáinana kásaumo maíndawi arunkó kawe'á ínana ⁴⁴minóráákó séna kesí moparáwíné seyaafá-tántááká'é káráwiyuwo síníye. ⁴⁵Énifo minkísáú-wáásígómó imáyáa énamo kesí óraako ayáátááká'a ímba tíníye sénamo kísau-ininakwa'o tínkamenamo tóné uwó!-none wénenamo uwó!o énamo ⁴⁶wení óraakomo tinda-kanaa ímbo ísarenamo ímbo imáyáa wéindara'a téna óraaka'a tatufú'mai Maníkón-aai ímbo wéisaan-kwaasimo méraapa'a móankainiye Ísu siyáíye.

⁴⁷Ísu simátimena séna kísau-waasi miwítí óraa'-waasigon-aai isésa wemó síndantemba ímbo íyamba mérewana óraa'-waasigo téna óraaka'a tatínkaminiye. ⁴⁸Énifo kísau-waasi miwítí óraa'-waasigon-aai ímba isésamo ombá sáwí'a ésa méraawana óraa'-waasigo téna kárika'a tatínkaminiye. Maníkó kawe'-ímáyáá óraa'o tímakaiyawi óraa-kisau máero. Kawe'-ímáyáá óraa'o tokáiyawi waási túwa'nai oro Ísu siyáíye.

Ísu waásimo tuwináínda-aai.

Mátíyu 10:34-36

⁴⁹Ísu simátimena séna iyamó kaintembá kásaumo máéndasafe'a marapá'á kumbéaunda minkísáú tai'áinana kawe'á íníye-imayaa wéune. ⁵⁰Kárika'a kembá sí'o índa-i'a iyantafena sirunkó umbaí taisaná sí'o índa-i'o íyamba tai'áinana sirunkó kawe'á íníye. ⁵¹Kentáfé'a maarán-ímáyáá ímba oro. Waási seyaafá'a aáno úmai méraantafena marapá'á kunkáíye. Ímbanifo marapá'ó kunkáunda maarán-íye. Waási tuwínkaa'-ésa tuwímbai kesáái isáyasa tuwímbai ímba isánááwe. ⁵²Káfé'wara ánaaenkwará'a moórá-naumpa'a séfataase-waasi mésa kesááisafesa miwítí imáyáa tuwínkaa'-urésa kaumbonárau moórá-imayaa iyasa kae'nárai fí'on-imayaa óyááye. ⁵³Afowá moórá-imayaa ínana ááninko fí'on-imayaa íníye. Anówa moórá-imayaa ínana ayáámúnko fí'on-imayaa íníye. Anááfúkowe fí'o-fí'on-imayaa óyááye. Kesááisafesa miyáumai miwítí imáyáa tuwínkaa'a ónááwe Ísu siyáíye.

Tuwímbai-tantaakoni áwáumo ísáán-aai.

Mátíyu 16:2-3, Mááka 8:11-13

⁵⁴Ísu sáwífa'-waasisafena séna ainámbó wéraina'o é'a sé'a aa'á tíníye síyana aa'á tíníye. ⁵⁵Fiyúndá to'mái tai'áína'o é'a sé'a aa'á káíníye síyana aa'á káíníye. ⁵⁶Wíyómpa'o awáné'o ombá sé'a aa'á káíníye. Aa'á tíníyemo sembá mintántáá'á awánaraawe. Kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáási pó'a miyán-tántáákóní áwáu awánaambanifo Maníkó káfé'o wéin-tantaakoni áwáu ímba awánaraawe Ísu siyáíye.

Aaimó arupísemo íyan-aai.

Mátíyu 5:25-26

⁵⁷Ísu séna simátíménda-aai ísásuwe'a minkáé'-ámpá'á tuwínkaa'a uré'a moórá-ampa'-aantemba koró. ⁵⁸Moórá-aai ísáaro. Aaimó simátinkanae

síyawimo tí'mae wíyasa aampa'á mósimai paápé uwásuwesa koró. Óraa'-waasimo mátimiyasamo ésa i-wáásí timíyasa ándá-naumpa'a tinkánááwe. 59 Ímbo miyá íyasamo ésa ándá-naumpa'a mótinkaiyasa ímba ááema tai'ánaumne sésa seyaafá'-méyámbá tímatuwaiyasa faútinkanaawe Ísu siyáiyé.

Sáwí-imayaa ímbo tuwáiyawimo puwíyan-aaí.

13 ¹Ísu wésimatimuwasa tuwímbai tasimámesa sésa Káriri-marafaken-kwaasi tuwímbai Maníkóntáfésa ísámai póimo tufú'maimo agáemba kámáni-waasiti óraakon-awi'a Páirati tuwímbai tí'maráisasa tínkamisasa pukáawe suwaná ²Ísu séna minKárírfákémbá pukáan-kwaasisafe'o sembá miwítí sáwí-awaugo Kárírfakemba seyaafá'-wáásítí sáwí-awaugomba íyáákaraintafesa pukáawewa wéseo. ³Ímba miyá wéofó simátíme'a súné. Kentí sáwí-awaumo ímbo tuwé'o Maníkómpá té'o é'a kembiwíwará'á puwónááwe. ⁴Imáyáan-oro. Síróámufa'a ayáátáá'-namba tawiséna sáwífa'-waasi 18 waasi tínkamisasa pukáawe. Mindásafe'o sembá miwítí sáwí-awaugo Yérúsaremu fakemba seyaafá'-wáásítí sáwí-awaugomba íyáákaraintafena pukáawewa wéseo. ⁵Ímba miyá wéofó simátíme'a súné. Kentí sáwí-awaumo ímbo tuwé'o Maníkómpá té'o é'a kembiwíwará'á puwónááwe Ísu siyáiyé.

Taaigó ímba arambó iyáin-aaí.

⁶Ísu waé'mai-aaí simátímena séna moóráwigo wení ándá-aran-kisaufa'a arambó naan-táí má áwí'a fígi u'makáisana áruma wíkáisana arambá komaénae séna koawánaimba ímba iyáisana ⁷minkísáúrá'ó káráwiyain-kwaasisafena séna kaumborá'á áú'o simbá mintáéramba komaénae'a koawánáúnda ímba arambá íyáísa'a úmpo mintáí ayáísuwao. Maragóní anombá nasúwáífainifo ayáísuwao sisaná ⁸miwá séna óraakoo ímbanifo mintáí áwáufa'a ó'á túmake'a agamo'á maké'a ⁹moórá-au'o sínda awánaanana arambó iyéna kawé'á ínífo miyámó ímbo ína'a ayáísuwanaumne siyáiyé Ísu siyáiyé.

Ísu sambaatíyá'á moórá-inimbo asófamankarain-aaí.

¹⁰Moórá-kanaa Yúndaa-waasi ámáán-aaímo ísón-kanaara'a Ísu ámáán-daumpa'a iména aaf wésimatimuwana ¹¹moórá-ininko sáwí-amutamba arumpimbó méron-ininko ayáátááka'a sáwí'a úmai ména 18 aatai maisuwéna miyáumai sáwí'a úmai mérowana arósááumba kaénkówana ímba kanaa'á koku'á mérowana ¹²Ísu minínínkómbá awánéna séna enáí'a tai'áíno séna ¹³ane'á ta'ótorowana minúwóiyáámbá arósááumba arupíse úwana koku'á íyáfasinena Maníkón-áwí'a mósá marówana ¹⁴Ísu saagon-kánáárá'á minínínkómbá

asófankontafena ámáán-danka'o káráwiyowin-arunko sáwí'a úwana sáwífa'-waasisafena séna afa'móræe-kanaa kísau mo máénka'a sí'a asófasin kinkwae sé'o é'a té'a saagaan-kánáámó é'a ímba teró súwana ¹⁵Fasi'aénkó séna kaumbo-kae'-ááíwárá'-wáásín-owe. Saagaan-kánáará'á kentí purumakawárá'á tónki-poiwara'a naaúmpakemba faú'anke'a áí'mae nompá'á kowaná nombá wénaiye. ¹⁶Minínínkó Êmbaramun-aísaafitantambo uráin-inimba isaná waántáwanko ayáátááka'a ¹⁸aatai ta'ótokaisa'a saagaan-kánáará'á faú'anakauna'a sáwí'a óne wésewe Ísu súwasa ¹⁷símaimo sáwí'o uwánkówi mináái isésa tigeamá uwaná kawekísáú wémaun tafesa úwoi-waasi aamoí uráawe.

Taaérankon-aai.

Mátíyu 13:31-33, Mááka 4:30-32

¹⁸Ísu séna Maníkó wení waásimo kawáánimba nóinkara kawááníyómpo maarán-áái simátíména'a ísáaro. ¹⁹Maníkó wení waásimo kawáánimba maarán-iyé. Kári-taerankon-awi'a másítáti mintáéramba moóráwigo kísau fa'a u'makáisana óraa'a éna amaimá mófarena wété uráisana numagó mimpimpá'á ánáamba úmarena wémaiye Ísu siyáiyé.

²⁰Simátiména séna Maníkó wení waásimo kawáánimba nóinkara kawááníyómpo maarán-áái simátíména'a ísáaro. ²¹Moórá-ininko pérétitomba agaénae séna kanaráán-tántáákón-áwí'a páráwaa'a maimaéna intoráinda-tantaa'a kári-tantaa'a káúmaraisana wéna intoréna óraa'a wéiye Ísu siyáiyé.

Kári'-ontagon-aai.

Mátíyu 7:13-14, Mátíyu 7:21-23

²²Ísu mináái simátiména Yérúsaremu-nao'-ampa'o kúmba naaó'-nao'a wenáái simátíma'mae kúwana ²³moóráwigo séna óraakoo Maníkó moórá-mora-waasi aantena kawé'-ámpá'á métinkainiyo súwana Ísu séna ²⁴tiyáántán-kwiyé'a kári'-ontafimba íyáféraaro. Simátíme'a súné. Sáwífa'nanka íyáferanae séna íyambanifo ímba kanaa'a íyáferanaawe. ²⁵Naankón-afowá íyáfasinena ontá úmaraina'a ontará'á imé'a áánte sé'a óraakoo ontasá tisinkaaó síyana séna ímbo tuwánáúnda-waasi nááfakewiya'o sína'a ²⁶kentáási naaópa'a té enáái tasimásimenata eséta tóné nonésá naráumne síyana ²⁷wemá séna nááfakewiya'o. Ímbo tuwánáúnda-waasin-oho kóro naankón-afowá síníye Ísu simásuwena séna ²⁸Maníkó wení waásimo kawáánipa'a ti'maráina'a máápakembo awánáiyamba kentíwá'ná Êmbaramuwe Áísáakiye Yékopuwe Maníkón-aaimo simátímakaawiye Maníkómó kawáánipa'a méwa'a tuwáné tíyántafe'a é'a ifi'á tánááwe. ²⁹Seyaafá'-áémpákén-kwáási Maníkómó kawáánipa'a tésa tamésa tómbá nánááwe. ³⁰Minkánáará'á ánaaemba aifarááwí tínaaeni'a

íyasa tínaenkewi aifarí'a ónááwe Ísu Maníkómó kawáánintafena mináái siyáíye.

Ísumo arumbó uwátínkarain-aai.

Mátíyu 23:37-39

³¹Minkánáá áamáán-kawaa-waasi tuwímbai Ísumpa'a tésa sésa óraa'-waasigon-awi'a Éroti séna Ísumba tufúwónana puwíníye wésifo maanká'á tuwé fí'on-daopa'a kóuwo suwaná ³²Ísu séna Érotimba áwáífiyaamo in-áfá'-íyánkáán-kwáásí kosimáme sé'a sáwí-amutamba waási tirumpinkémbá wémaitiyuwe'a tí'a on-wáásí asófátinkaunda-kisau káfé'e aafáyáawe maé'a aúnká kesí kísau tai'ánaumne. ³³Maníkón-aaimo simátímakaawi Yérúsaremu-naopa'-aantemba tínkamowasa wépuwontafe'a káfé'e aafáyáawe aúnkáwe aampa'á wéwe'a kísau maifá kónaumne siyé Érotimba kosimáméro Ísu simásuwena ³⁴Yérúsaremu-naopaken-kwaasi arumbá uwátinkena séna Yérúsaremu-naopaken-kwaasisono. Maníkón-aaimo simátímakaawi tínkambae íyúwasa pukáawe. Maníkó t'i'marówasa kuwái óntantamba tínkambae íyúwasa pukáawe. Kokórigó áráátombo ayóífá'ó tínkarenamo káátatinkaintemba aasiyaasi-kánáá kemá miyá ónaumne súndanifo tínaaemba wéuwasiwewe. ³⁵Ísáaro. Maníkó tiyuwáína'a tu'nankáámbá ónááwe. Simátíme'a sune. Ímba úwoi suwánánááfo ánaaembo sé'o Maníkó ai'maráísana kunkáiwaimba Maníkó kawé'á uwánkáíye síyanka'a aneka'á suwánánááwe Ísu siyáíye.

Ísu aiyayaambo intorón-kwaasimo asófankarain-aai.

14 ¹Moórá-kanaa saagon-kánáárá'á Ísu áamáán-kawaa-waasi óraa'-waasigoni naaúmpa'a tómbó náíndasafena imérowasa saagaan-kánáárá'ó Ísu nóramo índa awánánae sésa imésa awánowana ²moóráwigo aiyayaambo intorón-kwaasigo wení ewaa'á mérowana ³Ísu minkwáásígómbá awánéna áamáán-kawaa-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé tísai ena séna saagaan-kánáárá'á kanaará áí'o in-kwáásí asófankanaumno súwasa ⁴isésa ímba aai suwaná minkwáásígómbá áíkена kawé'á uwánkena séna énifo waaó súwana kóúwana ⁵tísai ena séna kempínkémbá kentí iyámpóíya'i kentí póráára'iyo maipímbó kúwáfekaina'o é'a saagaan-kánáárá'á ááéwa mósá fasinánááo Ísu súwasa ⁶mináái ímba kanaa'á anondáá siyáawe.

Waási ímba kentúmo maimaé iyíyan-aai.

⁷Aai ímba anondáá suwasá tómbó nánaesamo tun-kwáásí aifa'á iménaemo sumbá Ísu tuwánéna waé'mai-aai séna ⁸moóráwigo séna aaremó to'wai on-tánómbá tamandaaó sína ímba

aifa'á imauwó. Aifa'ó iménanamo enáwí'o íyáákaraindawimo t́inanamo éna ⁹táántaindawi entáféna séna íyáfasinenana maankwáásígó maanká'a tamáino sínana aigaé uwásuwe t́inaaempa'a kumbéfnone. ¹⁰Énifo táántainamo t́inaaempa'o iménanamo táántainda-waasigomo weyááríka'o entáféna séna kesí waásiyo íyáfasine aifa'á imauwó sínamo iménasa awánésa enáwí'a mósá maránááwe. ¹¹Óraa'-waasi úne síyawí Maníkó miwí túwí'a múra tiyuwáínífo kári'-waasi únemo síyawí Maníkó miwí túwí'a maimaé iyíníye Ísu siyáíye.

¹²Ísu simátimena áántarowaisafena séna óraa-tanombo kaufónae sínda-kanaa óntawara'-waasiye enamááraawe ení akúné ení waási aantemba ímba táántao. Miyámó inasamó ésa ánaaemba áántewa tómbó komandendá mindá ení tónkóní anondáán-íye. ¹³Énifo óraa-tanombo kaufónae sínda-kanaa ímbo óntamo makén-kwaasiye t́iyayaamba sáwí'o urén-kwaasiye t́ugafitan-kwaasiye táántenasa tamandáiyambanifo ¹⁴ení tónkón-ánóndáá ímba amíyambanifo enarunkó kawe'á ínana Maníkó ení tónkón-ánóndáá amíníye. Ánaaemba arupíse úmai mén-kwaasi pukémpinkembo íyáfasinaiyan-kanaa Maníkó amíníye Ísu siyáíye.

Óraa-tanombo kauráin-aai.

Mátíyu 22:1-10

¹⁵Mináái súwasa Ísuwe tómbó wénowi isésa uwaná moóráwigo séna Maníkó wení waásimo kawáánipa'a tómbó náíyawí tirunkó aamoí íníye súwana ¹⁶Ísu séna érai'a simbánifo simátíménda imáyáan-oro. Moóráwigo óraa-tanomba kaufónae séna sáwífa'-waasi táántarena méraisana ¹⁷mintánómbó náíyan-kanaa kárika'a t́inana wení ḱisau-waasigomba ai'maráísana táántaraiwaisafena séna tómbó nembá wéto'mayaan-ifo teró sisasá ¹⁸miwí ímbo t́íyan-aai sewaná moóráwigo séna maramá méyánure'a koawánanaumpo ímba tanómbó kaúfópa'a kónaumne siyé kosimámuwo sisaná ¹⁹moóráwigo séna siyáánkai-poima méyánure'a koawánanaumpo ímba tanómbó kaúfópa'a kónaumne siyé kosimámuwo sisaná ²⁰moóráwigo séna káfé'a aaré maiyáunda pó'a tanómbó kaúfópa'a ímba kónaumne siyé kosimámuwo sisaná ²¹minkísáú-wáásígó wení óraakompa'a téna miyá sewé tasimámísana arunkó sáwí'a isaná séna minúwóíyáámbá naaó'-nao'a wéne t́iyayaamba sáwí'o uráinda-waasiye túrambo kaffikáinda-waasiye óntama ímbo makén-kwaasiye tiyaafái úmai tí'mae tiyó séna ai'maráísana ²²minkísáú-wáásígó miyá kosímai kouweréna taséna simásimendantemba kosímai tí'mae'o t́unda ení naaúmpa'a paaí tu'ma'á wéraiye sisaná ²³wení óraako séna seyaafá'-wáásí kesí naaúmpata sisipáá oro. Seyaafá'-ámpá'á wéne waásimo tiyaafái e óraaka'a símai tí'mae tiyó siyáíye. ²⁴Ísu séna simátíme sé'a aifa'ó táántaraiwai ímba

tésa wení tómbá ímba tamandánááwe Ísu mináái

waé!mai-aaí siyáíye.

Imáyáa kawé'á urésa Ísu-ánaaembo arááíwaiyan-aaí.

Máttyu 10:37-38

²⁵Súwasa Ísuwe aampa'á kuwaná méwaerena simátimena séna
²⁶kembó sirááíwaenaé síyawí aifa'á kembá imáyáa simésa ánaaemba
 tinófoiye tuwaainíné iyámpóíye tífárawaawiye túnafaraawine kesáfésawe
 imáyáan-oro. Ímbo miyámó iyamba uwófi'a ónááfo miyámó ésamo ésa
 kembá sirááíwaesa kesí kísau-waasi-i'a ónááwe. ²⁷Kemó púwónnda-aaraa-
 taimo súwaata'mae kondantembá kembó sirááíwaiyawí umbai-tántáá'á
 timíyasa minúmbái-tántáá'ó ímbo maimaésamo sirááíwáemba uwófi'a
 ombá pósa ímba kesí kísau-waasi-i'a ónááwe. ²⁸Moórá-aaí ísáaro.
 Ayáátáá'-nambo ónae síyawí aifa'á óntambo tuwésamo íyan-imayaa ésa
 óntamba toráumai awánáiyambo kanaamó ínasamo ésa mináyáátáá'-
 námbá ónááwe. ²⁹⁻³⁰Ímbo toráumai awánaesamo mindámbó iyamba
 minóntámbá tai'áwinana mindámbá úwoi wérainasa waási awánésa ímba
 ásawimai uwásukaawe sésa tuwíyáái ónááwe. ³¹Moórá-aaí ísáaro. Moórá
 tiyáífin-óráá'-wáásígó tiyánae séna aifa'á wení i-wáásímó torausínda
 sáwífa'-waasi 10,000 waasi ínana fí'on-i-waasiti óraako wení i-wáásímó
 torausínda áfááraumai sáwífa'-waasi 20,000 waasi ínana imáyáa éna
 kembá iyáákanaa ína iyáákanaao séna ³²ímba kanaa'á iyáákanaumne-
 imayaa énamo éna óraa'-waasi némpa'a mérainana aantá-waasi ti'maréna
 séna mintíyáísá ifátá tuwánae siyé kosimáméro síníye. ³³Ísu mináái
 simásuwena séna aifa'á íyan-imayaa urésa ánaaemba síyantemba ónááwe.
 Miyáumai kembá sirááíwaenaé síyawí aifa'á makáan-tantaatafesa
 imáyáa urésa ímba mintántáá'á tuwánáúmne sésamo ésa kembá ímba
 sirááíwaenafo mintántáá'á tuwánáúmne sésamo ésa kembá sirááíwaesa
 kesí kísau-waasi-i'a ónááwe Ísu siyáíye.

Uwígón-áái.

Máttyu 5:13, Máaka 9:50

³⁴Ísu simátimena séna uwímá kawé-tántáá'án-ifo óraa'a tai'áísana
 ayáántamba wéraifo ímba aneka'á uwímó káína'o é'a to'maránááwe.
³⁵Ayáántamba ímba agamopá'á maráiyana kawé'á ínifo úwoifa'a
 tuwánááwe. Ísáán-kwaasi ísámai kawé'án-oro
 Ísu siyáíye.

Sipisípi-poimo áwiyokain-aaí.

Máttyu 18:12-14

15 ¹Taakisi-óntámbó máún-umen-kwaasiye sáwí'o un-kwáásiyé
 Ísumpa'a wenáái isánae sésa tuwasá ²ámáán-kawaa-waasiye
 ámáámbo sun-kwáásiyé tuwánésa tirunkó sáwí'a úwasa keáímbá sésa

sáwí-waasise'a tómbá wénena aaimó simbá sáwí'a wéiye suwaná ³Ísu mináái iséna waé'mai-aai séna ⁴sipisípiya'o káráwiyowimo on-áái isáaro. Moóráwigo sáwífa'a 100 sipisípiya'a káráwiyaisana moórá-sipisipi áwiyo'wisasa misáwífá-sípísípí ufá'á méraawana moórámo áwiyo'wimba kosaafá émena awánéna ⁵aamoí éna áúwaata'maena ⁶naaópa'a téna wenamááraawe wení naaópaken-kwaasiye táántaisasa túwaandu owaná séna kesí sipisípi áwiyo'wisa'a kosaafá éme'a áí'mae túmpo aamoisá ónae sisasá aamoí uráawe. ⁷Simátíme súne. Miyáumai wíyómpa'o méraawi marapá'ó tuwánaamba arupíse úmáimo méraan-kwaasi kawe'-úmáimo méraamba tuwánéna aamoí owasá sáwí'a úmáimo méraampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Maníkómpá'á tíyasa Maníkóní kísau-waasi wíyómpa'o méraawi óraa'-aamoí wéowe Ísu siyáíye.

Óntambo áwi yokain-aai.

⁸Ísu séna moórá-aai imáyáan-oro. Moórá-ininko siyáánkai-ontan-arumba makáisana moórá

áwiyowisana ómbá kúra'makena wení naaúmpa'a kankambá wéwiyufena kawe'á uwámai saafá éna ⁹awánéna wenamááraawe wení naaópaken-kwaasiye táántaisasa túwaandu owaná simátimena séna kesí óntamba áwiyowisa'a saafá éme'a maiyáumpo aamoí íyataao sisasá aamoí uráawe. ¹⁰Simátíme'a súne. Miyáumai sáwí'o úmáimo méraampinkemba sáwí-imayaa tuwésa Maníkómpá'á tíyasa Maníkóní kísau-waasi wíyómpa'o méraawi óraa'-aamoí wéowe Ísu siyáíye.

Moórá-ifoko afowámbá auwénamo kóurain-aai.

¹¹Ísu séna moórá-aai imáyáan-oro. Moóráwigo kae'-íyámpóiwáráwí méraisana ¹²ánaenkewi afowántáféna séna ení seyaafá-tántáá'á ímbo pukéndara káfé'a tuwí-simiyo sisaná tuwímbai ááninkai tímísana ¹³ánaenkewi kárika'a ména wembó ámakaim-boparawimba tíména óntan-aantemba maimaéna némpa'-marafa'a koména sáwí'a úmaena wéiyena wení óntamba tu'mái ¹⁴taí'ásuwaisana

óraa'-aawaima taisaná tóntáféna saafá uwááena ¹⁵mimbárafákén-kwáásigómpá'á wéna kísau maénae kosimámísana kesí marafá'á komé kesí póíya'a káráwiyuwo sisaná ¹⁶póíya'a káráwiyena ááisafena úmae wéiyena póíti tómpínkémbá nánae séna sisasá ímba áméwana ¹⁷ánaemba kawe'-ímáyáá éna séna kesifoní kísau-waasi sáwífa-tomba wénesa tímú'a faisasá aráá'wara'a wémaraafo maanká'á mé'a sáái táína'a puwúnafaimpo'a ¹⁸maanká'á tuwé'a kesifompá'á wé'a sé'a kesifóo Maníkón-aúranka'e enaúranka'e sáwí'a úmpo ¹⁹kentáfé kesááninkowe sénda uwófi'a ómpo kesí kísau-waasiye siyó kosénaumne séna ²⁰mifá'á tuwéna téména aampa'á tisaná némpakemba afowá awánéna aruntaféna uwánkena ainténa kotaparéna ifi'á wétaisana ²¹ááninko séna kesifóo

Maníkón-aúranka'e enaúranka'e sáwí'a uráumpo kentáfé kesááninkowe sända uwófi'a óne sisaná ²²afowá mináái ifátuwena wení kísau-waasi táántaisasa tewaná séna minúwóiyáámbá kawé'-únánkwátói maimaé máuwanke'a kesáánimba intáfé'a waiyambá wéuwanke'a aísamai ánáamba wéuwanke'a ²³ánóiwara-purumaka-araa'a maimaé'a mátuful'mai aamoi-tánómbá kaufiyata wéneta aamoisá uwánkáano. ²⁴Kesááninko áwiyokurai pukurái súnana úwoi ména timbá póta aamoisá ónaumne sisasá aamoí uráawe.

²⁵Aamoí owaná aifakéwí kisaufakembo timbá naankóní ewaa'á téna aamoimó on-áái taiséna ²⁶kísau-waasigomba áántena séna nóinka'-aamoiya wéoo sisaná ²⁷enáfá'a kawé'-úmai tiyáísana enafo séna ánóiwara-purumaka-araa'a tufú'mai kaufóro sisasá miyá wéesa méraawe sisaná ²⁸mináái ísáísana arunkó sáwí'a isaná kaoréna ímba naaúmpa'a íyísana afowá máápa'a kuména aifakéwín-arumbá kusímai íyáísana ²⁹afowántáféna séna ayáátááka'a esé mé'a sáwífa'-aatai wémaisuwe'a enáái ímbo taraisúnda emó séndantemba miyá wéuna óraa-poiye kári-poiye méme-araa'e ímba tufú-simena'a kesí waásise'a naráumne. ³⁰Enááninko ení óraa'-ontamba maimaé koména aare tine'á minóntámbá mátu'mai taí'ásuwena tisá ánóiwara-purumaka-araa'a tufú'mai kau-améne sisaná ³¹afowá séna ayáátááka'a kesé'o méraanda kesí seyaafá-tántáá'á endén-iyé. ³²Enáfáko áwiyokurai pukurái súnana úwoi ména tintáféta aamoisá uwánkaumne siyáíye Ísu siyáíye.

Moóráwigo kísau sáwí'o uráin-aaí.

16 ¹Ísu wení kísau-waasisafena séna moórá-aaí ísáaro. Moóráwigo moparáwínkwará'-wáásígó kísau-waasisafena séna kesí moparáwínká'á káráwiyuwo sisaná miyá isasá tuwímbai tésa sésa ení moparáwínká'á ímba kawé'-úmai káráwiyaisana ení óntamba áwiyokaiye sewaná ²miwá iséna káráwiyaiwaimba áántaisana tisaná séna enáái sewa'á isáúmpo kesí moparáwínká'á ímba káráwinompo kesí moparáwínká'á káráwinda-aufai agai-símína'a ení kisaugoni áwáu awánaano sisaná ³wéwena imáyáa éna kesí óraakomo si'mátuwaina'a nóra ónaumno. Kemá ímba fasi'aénkó pó'a maramó ufi-kísáú ímba kanaa'á maénaumpo inaimó sísféna sigae ínífo ⁴miyá é'a aasásó'í'á úmae wénonana si'mátuwainasa miwítí naaúmpa'a sínkaresa tómbá siménááwe-imayaa uwásuwena ⁵wení óraakompakembo ánaaemba méyánónaumne sésa úwoimo maiyáan-kwaasi táántaisana moóráwigo tisaná séna kesí óraakomba nóraumai-meyana amínono sisaná ⁶séna sáwífa'-masawemba 100 masawemba ówitamai aménaumne sisaná miwá séna ení aúfáifimba ímba 100 iye sindá 50 iye símai agai-simiyó sisaná miyá isaná ⁷moóráwigo tisaná séna kesí óraakomba nóraumai-meyana amínono sisaná séna sáwífa-ton-unamba 100 unamba

aménaumne sisaná miwá séna ení aúfáífimba ímba 100 iye sindá 80 iye símai agauwó sisaná ⁸ minááímó simbá óraakomba simáméwana iséna weni moparáwínká sáwí'a úmai káráwiyaiwaintafena séna kawe'-ímáyááwárá'-wáásímó ontembá miyá óne siyáiyé. Marapá'-wáásí kentí imáyáarakemba áswimai miyámó ondawí kawe'á íniye símai wémaefo sámó kain-áémpá'ó méraan-kwaasi ímba miyá wéowe. Miyáumai óraako weni moparáwínká'ó káráwiyaiwaintafena séna kawe'-ímáyááwárá'-wáásímó ontembá miyá óne siyáiyé Ísu siyáiyé.

⁹Ísu simásuwena minááisáféna séna isáaro. Marapá'á kentí óntantamba túwa'nai íyasa kentí waási-i'a íya'a kentí óntambo tai'áíndara'a wiyómpa'o ésa iyíyan-kanaa wiyómpa'a minkwáásí tuwánésa aamoí uwátinkanaawe. ¹⁰Kári-tantaaka'a kawe'-úmaimo káráwiyowi óraa-tantaaka'wara'a kawe'-úmai káráwiyonaawe. Kári-tantaaka'a sáwí'a úmaimo káráwiyowi óraa-tantaaka'a sáwí'a úmai káráwiyonaawe. ¹¹Marapá-tántááká'ó ímbo kawe'-úmaimo káráwiyaiyawimo éna Maníkó wiyómpaken-tantaa'a ímba tiména káráwiyoro síníye. ¹²Marapá'ó Maníkómpákén-tántááká'ó ímbo kawe'-úmaimo káráwiyaiyawimo éna Maníkó wiyómpaken-tantaa'a ímba tiména kendén-iyé síníye. ¹³Ímba kanaa'á kae-káwáá-wáásítí kísau wémaewe. Miyámó ésamo ésa moóráwigomba aamoí ésa moóráwigomba ímba aamoí uwánkanaawe. Miyámó ésamo ésa moóráwígoni kísau kawe'-úmai maésa moóráwígoni kísau tuwesaraí ónááwe. Miyáumai Maníkóní kísau mo'é'o é'a sáwífa'-ontamba maénaumne-imayaa ímba úmae iyónááwe. Sáwífa'-ontamba maénaumne-imayaamo é'o é'a Maníkóní kísau ímba maénááwe Ísu siyáiyé.

¹⁴Ísu mináái súwasa ámáán-kawaa-waasi iséna óntantafesa aamoí wéesa pósa Ísun-awíyáái uwaná ¹⁵Ísu simátimena séna kembiwí waási túranka'a kawe-kísáú wémaewasa tuwánésa sésa kawe'-wáásín-owe wésefo Maníkó kentí imáyáa wétuwanaiye. Seyaafá-tántáákón-áumo mósá maráán-tantaatafena Maníkó sáwísamban-iyé wésiye Ísu siyáiyé.

¹⁶Ísu simátimena séna Mósesé Maníkóní ámáámbo simátímakain-aaiye Maníkón-aaimo simátímakaaawimo agaimakáan-aaiye mindá aambó usukáín-ááímó éna Yónimo nombó maitínkarainka'a mináái tiyáiyé. Káfé'a ásé-aii Maníkó weni waásimo kawáánin-aii wésimatimemba pósa waási Maníkómó kawáánipa'a tiyáántamba fasi'ámaesa wéiyaferaawe. ¹⁷Marawé wiyóne tai'áínífo Maníkóní ámáámbo kári'-amaane óraa'-amaane ímbo tai'áínda aasiyaasí waé'wae'a íniye.

¹⁸Moóráwigo awaainímbá ai'mátuwenamo fí'on-inimbo máimba umémbá wémaiye. Moórá-waasigo ai'mátukain-inimbo máimba wewará'á umémbá wémaiye Ísu siyáiyé.

Óntawara'-waasigoe Rásarasite-taai.

¹⁹Ísu séna moórá-aaí ísáaro. Óntawara'-waasigo ména kawé'-únánkwátóí sáwífa'a makéna kawé-tómbá náma'nama'-isaná ²⁰⁻²¹moóráwígon-awí'a Rásarasi ímba óntamo makáiwai óraa'-namomba kaisaná méraisasa ayáí-tómbá amínana náínfyé sésa óntawara'-waasigoni ontará'á móankaraawana méraisana iyánkó téna mindámómbá tauwá'naraiye. ²²Ánaaemba ímbo óntamo makáin-kwaasigo púwísasa Maníkóní kísau-waasi wíyómpakewi kunáí'maesa Émbaramumo kawé'-mápá'ó méraipa'a móankaraawana óntawara'-waasigo púwísasa utámakaawana ²³púwón-aempa'o iyamó wégaipa'a óraa'-ai'a isaná ména mósá awánaimba némpa'a Émbaramuwe Rásarasiye'a méraayana tuwánéna ²⁴aaemáífinkemba séna kesifóo Émbaramuwo iyamó wégaipa'a óraa-si'a isa'á méraumpo arumbá uwásinke Rásarasimba ai'márénana kunkéna ayáamba nompí támai sinááfíya'a maráínana tasíyasi íno sisaná ²⁵Émbaramu séna kesááninko marapá'ó méraandara'a seyaafá-káwé-tántáá'á makáampo Rásarasi sáwí'a úmai méraifo mindásafe imáyáan-uwo. Káfé'a wemá kawé'-úmai méraifo embá áí'o ipa'á méraane. ²⁶Senda-ááíwárá'á imáyáan-uwo. Afufumpimbá óraa-tunai weraifo ímba wété ónááfo sisaná ²⁷óntawara'-waasigo séna kesifó Émbaramuwo emó sända-aaisafe'a simáme'úne. Rásarasimba ai'márénana kesifoní naaópa'a ²⁸séfataase kesífárawaisai méraafo kusimátimena sáwí-marupa'o iyamó kaipa'á tefó simátimino sisaná ²⁹Émbaramu séna Mósesemo siyáin-aiye Maníkón-aaimo simátímakaawi siyáan-aiye aúfáífimbo agaimakáamba pósa toráumai isanááwe sisaná ³⁰kesifó Émbaramuwo ímbanifo moóráwigo pukáimpinkemba íyáfasinena kusimátiminasa sáwí-imayaa tuwésa Maníkómpá'á kónááwe sisaná ³¹Émbaramu séna Mósesemo siyáin-aiye Maníkón-aaimo simátímakaawi siyáan-aiye ímbo isésamo ésa pukáimpinkembo íyáfasinkaiwain-aaí ímba isanááwe Émbaramu siyáíye Ísu siyáíye.

Sáwí'o on-aaí.

Mátíyu 18:6-7, Mátíyu 18:21-22, Máaka 9:42-48

17 ¹Ísu wení kísau-waasisafena séna fí'o-fi'on-tantaa'a waásifa'a tínasa kesáái tuwánááwe. Tuwímbai tésa kesááimo wéisaawi karo'-áái tasimátimiyasa kesáái tuwésa kóiyasa karo'ó síyawifa'a sáwí-meyamba tíníye. ²Miwímó tinuwarampimbó óraa'-ontamba fári'wimaresamo nompímbó túwááwasamo kumpuwésaraa karo'-áái ímba simátíméwasa kesááimo ísaraan-iyampoi kesáái ímba tuwésa sáwí'a owisinó. ³Mindásafe'a kentúra'a káráwiyoro.

Kentí waásimo kembó sáwí'o uwátinkaiya'o é'a kembiwífá'á mindásafe simátimiyasa sáwí'a únemo síya'o é'a ímba aneka'á imáyáa é'a ifá'á túwáaro. ⁴Kentí waásigomo kembó sáwí'o uwántinkáfa'o iyésamo

kempá'ó tésamo sáwí'a únemo símae iyíya'o é'a ímba aneka'á imáyáa é'a ifá'á túwáaro. Mimbórá-kánáámó afakaetéra'o miyámó íya'o é'a ímba imáyáa é'a ifá'á túwáaro Ísu siyáíye.

Ísumpa'o timankúnkúmbo on-áái.

⁵Suwasá Fasi'aénkóní aantá-waasi wentáfésa sésa entáféta simankúnkúntaamo úndasa súwa'nai inatá entáféta simankúnkúntaamo úndasa fasi'ámaisa méraano suwaná ⁶Fasi'aénkó séna moórá-taigon-awi'a másítáti kári'-aramba tu'makáawana áruma wíkéna óraa-tainambo intembá miyáumai kentáfé'a timankúnkúmbo íyambo é'a óraa-taisafe sé'lo taawi'wé óraa'-nompimba kunkaruwuwó síyanamo éna miyá íníye Ísu siyáíye.

Kísau-waasiti kísaugon-aai.

⁷Ísu wení kísau-waasisafena séna moórá-aai ísáaro. Kísau-waasigomba ai'marááwana kísau wémaena kisaufakena'i póíya'o káráwiyaindakakena'i timbá ení tómbá emá agaimái naaó ímbo síyamba ⁸kafegafé úmai kawe'-únánkwátói uré tómbá agai-símína'a nasúwáana ánaemba ení tómbá agaimái náínone miyán-áái wésewe. ⁹Sintembá kísau-waasi miyá ésa úwoi miwítí kísau isasá miyá ombá pósa ímba túwí'a mósá wémaraawe. ¹⁰Miyáumai kembiwí miyá é'a simátíméndantemba é'a tai'áfíyanka'a sé'a úwoi wení kísau-waasisa úndasa póta úwoi kentáásí kísausa maiyáumne sé'a ímba kentú maima'é'a íyóro Ísu siyáíye.

Ísu námombo kón-kwaasi kawe'ó uwátínkarain-aai.

¹¹Ísu Yérúsaremu-nao'-ampa'o kúmbo Sámériyaa-marawe Káríri-marawe afufumpin-ámpá'á wéna ¹²moórá-naopa'a kúwasa námombo kón-kwaasi siyáánkai-waasi wétesa némpa'o Ísumo túmba awánésa ¹³aaemái sésa óraako Ísuwo kentáá arumbá uwásinkao suwaná ¹⁴Ísu tuwánéna séna ámáán-kisau-waasifa'a wé'a kentú máaraatimiyasa tuwánésa námomba kawáúwiye sénááwe súwasa aampa'ó kumbá túma kawe'á uwátinkowana ¹⁵miwífínkémbá moóráwigo áúma kawe'ó uwánkomba awánéna kouweréna óraaka tasiyéna Maníkón-áwí'a mósá maréna ¹⁶Ísu óraakon-íye séna aísamaifimba takífaena súwí séna minkwáásí ímba Yúndaa-waasin-ifo Sámériyaa-marafaken-kwaasigo súwí súwana ¹⁷Ísu séna siyáánkai-waasi túma kawe'ó uwátinkaunda afa'éiyain-kwaasi ímba kouwérááwana ¹⁸kímborawigo fí'om-barafaken-kwaasigo kouweréna Maníkón-áwí'a mósá maráíye simásuwena ¹⁹minkwáásígóntáféna séna kentáfé súwa'nai índawin-íye sénda póna enáú kawe'án-ifo waaó Ísu siyáíye.

Maníkó wení waásimo kawáánin-aai.

Mátíyu 24:23-28, Mátíyu 24:37-41

²⁰Súwasa ámáán-kawaa-waasi Ísumba áísai esa sésa Maníkó wení waásimo kawáánin-kanaa nóin-kanaawa tíníyo suwaná Ísu séna Maníkó

wení waásimo kawáánimba ímba kanaa'á túrantamba awánánááfo
 21 Maníkó wení waásimo kawáánimba waási túra'a ómbaraimba pósa
 mifará'i maafá káráwiyaiye ímba kanaa'á sénááwe Ísu siyáiyé.

22 Ísu simátimena wení kísau-waasisafena séna ánaaemba kemá waási
 úranko kúmónnda-kanaa awánánae síyambanifo ímba miyán-kánáa
 suwánánááwe. 23 Tuwímbai sésa maafá'á méraifo taawánaaromo síyasa
 fi'owi sésa maafá'á méraifo taawánaaromo síya'o é'a ímba érai'e sé'a wété
 oro. 24 Wíyómpa'o aafáyáumo tóráisasamo awánaantemba kemá waási
 úranko miyáumai afora'á aneka'á kumónaumne. 25 Misúnda-aai ímba paápé
 uráinasa aifa'á káfé'o méraan-kwaasi tínaaemba uwásinkesa sí'o índa-
 i'a uwásinkanaawe. 26 Naaófá'á moóráwigon-awi'a Nówaamo méronka'a
 waási ímba Maníkón-ímáyáá ésamo maé'óntemba ánaaemba kemá waási
 úranko kúmónnda miyá ónááwe. 27 Nówaamo méronka'a noné tóné wénesa
 tiyáámúmba wéto'waa-esa aaré máúwasa waai máúwasa wéuwana Nówa
 nompín-táómpimba imérowana piri'-nónkó seyaafá'-wáási tínkamuwasa
 putásaraawe. 28 Naaófá'á moóráwigon-awi'a Rótimo méronka'a ímba
 Maníkón-ímáyáá ésa noné tóné wénesa méyánúmae wénesa kísauwe naané
 úmae né'ómba 29 Róti Sónódumu-naopa'o tiyuwónka'a Maníkó óntankwara
 iyaronkwará'á wíyómpakemba tuwówana kuména tínkamuwasa
 putásaraawe. 30 Rótimo méronka'a waási ímba Maníkón-ímáyáá ésamo
 maé'óntemba kemá waási úranko aneka'ó kumpaápé ondará'á miyá ónááwe.

31 Aneka'ó kúmóndara'a ontará'ó méraiyan-kwaasi ímba naaúmpa'o
 iyíyamba moparáwímbá ifátuwanaawe. Kísaufa'o méraiyan-kwaasi
 ímba naaúmpa'o tiyamba moparáwímbá ifátuwanaawe. 32 Róti
 awaainínkón-áai imáyáan-oro. Wení moparáwímbó tuwón-imayaa éna
 mówaerowana óntankwara iyaronkwará'á kuména tufúwana pukáiyé.
 33 Tirááiimo táinda-i'o ésa ímba kawé'-úmai ménaafo kentáfésa imáyáa
 ésa tirááiimo táinda-tantaa'o tuwésamo puwésa aú'i'a úmai maé'mae'a
 ónááwe. 34 Simátimé'a sune. Aneka'ó kúmóndara'a mindó'wáámbá kae'-
 wáási mimbórafá'á tuma wéreyana Maníkó moóráwigomba auwéna
 moóráwigomba aiyáiniye. 35 Minkánáa kae'-ínínkáí tómbó wéto'mayaan-
 iyana Maníkó moórá-inimba auwéna moórá-inimba aiyáiniye. 36 Kae'-wáási
 kísaufa'o méreyana Maníkó moóráwigomba auwéna moóráwigomba
 aiyáiniye Ísu súwasa 37 wení kísau-waasi sésa Fasi'aénkóo emó sésnda-aai
 nááfatafewa sénó suwaná póiyé sawaíyémó kawáá'ipa'o náíndasafenamo
 embontaan-dúmágómó tatorúpaintemba Maníkó sínana súnda-aai
 paápé iniye Ísu siyáiyé.

Moóráwigo keto'-ínínkón-aaimo ísarain-aai.

18 1 Ísu séna aasiyaasi Maníkómpá'á inai wésesa túwáafo séna
 waé'mai-aai simátimena séna 2 moórá-naopa'a aaimó ísáin-

kwaasigo ména ímba Maníkón-áaroí inkaiséna ímba waási-imayaa éna méraisana ³ mindáópa'a keto'-ínínkó ména aasiyaasi aaimó ísáín-kwaasigompa'a tóso éna séna sáwí'a uwásinkanaesa wéofó aai súwa'nai uwásinkaaó sisaná ⁴ ayáátááka'a wenáái ímba ísarena ánaemba imáyáa éna séna Maníkón-áaroí ímba inkaisé'a waási-imayaa ímba é'a wéumpo ⁵ minínínkó kempá'ó timbá suwesaraí ifáímp'ó'a áwa'nai ónaumne siyáíye. ⁶ Fasi'aénkó simásuwena séna aaimó ísáí-sawí-waasigon-aai imáyáan-oro. ⁷ Maníkóní waási wempá'ó inaimó símae iyómba túwáafo séna ímba ayáátááka'a úwoi ména miwí táái íséna ⁸ sáwí'o uwátínkénka'a ááéma túwa'nai íníye. Ánaemba kemá waási úranko aneká'ó kúmóndara'a méraiyán-kwaasifinkemba kesááísafesa timankúnkúmba ónaa ína ónaao tuwánánaumne Ísu séna Maníkómpá'ó inaimó símae iyómba túwáafo séna mináái siyáíye.

Ámáán-kawaa-waasigonte taakisimó maún-kwaasigonte-taai.

⁹ Tuwímbai kawé'-wáásí úne sésa kentúma maimaé iyésa fí'on-kwaasi túma símai sáwí'o uwátínkén-kwaasisafena waé'mai-aai Ísu simátimena séna ¹⁰ kae'-wáásígórái moóráwigo ámáán-kawaa-waasigon-ifo moóráwigo taakisi-óntámbó máín-kwaasigo ésarai óraa'-amaan-daumpa'a inái séyae sésarai iyóyamba ¹¹ ámáán-kawaa-waasigo koku'á ména wenáú maimaé iyéna séna Maníkóo kemá tuwímbaimo ontembá ímba wéumpo entáfé'a súwi sune. Umémbó maésamo karo'ó sésamo aare-úmémbá ésamo ontembá kemá ímba miyá wéune. Maaméraiwai taakisimó máín-umen-kwaasigomo intembá kemá ímba miyá wéune. ¹² Aasiyaasi-sóndáará'á kae-kae-kánáá ámáántafe'a imáyáa é'a ímba tómbá wénaumne. Aasiyaasi-kísáúgóní sondaará'ó maúnda-tantaa'a tuwínke'a kemá afa'éiyaimba maé'a moórá embá áma'mae'a wéiyune sisaná ¹³ taakisimó máín-kwaasigo moóráfa koku'á ména aigaé éna kifaena séna Maníkóo kempímbá sáwí-imayaa wéraifo arumbá uwásinkaaó siyáíye. ¹⁴ Ísu mináái simátimena séna ísáaro. Maníkó taakisimó máíwaini sáwí-imayaa maiyaúwáísana Maníkóe taankarotámai maéna wení naaópa'a wisaná ámáán-kawaa-waasigo wempímbá sáwí-imayaa úwoi wéraisana wení naaópa'a kuráíye. Óraa'-waasi únemo síyawí Maníkó túwí'a múra tuwáínífo Maníkón-áísamaifimbo méraawi Maníkó túwí'a maimaé iyíníye Ísu siyáíye.

Ísu iyámpóimo ayááfúmbo tátínkarain-aai.

Máttyu 19:13-15, Mááka 10:13-16

¹⁵ Simátimuwasa tuwímbai Ísu ta'ótorena kawé'á uwátínkainkwaé sésa iyámpói tí'mae tuwasá wení kísau-waasi tuwánésa kóro suwaná ¹⁶ Ísu miníyámpóisáféna táántena séna teró. Ímba kóro síyamba tiyuwáiyasa kempá'á iyámpói úwoi teró. Miníyámpóimó kempá'ó tentembá Maníkó

wení waásimo kawáánimba miyaráán-úmai wégawaanimba iyámpóimo kemp'ó tíyan-amba ímba aambá faíyóro. ¹⁷Érai'a simátíme súne. Maníkóntáfésa sésamo iyámpóíyaan-úmai kenká'á wégawaanonemo síyanamo éna miwíyá'á kawáánínífo ímbo miyá síyawimo éna ímba kawááníníye Ísu siyáíye.

Óntawara'-waasigon-aai.

Mátíyu 19:16-30, Mááka 10:17-31

¹⁸Súwana moóráwigo Yúndaa-waasiti óraako Ísumpa'a téna séna óraakoo kawekó óne. Nóra úmaiya aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónaumno súwana ¹⁹Ísu séna kentáfé nóra séwa kawekó óne wéseno. Mimbóráwígó Maníkó weyáá kawekón-íye. ²⁰Maníkóní ámáámba é'a ísaraane. Minámáámbá aúfáífimba agaimaréna séna ímba aare-úmémbán-oro. Ímba waási tínkamiyasa púwóro. Ímba umémhá máéro. Ímba karo'-áái simátínkáaro. Kentinófoi-tuwi'a óraa'-i'an-oro siyáíye súwana ²¹miwá séna minámáámbá kemá iyámpóiyakemba ísare'a kawe'á úmae wéiyune súwana ²²Ísu iséna séna kawe'á éma moórá-tantaa'a ímba kawe'á uráampo ení moparáwímbá fí'on-kwaasi wétime óntamba maiyé ímbo makéwi tímínana ení kawe'-meyámbá Maníkó wíyómpa'a ankáíníye. Tímatuwemo e kembá sirááíwainone súwana ²³mináái iséna sáwífa'-moparawimbo makóntafena óraa'-imayaa úwana arunkó sáwí'a uráíye.

²⁴Arunkó sáwí'a úwana Ísu awánéna séna sáwífa'-ontamo makén-kwaasi Maníkómó wení waásimo kawáánipa'o wíyamba umbái táíníye. ²⁵Moórá-poigon-awi'a káámeri mimpóígó waigóní afaapimbá ímba kanaa'á kóferainíye. Káámeri-poigomo waigóní afaapimbó kóféráínkakaa sáwífa'-ontamo makáan-kwaasi Maníkómó kawáánipa'a kowisinó súwasa ²⁶mináái iséna áísai esa séna umbái taifó nóran-kwaasiya Maníkómó kawáánipa'a méranaao suwaná ²⁷Ísu séna waási miwítí kísausamba ímba méyámbarésa kónááfo Maníkó úwoi kanaa'á wéíye súwana ²⁸Pítaa séna isaáo. Kentáási naaópa'a tuwéta entá wéaraaiwaumne súwana ²⁹Ísu séna érai'a simátíme súne. Maníkó wení waásimo kawáánintafesa imáyáa ombá naaópa'a tuwésa tuwaainíné tuwaaisáíye tinófoíye tááníne tiyáámúne tiyuwésa miyáumaimo túwááwin-anonnda ³⁰marap'álo méraanka'o túwáán-tantaa'a miyán-tántáál'á sáwífa'a mémaesa ánaaen-kanaa aúí'a úmai wíyómpa'a maé'mae'a ónááwe Ísu siyáíye.

Ísu wemó puwíndasafenamo siyáin-aai.

Mátíyu 20:17-19, Mááka 10:32-34

³¹Ísu wení kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasi tí'maena moórá-aempa'a tínkarena simátimena séna ísáaro. Yérúsaremu-

naopa'a konanasá naaófá'ó Maníkón-aaimo simátimakowimo waási úrankon-aaí agaimakáan-aaí paapé íniye. ³²Kembá sí'mai fí'onkaa-waasi timíyasa karaánáa'a sinkésa símai sáwí'a uwásinkesa tuwiyáái wisinkésa ³³súwiyonku'-nésa sinkamiya'a púwónasa utámaraiya'a kaumbo-kánáa maisuwé'a íyáfasinanaumne Ísu súwasa ³⁴wení kísau-waasi nóin-aaisafenawa síyó sésa minááígóní áwáumo aúpá'ó wérontafesa ímba ísámai kawé'á ésa Yérúsaremu-nao'-ampa'a kuráawe.

Ísu aúrambo kafikówimba kawé'ó uwánkarain-aaí.

Mátíyu 20:29-34, Mááka 10:46-52

³⁵Ísu aampa'ó kúmba Yéríko-nao'-ewaa'a kúwana moóráwigo aúrambo kafikówi óntamba inaí símai maénae séna aanawáísára'a kumbéna wéinai séna ³⁶sáwífa'-waasimo tésamo kínkimbo sumbá iséna nááwiya'o súwasa ³⁷Ísu Násaretifakewi wétiye suwaná ³⁸óraaka séna Ísuwo Téfitin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaa'o súwasa ³⁹aifa'ó tun-kwáási aaisambá aéésa sésa aseraao suwaná mináái ífátuwena aneká'á óraaka séna Ísuwo Téfitin-andafakewi ómpo arumbá uwásinkaa'o súwasa ⁴⁰Ísu aampa'ó wémomba wení ewaa'á koíyáfasinena séna áí'mae teró súwasa áí'maesa ewaa'á tuwaná Ísu áísai ena séna ⁴¹nóin-tantaara embá arááímo táínda-tantaa'a uwánkanaumno súwana séna óraakoo súramba kawé'á uwásinkaa'o súwana ⁴²Ísu séna kentáfé kanaa'á súwa'nai índawin-íye sémpo aúramba kawé'á íno súwana ⁴³minúwóiyáámbá aúramba kawé'-úmai awánéna Ísumba arááíwa'mae wéwena Maníkón-áwí'a mósá marówasa sáwífa'-waasi awánéna Maníkón-áwí'a mósá makáawe.

Sákíyasin-aaí.

19 ¹Maníkón-áwí'a mósá márówana Ísu Yéríko-naopa'a kóyáákanae séna kúmba ²moóráwígon-awí'a Sákíyasi taakisi-óntámbó máún-kwaasiti óraa'-waasigo éna sáwífa'-ontamba makéna ³Ísumba awánánae séna úmba sáwífa'-waasi fáítukowana ampáán-kwáásígó éna ímba kanaa'á awánéna ⁴maanámpá'á tíníye séna minkwáási tínaaempakemba aifa'á íyáákéna moórá-taífa'a íyáténa mérowana ⁵Ísu mintáígóní áwáufa'a wéna mósá awánéna séna Sákíyasiyo ení naaúmpa'a kónaumpo minúwóiyáámbá marapá'á kumuwo súwana ⁶aamoí uwásuwena minúwóiyáámbá marapá'á múra tuwéna kúwáái'maena wení naaúmpa'a kúwasa ⁷minkwáásísómbá awánéna tirunkó sáwí'a úwasa sésa sáwí'o in-kwáásígóní naaúmpa'a wéwiye suwaná ⁸Sákíyasi wení naaúmpa'a mósá ankéna Fasi'aénkontáféna séna óraakoo kesí ónta afufuntambá tuwínke'a tuwímbai ímbo makén-kwaasi timé'a tuwímbai karo'á simátinke'a óntamba umémbó maiyáunda pó'a éiyain-eiyain-úmai tíma'mae'a kónaumne súwana ⁹Ísu séna káfé'a maandáúmpá'ó méraan-kwaasi kawé'-ámpá'á métinkaumne. Émbaramun-aísaafitantambo uráandasafe'a miyá úne. ¹⁰Kemá waási úranko kumpaapé

uráundawi enkáán-kwáásí saafá úmai sáwí'lo úmaimo méraampinkemba kawel'-ámpá'ó métínkáandasafe'a kunkáumne Ísu siyáiyé.

Siyáánkai-waasi-taai.

¹¹Mináái ísówana Ísu Yérúsaremu-naokoni ewaa'á kúwasa wesé'lo kun-kwáásí ímáyaá ésa sésa Maníkó wení waásimo kawáánimba kárika'a paapé ínye suntáféna waé'mai-ai simátimena ¹²séna moórá-oraakon-ai ísáaro. Kámáni-waasi némpa'-marafa'a méraawana kotísai onasamó kanaán-iyemo síya'lo é'a kesí waásiya'a takáráwiyonae séna ¹³wení kísau-waasi siyáánkai-waasi táántaisasa tewaná óntamba kae-táemo kae-táemo'a tiména séna koméaraana'a minóntánkákémbá kísau wémaiya'a té'a tuwímbai-ontankwara'a tamáeno séna kóisasa ¹⁴wenamááraa tíyántafesa uwánkesa kámáni-waasi kosimátime sé'a kentáará'á ímba takáráwiyiniye kosimátíméro sewasá kuráawe. ¹⁵Énifo minóráákómbá káráwiyi-kísau améwana kouweré téna ááemo óntambo tímakain-kwaasi táántaisasa tewaná séna tímakaunda-ontankakemba nóraumai-ontana maiyáao sisaná ¹⁶aifa'ó amakaiwai téna séna óraakoo símakaanda-ontankakemba kísau wémae'a moórá kae-táemo'a maiyáumne sisaná ¹⁷óraako séna kesí kísau-waasigo kawel'á óne. Kári-tantaaka'a kawel'-úmai káráwiyaaampo siyáánkai-naoraara'a káráwiyuwo sisaná ¹⁸moórá-kísau-waasigo téna séna óraakoo símakaanda-ontankakemba kísau wémae'a siyáánkai-taemo'-ontamba maiyáumne sisaná ¹⁹énifo séfataase-naoraara'a káráwiyuwo sisaná ²⁰moórá-kísau-waasigo téna séna óraakoo símakaanda-ontamba ampantafimbá mú'múmai aúpá'á makáumpo máínone. ²¹Emá fasi'aén-kwáásí éma ímbo makáanda-tantaa'a wémae úwoi wéne fí'owiti kísaufaken-tomba wénaana pó'a enáároi inkaisé'a úwoi aúpá'á makáumpo máínone sisaná ²²óraako séna sáwí-kísau-waasigo ónda pó'a kentáfémo séndantemba aai simánkanaumne. Kentáfé sé fasi'aén-kwáásí éma ímbo makáanda-tantaa'a wémae úwoi wéne fí'owiti kísaufaken-tomba wénaane sémpo ²³kesí óntamba seyaafá'-wáásítí óntambo máraán-daumpa'o makáandaraka tiyé'a kesí óntankwara a'wáá-ontankwara'a máúsino séna ²⁴méeraan-kwaasisafena séna maanóntámbá maiyé'a kae-táemo'-ontambo tokáiwaimba améro sisasá ²⁵miwí sésa ímbanifo kae-táemo'-ontamba é'a tokáiyé sewaná ²⁶óraako séna simátime sune. Sáwífa-tantaaka'o kawel'-úmimo káráwisinkaawi moórá-mora-tantaa'a tíménasa káráwisinkanaafo ímbo kawel'-úmimo káráwisinkaawifinkemba makáan-tantaa'a máéna'a ²⁷kesí namuro-wáásí kentáará'á ímba káráwinone siyáawi tí'mae'a kempá'á tiyé'a tínkamiyasa
púwóro siyáiyé Ísu siyáiyé.

Ísu Yérúsaremufa'o kuráin-aii.

Mátífyu 21:1-11, Mááka 11:1-11, Yóni 12:12-19

²⁸Ísu mináái simátimena aifa'á Yérúsaremu-nao'-ampa'o kúmba ²⁹Órífi-omapa'-ewaa'-naokai moórá Pétífasi-nao'a úwana moórá Pétáni-nao'a úwana

minkáé'-náó'-ewaa'a wéna wení kísau-waasiyai kae'á máti'marena séna ³⁰epín-dáópa'a kurékai moórá-poigon-awi'a tónki koawáneyambo waásimo ímbo ayáákainda-poi ándá awátuwekai áí'mae tekaiyó. ³¹Moóráwigo tuwánénamo nóra óyaekaiya óyómo sínakai óraako ayáá'mae'a kónae siyé simámékaiyo súwasarai ³²kuyaná súntemba mimpóí mérowasarai koawánésarai ³³ándá koawátúwóyana mimpóígón-afowá awánéna séna nóra sékaiya mimpóígóní ándá wéwaaeyo súwasarai ³⁴mindárai sésarai óraako ayáá'maena wínkwaé simásuwesarai ³⁵ái'maesarai Ísumpa'a tuyasá wení kísau-waasi paákákén-únánkwátói faú'mai mimpóígón-arósááunka'a wandaái uwí'márówana Ísumba ayáá'mae wéguwasa ³⁶sáwífa'-waasi mésa óraa'-waasin-iyé sésa paákákén-únánkwátói faú'mai aampa'á uwí'ma'mae wéguwana minúnánkwátóiyi'a auwétamaena wéwena ³⁷Órifi-omapaken-ampa'o kumúmba Yérúsaremu-nao'-ewaa'a kúwasa Ísumba sáwífa'-waasi arááíwa'mae wéwesa aamoí ésa fi'o-fi'on-kisau kawé-kísáú maúmba awánontafesa Maníkón-áwí'a mósá marésa óraaka'-oraaka'a sésa ³⁸Fasi'aénkó ai'maráísana kunkáiwaimba Maníkó minkáwáágómbá kawé'á wéuwankaiye. Maníkó kentáásáféna séna aáno úmai méraaro wésimba póna wenáwí'a óraa'a wéiye óraaka'a suwasá ³⁹misáwífá'-wáásíffinkémbá tuwímbai ámáán-kawaa-waasi sésa óraakoo embó arááíwa'mae wénon-kwaasisafe sé aseráaro siyó suwaná ⁴⁰Ísu séna simátíme súne. Miwí ímba aaimó senkakaa maanóntánkó kentáfénawe séna aaf sisinó Ísu siyáíye.

Ísun-arumbó uwátínkarain-aaí.

⁴¹Ísu Yérúsaremu-nao'-ewaa'a wéna awánéna waási tífi'a téna séna ⁴²aáno úmaimo máéwini áwáu ímba ísámai kawé'á uráawe. Isékaa aáno úmai méraawisino. Káfé'a ímba kanaa'á wéisaawe. ⁴³Kentí namuro-wáásí tésa kentí naaópa'a taúkúresa maramá u'mái ontaffímbá agari'á tásuwesa ⁴⁴kentí aare-iyámpóíwara'a tínkamesa kentí naambá tawísísuwanaawe. Maníkó kawé'-ámpá'á métinkanae séna tisa'á tínaaemba uwánkáámba pósa kentí namuro-wáásí tésa miyá ónááwe Ísu siyáíye.

Ísu óraa'-amaan-daumpa'o iyáin-aaí.

Máttyu 21:12-17, Máaka 11:15-19, Yóni 2:13-22

⁴⁵Ísu mináái simásuwena Yérúsaremu-naopa'a óraa'-amaan-daumpa'a iyéna ámáán-daumpa'o méyámbó un-kwáásí iti'mátuwena ⁴⁶simátimena séna Maníkón-aaí aúfáífimba agaimaréna séna mindá kesí naambá Maníkómpá'ó inaimó sen-dámbán-iyé agaimaréna siyáíye. Énifo umén-dáúmpá'ó ontenkáámba uráawe Ísu siyáíye.

⁴⁷Aasiyaasí óraa'-amaan-daumpa'a Ísu simátíma'maena iyúwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé óraa'-waasiye Ísumbo tufíyan-aaí suwasá ⁴⁸úwoi-waasi sáwífa'a Ísun-aaí ísámae wéiyuwasa tufuwíyan-amba ímba kanaa'á saafá uráawe.

Nááwawa ai'maráisawa tiyáanomo siyáan-aaí.

Máttyu 21:23-27, Mááka 11:27-33

20 ¹Moórá-kanaa Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména Maníkóní ásé-aaí simátimuwasa óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáambo sunkwáásiyé Yúndaa-oraal'-waasiye tésa ²sésa nááwawa ai'maráisawa tiyéwa nááwampinkena maiyéwa fasi'aén-kísáú wémaeno. Simásimiyo suwaná ³Ísu séna aifa'á moórá-aaí tísai ona'á simásíméro. ⁴Ááéma Yóni nombó maitínkaraiwai Maníkówá simámakaisanawa nombá maitínkarai waásiya simámakaawanawa nombá maitínkaraiyo súwasa ⁵miwí keáimbá sésa nórasaawa sénaumno. Maníkó simámakaisana nombá maitínkaraiye senanasáámó éna nóra séra Yónin-aaísafe'a ímba érai'e siyáao síníye. ⁶Waási simámakaawana nombá maitínkaraiye senasasáámó ésa úwoi-waasisa sínkamonaawe. Úwoi-waasi sáwífa'-waasi Yónintafesa sésa Maníkón-aaímo simásímakaiwai uráíye wésemba pósa óntamba maiyésa sínkamonaawe. ⁷Ísuntafesa sésa emó sísai ónda-aaísa ímba isáúmne suwaná ⁸Ísu séna ímbo simásimiya'a nááwampinkena maiyéra fasi'aén-kísáúmó maúnda-aaí ímba simátimenaumno Ísu siyáíye.

Ándá-aran-kisaura'o káráwiyoowi-taai.

Máttyu 21:33-46, Mááka 12:1-12

⁹Ísu waé'mai-aaí simátimena séna moóráwigo ándá-aran-kisau úmarena ayáátááka fí'om-barafa'a koménae séna maankísáúrá'ó káráwiyaawimo é'a kesáfé'a tuwímbai-aramba wémae'a tuwímbai kembá siyúwáaro simátimena fí'om-barafa'a koméraisana ¹⁰arambó áfumo kainkánáá tisaná aanáfó kesí

ándá-aramba komauwó séna wení kísau-waasigomba ai'maráísana minkísáúrá'ó káráwiyoowifa'a tisasá ta'óto'mai tufú'maresa ándá-aramba ímbo ámémba ai'mátuwaawana kóísana ¹¹aanáfó moóráwigomba ai'maráísana tisasá minkísáúrá'ó káráwiyoowi ta'óto'mai tufú'maresa sáwí'a uwánkesa ándá-aramba ímba ámémba ai'mátuwaawana kóísana ¹²aanáfó moóráwigomba ai'maráísana tisasá ta'óto'mai tufú'marááwana naaemá kúmísasa famétuwaawana kóísana ¹³aanáfó séna nóra ónaumno. Kesááninko imáyáamo ámakaundawimba ai'maráánana wínasa wenáái isanááwe séna ai'maráísana tisasá ¹⁴minkísáúrá'ó káráwiyoowi awánésa keáimbá sésa aanáfón-ááninko tifo tufúwónanasa puwéna maankísáú ímba maínata kesáa maénae sésa ¹⁵ta'óto'mai ándá-aran-kisau fakemba famétuwesa tufúwówana pukáíye. Ísu mináái simátimena séna minkísáú-áánáfó miyá íníye. ¹⁶Téna kísaura'o káráwiyoowi tínkaminasa puwíyana fí'onkaa-waasi kesí kísaura'a káráwiyoro síníye Ísu súwasa mináái isésa sésa ímba miyán-oro suwaná ¹⁷Ísu árimba tuwánéna tísai úmai isánae séna imáyáan-oro séna Maníkón-aaí aúfáífimba maarán-áái agaimaréna séna

óntan-dambo on-kwáásí moórá-ontantafesa sáwí'a wéiye sésa maisukáawe. Ánaaemba minóntánkó áfonkaamba uráiyé agaimaréna siyáimba minááisáfé'a imáyáan-oro. ¹⁸ Wíyamba minóntánká'á tanaambá kofésa sáwí'a ónááfo minóntánkó tufú'mai sáwí'a uwásuwainiye Ísu súwasa ¹⁹ óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásiyé simbá kentáásáféna siyé sésa ta'óto'mai tufuwónae sésamo umbá seyaafá'-wáásísáféna táá'a úwasa ifátukaawe.

Taakisi-ááisáfésamo áisai uráan-aii.

Mátíyu 22:15-22, Mááka 12:13-17

²⁰ Ifátuwesa ta'ótoraiyan-kanaa káráwiyesa tuwímbai ti'marésa sésa Ísun-aaimo isáán-kwaasimo ontembá té'a áisai íyana sáwí-aaimo sínata ta'óto'mai kámáni-kawaagompa'a móankanaumne sésa ti'marówasa Ísumpa'a tésa ²¹ sésa óraakoo érai'-aai wése waási táároi ímba inkaisé óraa'-waasiye úwoi-waasi táároi ímba inkaisé tirumbó faiyá'mai-aii ímbo sénda Maníkóní aambó arááíwáén-aai arupíse úmai simátimendasa ísaraumne. ²² Emá nóran-imayaawa ónó. Kanaasááwá taakisi-óntámbá Rómu-kamanisa timénaum íntaawa timénaumno. Tíméndasa Yúndaa-waasisa kentáási áamáana taraisónaum íntaawa taraisónaumno. Timénaum íntaawa timénaumno suwaná ²³ Ísu miwítí imáyáa iséna séna ²⁴ moórá-ontamba maimaé máaraasimero súwasa maimaé máaraanamuwana séna nááwan-óikaana uráinkara áwí'a wéraiyo súwasa Rómu-kamani-kawaagon-óikaamba isaná áwí'a wéraiye suwaná ²⁵ Rómu-kamani-kawaagonde wembá áméro. Maníkóndé Maníkómbá áméro súwasa ²⁶ mináái ísówana táá'a úwasa ímba aai siyáawe. Ísu waási túranka'a ména ímba sáwí-aii súwasa pósa ímba aai sésa ta'ótokaawe.

Pukémpinkembo íyáfasinaiyan-aii.

Mátíyu 22:23-33, Mááka 12:18-27

²⁷ Ímba ta'ótórowasa Sátúsi-amaan-kawaa-waasi púwómpinkemba ímba íyáfasinanaawe sun-kwáási pósa Ísumpa'a tésa ²⁸ sésa óraakoo naaófá'á Mósesé séna moóráwigo aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba puwínana áfáko maimakéna awaaón-anondaa-ware'e séna iyámpói ma'ankáiniye siyáiyé. ²⁹ Moórá-aii isaaó. Moórá-kanaa afakaeté-afarawainonda mésa tuwaaó aaré maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana ³⁰ wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana ³¹ wenánaenkewi ware'á maimakéna iyámpói ímbo ma'ánkáiimba púwísana miyá émesa afakaeté-waasi putásaawana ³² minínínkó ánaaemba pukáiyé simámesa ³³ Ísumba áisai esa sésa miyámó ombá waási puwíyampinkembo íyáfasinaiyan-kanaa minínímbá afakaeté-waasi tuwaainímbá éna nááwa máiniyo suwaná ³⁴ Ísu séna marapá'ó méraan-kwaasi aaré maíyasa waaí maíyasa tiyáámumba

to'waaí ésa wéowe. ³⁵Maníkó táántena séna pukémpinkemba íyáfasine'a wíyómpa'a iménaawe siyáimba minínínákwá'á wíyómpa'o iméraiyaamba aaré ímba maíyasa waaí ímba maíyamba ónááwe. ³⁶Maníkóní kísau-waasimo wíyómpa'o mésamo ímbo púwóntemba minkwáásí miyá ésa ímba aneka'á puwónááwe. Pukémpinkembo íyáfasinaiyamba Maníkóní waásin-owe. ³⁷Waási pukémpinkembo íyáfasinaiyamba Mósesé minááísáféna agaimakáíye. Aúfáífimba agaimaréna séna áru-taiya'a iyamó kaimbá ímba mintái káwisana mintáífínkémbá Maníkó Mósesentafena séna Maníkó úne. Enaíwá'ná Émbaramune Áísáakine Yékopune miwítí Maníkó úne siyáíye. Maníkó minááímó siyáimba minkáúmbó-wáásí é'a púwúwasa utaráambanifo ³⁸mináái siyáimba pósa miwí úwoi méraawe. Maníkón-aúranka'a seyaafá'nánká méraawe Ísu súwasa ³⁹ámáámbo sun-kwáásí sésa óraakoo kawé'-áái simásímaakaane suwaná ⁴⁰Ísun-aagio táá'a úntafesa ímba áísai uráawe.

Maníkómó íyáfasinankaraiwai Káráísitin-aaí.

Mátíyu 22:41-46, Mááka 12:35-37

⁴¹Ímba áísai uwaná Ísu séna Káráísiti Téffitin-andafaken-kwaasin-íye wésefo ⁴²naaófá'á Téffiti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-íye siyáimba imó agaimakón-aufaifimba Téffiti agaimaréna séna kesí Fasi'aénkóntáféna Maníkó séna kesiyáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á ⁴³mara'-ména'a ení namuro-wáásí íyáákaanasa miwí tai'ánááwe Maníkómó siyáin-aaí Téffiti siyáíye. ⁴⁴Miyáumai Téffiti Káráísitintafena séna kesí Fasi'aénkón-íye siyáimbanifo nóraumaiya wemá Téffitin-andafaken-kwaasin-íye Ísu súmba Káráísiti Téffitini Fasi'aénkó éna Téffitin-andafaken-kwaasigon-íye.

Ámáámbo sen-kwáásítí aambá arááíwáéfomo siyáin-aaí.

Mátíyu 23:1-36, Mááka 12:38-40, Rúku 11:37-54

⁴⁵Sáwífa'-waasi mináái ísówana Ísu wení kísau-waasisafena séna ⁴⁶ámáámbo sen-kwáásítí aambá arááíwáéfo. Minkwáásí ayáátáá-kuferai wiyésa naaópa'a afufumpa'á nówasa pósa waási tuwánésa sésa óraa'-waasin-owe wésewe. Minkwáásí ámáán-daumpa'o ombá óraa'-waasimo máépa'a imésa tanómbo kaúfópa'o ombá kawé'-áémpá'á mésa kawé-tómbá wénaawe. ⁴⁷Minkwáásí keto'-íníntí óntawara naankwará'á umémbá maésa waási suwánésa súwí'a mósá maráíwae sésa karokómbá tafisímai inái wésewe. Miyámó on-ánóndáá óraa'-umbai maénááwe Ísu siyáíye.

Keto'-ínínkó Maníkómpá'á óntambo tukáin-aaí.

Mááka 12:41-44

21 ¹Simátimena Ísu óraa'-amaan-daumpa'a ména tuwánómbo óntambo túwón-anafeumpimba sáwífa'-ontawara'-waasi

sáwífa'-ontamba túwówana ²moórá-keto'-ininko ímba óntamo makón-ininko téna kári'-ontamba kae-tóyaráámbá tuwómba Ísu awánéna ³wení kísau-waasisafena séna érai'a simátime súne. Minkétó'-ínínkómó túwáín-ontanko seyaafá'-wáásímó túwáán-ontamba íyáákaiye. ⁴Miwí sáwífa'-ontafinkemba tuwímbai túwáafo wemá kári'-ontafinkemba mútú'a túwáimba póna ónta-iyaimba méiniye Ísu siyáíye.

Óraa'-amaan-dambo tawisínda-aaimo siyáin-aai.

Mátíyu 24:1-2, Mááka 13:1-2

⁵Súwasa tuwímbai óraa'-amaan-dantafesa sésa kawe'-óntánkákémbá úmakaawe. Maníkómbá ámakaan-tantaa'a ko'naarirí úmakaawata awánéta aamoisá úne suwaná ⁶Ísu séna ánaaemba waási tésa awánaan-tantaa'a seyaafá tawísísuwesa seyaafá'-óntánkwárá'é tawísísuwanaawe Ísu siyáíye.

Sáwí-kanaa tíniyemo siyáin-aai.

Mátíyu 24:3-14, Mááka 13:3-13

⁷Ísu mináái súwasa áisai esa sésa óraakoo emó sénda nóin-kanaawa paápé íníyo. Nóin-kwaamera ínataawa séta ampáánká'á Ísumo siyáimba miyá íníyesa sénaumno suwaná ⁸Ísu séna karo'-áái isé'a érai'e sefó káráwiyoro. Sáwífa'-waasi tésa kesúwí'a máwatesa sésa Maníkómó íyáfasisinkaraiwai únda póna minkánáá ampáánká'á tíniye sénááwe. Miyán-áái síyawi ímba tirááíwáéro. ⁹Tíyááwemo síyan-aai némpakena'i ewaakéná'i isáiyana ímba táá'a íno. Miyán-kánáámó tında mindá ímba seyaafá-tántáá'ó tai'áínda-waame'an-íye. ¹⁰Fí'o-fi'on-aempa'-waasi tiyánááwe. Moórá-kawaa-waasigomo éna moórá-kawaa-waasigoni amááraasafena íyáfasine tíyáaromo sínasa íyáfasinesa tiyánááwe. ¹¹Fí'o-fi'om-barafa'a óraa'-mari táíniye. Fí'o-fi'om-barafa'a aawai táíniye. Sáwífa'-waasi tí'a íníye. Wíyómpa'a fí'o-fi'on-tantaa'a paápé ína'a awané táátafe'a ónááwe. ¹²Mintántáá'ó ímbo paápé ínasa kembiwí ta'óto'mai sáwí'a uwátinkesa amáán-daumpa'a kawáá-wáási aafimbá maitinkésa ándáfa'a mótinkanaawe. Kentáfé'o fasi'ámaimo méraiyantafesa ta'óto'mai óraa'-waasifa'e kámáni-kawaa-waasifa'e mótinkesa aái simátinkaiya'a ¹³minóráá'-wáási kesáái simátimenaawe. ¹⁴Aaimó simátínkénka'a nóran-aaiya sénaumno-imayaa ímba óraa'a íyana tirunkó umbái táíno. ¹⁵Minkánáá kawe'-ímáyáá timé'a aái tááka tínkáana'a síyasa kentí namuro-wáási ímba kanaa'á kentáái taraisésa íyáákanaawe.

¹⁶Kentinófoiye kentífá'awaawiye kentimááraawe kentí waásiye tí'maesa óraa'-waasiya'a iyésa aái simátinkaiyasa kempínkémbá tuwímbai tínkamiya'a puwónááwe. ¹⁷Kentáfé fasi'ámaimo méraiyantafesa seyaafá'nánká tíyámba uwátinkanaawe. ¹⁸Miyá ésa ímba timambá

tínkambai tai'ánaáwe. ¹⁹Fasi'ámaimo mé'o é'a kawel-úmai méranaawe Ísu siyáiyé.

Sáwí-kanaagon-aai.

Mátíyu 24:15-21, Mááka 13:14-19

²⁰Ísu mináái simátimena séna Yérúsaremu-naopa'a namuro-wáásí taúkúmaraiya sé'a seyaafá-tántáá'á tawísísuwaiyan-kanaa tiyé sénááwe. ²¹Yúndiyaa-marafa'o méraiyan-kwaasi omápata tuwaantantésa iyónááwe. Naaópa'o méraiyan-kwaasi mindáópa'a tuwésa wété ónááwe. Kisaufa'o méraiyan-kwaasi ímba naaópa'a iyónááwe. ²²Minkánáá Maníkó sáwí-meyamba timínana Maníkón-aai aúfáfinken-aai paapé íniye. ²³Tímúka'-inine káfé'-iyampoiwara'-inine minkánáá sáwí'a ónááwe. Maníkó maankwáásísáféna aaisambá tiyínana óraa'-umbai táiniye. ²⁴Fí'om-barafakewi tuwímbai paepáétamba tókamesa tuwímbai tí'maesa fí'o-fi'on-kwaasiti marafá'á mótinkesa fí'onkaa-waasi Yérúsaremu-naopa'a káráwiyesa sáwí'a íyana Maníkó séna kentí kanaa tai'áiyé síníye Ísu siyáiyé.

Ísumo marapá'ó kumínda-aai.

Mátíyu 24:29-35, Mááka 13:24-31

²⁵Ísu mináái simátimena séna aafáúrá'é wíyónka'e oká'é fí'o-fi'on-tantaa'a paapé íniye. Marapá'á fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi tirunkó umbai táiniye. Uwí-nónkó óraaka'a áái wésena tufántááfan-ínasa waási inkaisónááwe. ²⁶Wíyónko tora'náára'a ínasa waási sésa nórawa'iyó sésa tinekembá tata'á ínasa táátafesa ésa óraa'-imayaa ónááwe. ²⁷Kemá waási úranko óraa-fasi'aenkwará sámo kainkwárá'á ainánká kúmóna'a suwánánááwe. ²⁸Kemó sún-da-tantaa'a áwáu ómbarena paapé ina'a mósá awánánááwe. Maníkó kawel-ámpá'á métinkainda-kanaa kárika'o tinda pó'a to'mayaa é'a mósá awánaaro Ísu siyáiyé.

²⁹Ísu mináái simátimena séna moórá naan-táígón-áwí'a fíki mindáwara fí'on-taiwara'a imáyáan-oro. ³⁰Asáómó agaínda awáné sé'a áú'o sínda-kanaa kárika'a tiniye sénááwe. ³¹Miyámó intembá kemó sún-da-tantaa'a ina'a awáné sé'a Maníkó wení waási kawáánimba kárika'a tiniye sénááwe. ³²Érai'a simátimé sune. Káfé'o méraan-kwaasi tuwímbai ímbo pukáiyanka'a kemó sún-da-tantaa'a paapé íniye. ³³Wíyóne marawé tai'áínifo kesáái ímbo tai'áinda úwoi waé'wae'a íniye Ísu siyáiyé.

³⁴Ísu simátimena séna kentúra'a káráwiyoro. Uwó'o on-dómbá né'a kafóná mé'a marapá-tántáá'á óraa'-imayaa ofáínifo. Miyá'é'o é'a ímba imáyáamo wéiyanka'a kumúnafainifo káráwiyoro. ³⁵Kífo'o aumakáawanamo waígo ímbo imáyáa ímbo tafááíntemba fí'o-fi'om-barafaken-kwaasi ímbo wéisenka'a

kumúnafainifo ³⁶káráwiyoro. Inai símae wéiyiyana kemó súnda-tantaa'a kempá'ó tína'o é'a fasi'ámai mé'a waási úranko súranka'a méranaawe Ísu siyáiyé.

³⁷Minkánááfimbá aasiyaasi-kánáá Ísu óraa'-amaan-daumpa'a iména wenáái simátíma'mae wéiyena fenómpinka máápa'a kumbéna Órífi-omapa'a nó'waamba imaé'mae úwasa ³⁸sáwífa'-waasi aafáyáara'a ááéma Ísun-aaí isánae sésa óraa'-amaan-daumpa'a imaé'mae'a úmae iyáawe.

Yúndasi Ísuni pintaru'ó maiyáin-aaí.

Mátíyu 26:1-5, 14-16, Mááka 14:1-2, 10-11, Yóni 11:45-53

22 ¹Naaófá'á Maníko Yúndaa-waasi tíyótaimo í-tánómbá ímbo intóráin-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa kárika'a túwasa ²óraa'-amaan-kisau-waasiye áamáambo sun-kwáásíyé Ísumbo tufíyan-aaí suwaná úwoi-waasisafena táá'a úwasa ímbo aforatá ta'ótoranaumne siyáawe.

³Suwaná Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwígon-awi'a Yúndasi moórá-awi'a Ísakeriote éna waántáwanko wenarumpimbá koména imáyáa amúwana ⁴óraa'-amaan-kisau-waasifa'e áamáan-daka'o káráwírowifa'e wéna séna túwa'nai ona'á Ísumba ta'ótoranaawe súwasa ⁵isésa aamoí ésa sésa miyámó inda-méyámbá óntanta aménaumne suwaná ⁶Yúndasi ewé séna ímbo waásimo mépa'o é'a nóraumaiya Ísumba aráátíménasawa ta'ótoranaao-imayaa ómbarena úmae kuráiyé.

Tíyótaimo í-tánómbó kauráan-aaí.

Mátíyu 26:17-25, Mááka 14:12-21, Yóni 13:21-30

⁷Yúndaa-waasi ímbo intóráin-tantaa'wara-pereti agáún-kanaa túntemba tíyótaimo í-tánón-kánáá sipisípi-araa'a tufú'mai káfúfúka'a ⁸Ísu Pítaante Yóninte'a ti'maréna séna tíyótaimo í-tánómbá kowégaufiyata komandaanó súwasarai ⁹mindárai sésarai nááfara kogaufóyauyo suyaná ¹⁰Ísu séna Yérúsaremu-naopa'a wíyana moóráwigo nonánámó maimaé wíndawimba arááíwáékaiyo. Wemó naaúmpa'o iyíndafa'o ¹¹naankón-afowámó mérainakai kosimámekai óraako áísai ena séna kesí kísau-waasise'a náán-aempara tíyótaimo í-tánómbá nánaumno wésiye kosimámékaiyo. ¹²Wemá afófumayaa'-nankoni óraa'-aempa'a aráátiminiye. Kúfu'o uwándáíyan-tantaa'a mimpimbá wéráiyé. Seyaafá-tántá'á'á to'mayaa úmarekai minká'á kausínkáakaiyo súwasarai ¹³mindárai isésarai Yérúsaremu-naopa'a wésarai Ísumo sún-tantaa'a wérowasarai minká'á tanómba kauwánkaraaye.

Ísu wení kísau-waasi tómbó tímakain-aaí.

Mátíyu 26:26-30, Mááka 14:22-26, 1 Kórinti 11:23-25

¹⁴Tanómbó náíyan-kanaa túwasa Ísuwe wení aantá-waasiye tómbó náiyapa'a komérowana ¹⁵Ísu simátiména séna kárika'a sí'o índa-

i'a uwásinkaiyan-kanaa ímbo tiyáina'a ááéma tíyótai mo í-tánómbá kembangwísé'a nánaumne-imayaa úmae iyáunda káfé'a minkánáa paapé ímbá póta nánaumne. ¹⁶ Simátíme sune. Marapá'a maantánómbá ímba aneka'a nánaumpo Maníkó wení waásimo kawáánipa'a maantánónkóní áwáuma afora'a wéraina'a nánaumne séna ¹⁷ ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna Maníkémpá súwiyo séna maimái moórá-mora úmai naaró. ¹⁸ Simátíme sune. Ándá-aran-dombo ímba nánaumpo Maníkó wení waásimo kawáánipa'a mé'a aneka'a nánaumne séna ¹⁹ péréti maisoréna Maníkémpá súwiyo séna tafánkena tiména séna mindá kesúnifo kembangwísáfé'a ísámai kesú tuwánáúmne. Miyáumai kentáfé'a imáyáa é'a námae iyóro súwasa ²⁰ tómbá násúwówana ándá-aran-dombo wéron-anafeumba maisoréna pérétimo tímúntemba miyáumai ándá-aran-dombo tíména séna mindá kesí naaén-iyé kesí naaemá kembangwísáféna kumínda póna Maníkó séna kesé'a kááísamai méraiwe séna mináú-áái símai kááísamakaisa'a miyáumai kentáfé'a imáyáa é'a námae iyóro.

²¹ Kembá namuro-wáásímó aráátimindawi keséta ména tómbá wénaiye. ²² Naaófá'a Maníkó séna waási úranko puwíníyemo siyáintemba pó'a púwónana namuro-wáásímó aráátimindawi sáwí-meyamba máíniye Ísu súwasa ²³ wení kísau-waasi keáímbá sésa nááwa miyá ínisanawa síyó siyáawe.

Nááwa iyáákaiyomo siyáan-aaí.

²⁴ Ísuni kísau-waasi mósimesi-aaí sésa kentááfínkémbá nááwa wéiyaakaiyo suwaná ²⁵ Ísu séna marapá'-óráá'-wáásísómbá iyáákamai fasi'aén-áái simáti-simati uwasá wenkóyááka-tayaaka ésa sésa kentáási óraa'-waasi kawé'a wéowe siyáawe. ²⁶ Kembíwí miyáumaimo óraa'-waasimo ontémá ímba miyán-oro. Kempínkémbá óraa'o ménae síyawi seyaafá'-wáásítí kísau túwa'nai oro. Iyáákanaemo síyawi fí'owiti wayó'a maenáawe. ²⁷ Marapá'-wáásífínkémbá tómbó ménamo wénaiwai óraa'-waasin-ifo kúfu'o uwámíwai kári'-waasi ímbánifo kemá kentí óraako ímba miyá é'a kentí wayókóráámbá wéune.

²⁸ Miyá úna'a kembó sáwí'o uwásínkáanka kesé'a mé'a ímba síyukaawe. ²⁹ Kesífo kentáféna séna waási kawáanuwo siyáintemba kembangwísáfé'a miyán-áái simátimenaumne. ³⁰ Waási kawáámó ondará'a mé'a tómbá wéne'a kawáámó ondará'a mé'a Ísarerin-áánintomba sísamaifakemba kae'a kumbaimái-aanintonti minándáfákén-kwáási-taai isé'a tuwínkaa'a ónáawe Ísu siyáíye.

Pítaa ánaeni'a uwásinkainiyemo siyáin-aaí.

Mátíyu 26:31-35, Máaka 14:27-31, Yóni 13:36-38

³¹ Ísu Sáímonimba arumbá uwánkena séna Sáímoniyo isaaó. Owái to'máímo tufimpí owanamó arú'ó marapá kúmísasamo anónka'o mósá máéntemba kawé-

tántáá'á mósá maé'a sáwí-tantaa'a úwoimo wéraindasafena waántáwanko tísai úmai isánae sína'a ³²mindásafe Maníkómpá'á inai sé'a kesé'o kaásamaimo méraanda siyuwáanafo sé'a inai siyáumne. Emá siyuwé kouweré kesí waási fasi'átinkaafo Ísu súwana ³³Pítaa séna Fasi'aénkóo ándáfa'o áí'mae wíya'o é'a kesé'a kóyauye. Tufuwíyamo puwína'o é'a kesé'a puwóyauye Pítaa súwana ³⁴Ísu séna Pítaao simáme súne. Káfé'a kokórigo ímbo áái siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasiye sínone Ísu Pítaantafena siyáiyé.

³⁵Ísu simásuwena wení kísau-waasisafena séna ááéma ti'maré sé'a óntambo inai-inaimó sí-únámbá ímba maé'a tón-únámbá ímba maimaé wé'a tísamai ánáamba ímba maimaé koró. Mináái ááéma sé'a ti'mákaunda moórá-tantaatafe'a aáfáán-tukáana'iyó súwasa miwí sésa ímbaniye suwaná ³⁶Ísu séna káfé'a óntan-unambo makáiyawi minúnámbá maimaésa koró. Tón-únámbó makáiyawi minúnámbá maimaésa koró. Paepáé'a ímbo makáiyawi miwítí paákákén-únánkwátói f'lowi tímésa óntamba maiyésa paepáé'a méyánuresa koró. ³⁷Simátíme súne. Naaófá'á Maníkón-ai aúfáífimba Áísáya agaimaréna séna áí'maesa sáwí'a uráan-kwaasimo mépa'a móankaraawe agaimaréna siyáimba kentáfénamo siyáimba póna paápé íniye Ísu súwasa ³⁸wení kísau-waasi sésa Fasi'aénkóo kae-páépáé'a makáumne suwaná wemó sún-aaigoni áwáu ímba ísóntafena séna é'aniye
Ísu siyáiyé.

Ísu Kétésémánifa'a inaimó siyáin-aii.

Mátíyu 26:36-46, Mááka 14:32-42

³⁹Ísu simátimena máápa'a kuména Órífi-omapa'a imaé'mae úntemba iyúwasa wení kísau-waasi arááiwa'maesa ⁴⁰iyúwana Ísu simátimena séna waántáwanko tísai úmai isánae-aii kempá'á sífáínifo Maníkómpá inai seró séna ⁴¹tiyuwéna ewaa'á wéna Maníkó óraakon-iyé séna mara'á kumbéna inai finkémbá ⁴²séna kesifóo emó kanaán-iyé sémo e maanúmbái-tántáá'ó kempá'ó túnda maisiyuwé éni fo ímba kesí imáyáan-ifo ení imáyáa arááiwaéno súwana ⁴³Maníkóni kísau-waasigo wíyómpakewi paápé éna fasi'ánkowana ⁴⁴arunkó óraa'-umbai tówana Maníkómpá'á inai fasi'ámai súwana umu'náamba naaeráamba marapá'á kumúwana ⁴⁵inai simásuwena íyáfasinena wení kísau-waasiyaufa'a téna tatuwánómba tirunkó umbái tówasa tún-kwaigurówana ⁴⁶tatúséna tasimátimena séna túmó wéraamba íyáfasine'a inai seró. Waántáwanko tísai úmai isánae-aii kempá'á sífáínifo Maníkómpá'á inai seró Ísu siyáiyé.

Ísumbo ta'ótokaan-aii.

Mátíyu 26:47-56, Mááka 14:43-50, Yóni 18:3-12

⁴⁷Ísu mináái wésuwana sáwífa'-waasi wétuwana Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba kae'á kumbaimái-waasifinkemba moóráwígon-

awi'a Yúndasi misáwífá'-wáásíffímbá aifa'á téna Ísumba aaweyáámó uwánkaindasafena Ísuni ewaa'á téna ⁴⁸ aasásóí'á úntafena Ísu séna Yúndasiyo kemá waási úrankomba kesí namuro-wáásímó aráátímíndasafe aaweyáá uwásinkaane súwasa ⁴⁹ Ísuwe'lo mérowi moórá-tantaa'lo paapé índa-imayaa ésa sésa Fasi'aénkóo paepáétanta karánaumno suwaná ⁵⁰ Ísuni kísau-waasifinkemba moóráwigo paepáé'a maimaéna aifa'-ámáán-káwáágóní kísau-waasigon-áá'a fagáúsuwowana ⁵¹ Ísu étuwaao séna minkwáásígón-ááka'a ta'ótorena áá'a kawe'á uwánkaraiye.

⁵² Kawe'á uwánkowasa óraa'-amaan-kísau-waasiye ámáán-danka-kawaa-waasiye óraa'-waasiye Ísumbo ta'ótoraiyanesa tamérowana Ísu simátimena séna kentáfé'a umén-kwáásín-iyé sé'a p'ó'a taánáinkwara paepáé'wara'a maimaé kembá ta'ótoranae sé'a wétewe. ⁵³ Sáwífa-kanaa óraa'-amaan-daumpa'a kesé'lo méraundara'a ímba kembá ta'ótokaawe. Káfé'a kentí kanaamá isa'á kumeukóní fasi'aémbá íyáákaisa'a kembá ta'ótórááwe Ísu siyáíye.

Pítaa ímba awánáúnda-waasin-iyemo siyáin-aai.

Mátíyu 26:57-58,69-75, Mááka 14:53-54,66-72, Yóni 18:12-18,25-27

⁵⁴ Súwasa Ísumba ta'óto'maesa aifa'-ámáán-káwáágóní naaúmpa'a móankowana Pítaa tínaaemba nénka'lo témomba ⁵⁵ mindánkóní naamaáífa iyamá agaimarésa mérowana Pítaa miwísé mara'á tamérowana ⁵⁶ iyamó wégonka'a moórá-kísau-arasigo téna Pítaamba takarákéna séna minkwáásígó wesé'lo máíwain-iyé súwana ⁵⁷ Pítaa séna ímbanifo kemá ímbo awánáúnda-waasin-iyé súwana ⁵⁸ kárika'a moóráwigo Pítaamba taawánéna séna wení waásifinkewi óne súwana Pítaa séna kemá ímbaniye súwana ⁵⁹ kárika'a moóráwigo Pítaantafena óraaka séna érai'a sune. Kárirí fakewi éna wení kísau-waasifinkewin-iyé súwana ⁶⁰ Pítaa séna emó sénda-aai ímba isáúmne súwana kokórigó áái súwana ⁶¹ Fasi'aénkó waeréna Pítaamba awánówana Pítaa Fasi'aénkó simámakon-aai ááka'-maréna miyá siyónka'a káfé'lo kokórigó ááimo ímbo siyáindara'a emá kaumbo-íká'á kentáfé sé ímbo awánáúnda-waasin-iyé sínone siyónka'a mináái ááka'-maréna ⁶² máápa'a kuména áfááraumai ifi'á taráíye.

Ísumba karaánáá'lo ánkaraan-aai.

Mátíyu 26:67-68, Mááka 14:65

⁶³ Pítaa ifi'á tówasa Ísunka'lo káráwirowi karaánáá'a ankésa tufuwésa ⁶⁴ aúrampa'a ampantasámbá káátamakesa wétufuwesa sésa esáfé sé Maníkómó íyáfasisinkarawai únemo séndawi ómpo kemá nááwa tufúnái simásimiyo wésesa ⁶⁵ fi'lo-fi'on-aai símai sáwí'a uwánkaraawe.

Ámáán-ora'a-waasifa'a Ísumbo áí'mae kuráan-aaí.

Máttyu 26:59-66, Mááka 14:55-64, Yóni 18:19-24

⁶⁶Aafáúmó íyáúsunka'a Yúndaa-waasiti óraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé túwaandu urówasa Ísumba áí'maesa íyúwasa ⁶⁷sésa Maníkómó íyáfasinankarawai Kárásitiya'onai simásimiyo suwaná séna simátíména'o é'a ímba kawé'-úmai isánááwe. ⁶⁸Moórá-aaimo tísai ona'ó é'a ímba simásimenaawe. ⁶⁹Kemá waási úranko Maníko fasi'aénkón-ayáánúrapa'a fasi'aén-áémpá'á íménaumne súwasa ⁷⁰seyaafá'nánká sésa ewá séwa Maníkón-ááninko úne sénó suwaná Ísu séna é'a sewé súwasa ⁷¹miwí sésa wesáféna sífó minááisáféta aafintá maenkéta fi'on-aaimo simánkáamba saafá únda póta ifátá tuwánáúmne siyáawe.

Ísumba Páiratimpa'o áí'mae kuráan-aaí.

Máttyu 27:1-2,11-14, Mááka 15:1-5, Yóni 18:28-38

23 ¹Minááisáfésa misáwífá'á íyáfasinesa Ísumba áí'maesa Rómu-kamani-kawaagon-awi'a Páiratimpa'a wésa ²aaí simánkesa sésa minkwáásígó Yúndaa-waasi karo'-áái simátiména miwítí imáyáa símai sáwí'a éna séna Rómu-kamani-aifa-kawaagomba taakisi-óntámbá ímba áméro séna wesáféna séna Yúndaa-waasiti kawáágó é'a Maníkómó íyáfasisinkarawai úne siyáíye suwaná ³Páirati Ísumba áísai éna séna Yúndaa-waasiti kawáágówá ónó súwana Ísu séna é'a séne súwana ⁴Páirati óraa'-amaan-kisau-waasisafenawe úwoi-waasisafenawe séna minkwáásígó ímba sáwí'a uráisa'a awánáúmne súwasa ⁵óraaka sésa Káríri-aempaken-kwaasi tirumbá totuwéna minkákémbá Yúndiyaa-aempa'a taména miyá wéíye siyáawe.

Ísumba Érotimpa'a áí'mae kuráan-aaí.

⁶Suwaná Páirati mináái iséna séna Káríri-aempakewiya'iyo súwasa ⁷ewé mináémpákéwín-íye suwaná imáyáa éna séna Éroti mináémpákén-kawáágó káfé'a maanká'á Yérúsaremu-naopa'a taméraiifo ai'maráanana wempá'á wínana wemá isáíníye Páirati simásuwéna ai'marówasa áí'maesa Érotimpa'a kuráawe. ⁸Ayáátááka'a Éroti Ísuntafesamo sun-áái iséna Ísumba awánaanana ímbo awánáúnda-kisau maína'a awánánae súwasa Ísumba Érotimpa'a kuwaná awánéna aamoí éna ⁹fi'o-fi'on-tantaatafena áísai úwana Ísu iséna ímba aaimó súmba úwoi mérowasa ¹⁰óraa'-amaan-kisau-waasiye ámáámbo sun-kwáásíyé mésa Ísumbo simánkón-aaí óraaka suwasá ¹¹Érotiye wení i-wáásíyé Ísumba símai sáwí'a uwánkesa karaánáá'a ankésa óraa'-waasiti unáánkwátói uwánkesa áí'maesa Páiratimpa'a aneká kuráawe. ¹²Ááema Érotiye Páiratiye aaisambó siyááyamba pósarai minkánáá kawé'-úmai méroyasa Ísumba áí'maesa aneká Páiratimpa'a kuráawe.

Ísumba tufíyana puwínomo siyáin-aai.

Mátíyu 27:15-26, Mááka 15:6-15, Yóni 18:39–19:16

¹³Kuwaná Páirati óraa'-amaan-kisau-waasiye óraa'-waasiye úwoi-waasiye táántena ¹⁴séna minkwáásí kempá'á té'a sé'a waásiti imáyáa símai sáwí'a wéiye wésewe. Kentúranka'a áísai únana simánkáán-aaignoni áwáu ímba wéraisá'a awánáúmne. ¹⁵Érotiye áísai úyamba minááígóni áwáu saafá uwááekai úyana ai'maráísasa áí'maesa kempá'á tiyáawe. Tufíyanamo puwínda-i'a ímba uráifo ¹⁶i-wáásí senasá áwiyonku'-násúwéwa'a faú'ankanaumne súwasa ¹⁷Yúndaawaasi tíyótaimo í-tánón-kánáá tóso úntemba moórá-waasi táántowana Páirati minkwáásí faú'ankowana miwífá'á kúwana Páirati séna Ísumba faú'ankanae súwasa ¹⁸seyaafá'-wáásí óraaka sésa ímbanifo tufíyana puwínifo Párápásimba faú'ankao siyáawe. ¹⁹Ááéma tuwímbai kámáni-waasiye tíyómbo moóráwigon-awi'a Párápási moóráwigomba tufúwana puwúwasa ándáfa'a ánkarowasa sésa Párápásimba faú'ankao suwaná ²⁰Páirati Ísumba faú'ankanae-imayaa éna simátimuwasanifo ²¹óraaka'-óraaka sésa aaraa-táiyá'á tufíyana puwíno suwaná ²²Páirati aneka'á séna nóra-sawira uráiyó. Tufíyanamo puwínda-i'a ímba uráifo i-wáásí senasá áwiyonku'-násúwéwa'a faú'ankanaumne súwasa ²³óraaka sésa aaraa-táiyá'á tufíyana puwíno símae íyún-aaigno Páratin-aaignomba íyáákowana ²⁴Páirati miwí táái iséna ewé séna kemó sentembá oro séna ²⁵moóráwigomba faú'ankena kámáni-waasi tíyómbo moóráwigomba tufuwúwana puwúwasa ándáfa'o ánkarowaimba táántowaimba Páirati faú'ankena aaraa-táiyá'á tufíyana puwíníye-imayaa untáféna Ísumba i-wáásí tímakaiye.

Ísumba aaraa-táiyá'ó tufúkáan-aai.

Mátíyu 27:32-44, Mááka 15:21-32, Yóni 19:17-27

²⁶Timúwasa i-wáásí Ísumbo áí'mae kumbá moóráwigo Sáíríni-naopakewin-awi'a Sáímoni Yérúsaremu-nao'-ampa'a túwasa i-wáásí ta'ótoresá Ísumbo tufíyan-aaraa-tai áúwaata'ankesa sésa Ísun-ánaaemba tiyó suwaná miyá úwasa ²⁷sáwífa'-waasi Ísumba arááiwa'mae wéguwasa aaresómbá tirumbá uwánkesa imá siyésa ifí'á támaesa arááiwa'mae kuwaná ²⁸Ísu waeréna séna Yérúsaremu-naopaken-inintono. Ímba kesífi'lo tembá kentí iyámpóisafe'e kesáfé-ífi'á taaró. ²⁹Yérúsaremu-naopa'a sáwí-kanaamo tında age-íníné ímbo iyámpóimo matinkésamo náambo tímakaan-inine aamoí ésa iyámpói-íyaimba pó'a inkaisé'a kónaumne sésa aamoí wéowe sénááwe. ³⁰Minkánáámó tında káril'-omakowe óraa'-omakontafesawe sésa ááéma pukónáifo faiwí'mae kufaráátao sénááwe. ³¹Kemá aú-taiyaamba únda pósa sáwí'a wéuwasinakafo kembiwí aáénkaen-taiyaamba ombá pósa óraa-sawí'a uwátinkanaawe Ísu siyáiyé.

³²Ísu súwasa kae'-wáásí sáwí'o urááyan-kwaasiwara'a tí'maesa Ísunkwara'-úmai tínkamona'e sésa tí'maesa ³³mimbárágón-áwí'a a'nónayaantapa'emo supa'á kurésa Ísumba aaraa-táiyá'á tufúsésa séfasefa'-arausampa'a kae'-wáásí aaraa-táiyá'á tufúsúmarowana ³⁴Ísu séna kesifóo maami owíní áwáu ímba awánaresa kembá sáwí'o uwásínkáamba ímba imáyáa e sáwí-meyamba ímbo tímínda sáwí-imayaa maitiyuwaaó súwasa i-wáásí sésa wení unáánkwátói maénae sésa ááfé tíyáananasa náawamo íyáákaindawi máíníye sésa miyá uwasá ³⁵waásisomba káá'a karátuwesa mésa Yúndaa-oraa'-waasi karaánáá'a ankésa sésa fí'owi túwa'nai ena Maníkómó íyáfasinankaraiwaimo énamo éna wesáféna wenáú áwa'nai íníye suwasá ³⁶i-wáásíyé karaánáá'a ankésa ikamó fón-domba maimaésa wempá'á tésa sésa naaó. ³⁷Yúndaa-waasiti kawáágómó émo e

esáfé enáúma áwa'nai uwo suwasá ³⁸ááéma aúfái agaimakésa sésa Yúndaa-waasiti kawáágón-íye sésa agaimái Ísun-a'nónká-táiyá'á mósá makáawe.

³⁹Mósá márówana sáwí'o uyan-kwáásímó tufúsúmaroyan-kwaasigorai moóráwigo Ísumba karaánáá'a ankéna séna Maníkómó íyáfasinankaraiwaimo émo e enáú áwa'nai e kenkáíwárá'á súwa'nai uwo súwana ⁴⁰moóráwigo

séna ímba miyá siyó. Maníkón-áároimo inkaiséra miyá ímba sésino. Wembó sáwí-meyambo áméntemba kenkáíwárá'á miyá wéowe. ⁴¹Wemá ímba sáwí'o uráiwaimba sáwí-meyamba wéamefo kerái sáwí'o uráuyawinkai sáwí-meyamba uwásínkáawe séna ⁴²Ísuntafena séna Ísuwo ení waásimo kawáá indará'á ken-ímáyááwárá'á uwo súwana ⁴³Ísu séna érai'a simáme sune. Káfé'a kesé'a kawé'-mápá'á íméinnone Ísu siyáíye.

Ísumo pukáin-aai.

Máttyu 27:45-56, Mááka 15:33-41, Yóni 19:28-30

⁴⁴Súwana wááwái seyaafá'-áémpá'á túnkwéna aafáúmó taenónka'a túnkúmba ⁴⁵óraa'-amaan-daumpa'a ampanta-óntámó úmakomba tafááténa kaesé uwágúwana póna Maníkómpá'ó iyíyan-amba wi'marówana ⁴⁶Ísu óraaka séna kesifóo kesimambá enayáámpimba to'marúumne simásuwena puwúwana ⁴⁷i-wáásítí kawáágó Ísumo puwúmba awánéna Maníkón-áwí'a mósá maréna séna érai'a arupíse-waasin-íye súwasa ⁴⁸sáwífa'-waasi koawánanaumne sésa túwaandu urón-kwaasi Ísumo puwúmba awánésa tirunkó umbaí tówasa miwítí naaópa'a wété uwasá ⁴⁹Ísuwe'o nún-kwaasiye Káríri-aemapakemba Ísumba arááíwa'maesa Yérúsaremufa'o tiyón-inine nénka'a tamésa seyaafá-tántáá'á awánaraawe.

Ísumbo utaráan-aaí.*Mátíyu 27:57-61, Mááka 15:42-47, Yóni 19:38-42*

⁵⁰⁻⁵¹Awánowana moóráwígon-awi'a Yósepi Yúndiyaa-marafa'a Árimátíyaa-naopakewi kawé!-wáásí arupíse úmáimo mérowi Maníkó wení waási kawááníníye séna amu!maréna póna Ísumbo tufuwónae sun-kwáásí tááisafena ímba ewé siyáiwai wemá ⁵²Páíratimpa'a téna Ísun-áuma utánáifo simiyó súwana ewé súwana ⁵³Ísun-áuma aaraa-táíyákembá tamaimái aú-ampantafimba asááúmaena maimaéna waásimo aúsámakon-ontan-aifimba mámarena waási ímbo makón-aifimba mámarena ⁵⁴tómbó fáká'maimo to'mayaa un-kánáá Yúndaa-waasi saagon-kánáá kárika'a tíne úntafesa Ísumba utámarowasa ⁵⁵Káririfakembo Ísumbo arááíwa'mae tiyón-inimba Yósepimba arááíwa'mae tésa Ísumbo utámárómbo taawánésa ⁵⁶tauwerésa áúra'a máa'ankanae sésa asaa-wiyúum-básáwémbá to'mayaa unká'a saagon-kánáá túwana ámáámbo sunten-úmai úwoi méraawe.

Ísu pukáimpinkembo íyáfasinkain-aaí.*Mátíyu 28:1-10, Mááka 16:1-8, Yóni 20:1-10*

24 ¹Saagon-kánáá úwoi mérowana tai'ówasa aafaúmo íyáúsunka'a áúra'a máa'ankanae sésa asaa-wiyúum-básáwémbá to'mayaa úmakom-basawemba maimaésa Ísumbo utámaropa'a wésa ²awánomba óraa'-ontamba óikakemba é'a fawátukowasa awánésa ³minóntán-aifa'o íyúmba Fasi'aénkó Ísun-áuma ímba wérowasa awánésa ⁴óraa'-imayaa ésa awánomba kae!-wáásíyái túgáyagayaamo ún-unankwatoi urésarai ewaa'á méroyasa tuwánésa ⁵⁻⁶táátafesa ésa kifaiyowasarai sésarai púwísa'o máánkaraan-ontan-aifimba ímba méraifo íyáfasinena kóuraifo ímba maampímbá ayaafái oro. Wemá Káririfa'a úwoimo méronka'a simátímakain-aaí imáyáan-oro. ⁷Maará siyáíye. Kembá waási úrankomba sáwí-waasi timíyasa sínkamiya'a puwé'a kaumbo-kánáá maisuwé'a íyáfasinanaumne siyáíye suyasá ⁸isésa simátímakain-aaí tááka'a marésa ⁹minóntán-aima tuwésa wésa Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moóra kumbaimái-waasiye fí'on-kwaasiye mináái kosimátimesa ¹⁰minínímbá moóra Mágátáraa-naopaken-ininkon-awi'a Máriaa úwana moóra aráámáo Yémísin-anówa úwana moóra Yóána úwasa miwísé'lo méron-inimba Ísuni aantá-waasi mináái kosimátímúwasa ¹¹isésa sésa úwoi karo'-áái sewé simásuwesa úwoi mérowananifo ¹²Pítaa íyáfasinena awaantanténa utámakon-ontan-aifimba kogífaena awánómbo ampantasámbó kára'umae máutamankon-ampanta aantemba wérowana awánéna kouweréna mindásafena óraa'-imayaa uráíye.

Éméyási-nao'-ampa'a Ísumbo awánaraayan-aaí.*Mááka 16:12-13*

¹³Minkánáá Ísuni waásifinkemba kae'nárai Éméyási-naopa'a kóyae siyáíye. Mindáópa Yérúsaremufa'a ayáátáákakaamba wérowasarai

Éméyási-naopa'a kóyae sésarai Yérúsaremufa'a tuwésarai aampa'á wéwesarai ¹⁴ Ísumbo éwiyon-aaí símaesarai wéguyana ¹⁵ Ísu ewaa'á téna minkáé'náraise'a kúwasarai ¹⁶ awánoyana Maníkó túramba kumeu'á uwátinkowasarai ímba awíyéraaseraamba uyaná ¹⁷ Ísu séna nóin-aaíya aampa'á símae wégoyo súwasarai mink'á komésarai tirunkó sáwí'a úwasarai ¹⁸ moóráwígon-awí'a Kíríyópási séna káfé-kanaa Yérúsaremu-naopa'a tóso ésa paápé uráin-tantaa'a awánaraafo eyáá ina awánaraano áísai ena súwana ¹⁹ Ísu séna nóina'íyo súwasarai mindárai sésarai Ísu Násaretifakewintafekai síye. Maníkón-aaí siyáiwai Maníkón-aúranka'a fasi'aén-kísáú maéna fasi'aén-áái simásímísata ísaraumne. ²⁰ Kentáásí óraa'-waasiye óraa'-amaan-kisau-waasiye Ísumba tufuwíyanesa Rómu-kamani-waasigomba áméwana ewé sisasá aaraa-táiyá'á tufúwówana pukáíye. ²¹ Kesáá Ísareri-waasisa séta kentáásí kawáá-i'a éna Rómu-kamani-waasi íyáákainiye siyáundasa tufúwówana pukáíye. Moórá-aaíwara'a wéraiye. Tufúwówana pukáimba kaumbo-kánáá maisukáíye. ²² Tuwímbai-inimbo simásímén-aaísa sáátafeta úne. Káfé'-aafayaara'a ááéma utaráapa'o kombá ²³ wenáú ímba wéraisasa koawánésa kouweré tésa sésa wíyómpakendarai tuwánáúnasarai sésarai pukáimpinkemba íyáfasinkaiye séye tasewatá ²⁴ kentááfínkémbá tuwímbai utámakaapa koawánaawana minínímbó sentembá miyá éna ímba wéraisasa awánaawe suyaná ²⁵ Ísu séna sáwí-imayaawara'a óye. Naaófá'á Maníkón-aaímo simátímakaawi agaimarésa siyáan-aaísafekai ímba ááéma érai'e séye. ²⁶ Maníkó íyáfasinankaraiwaimba áí'o índá-i'a uwánkaiyambanifo sámó kain-áémpá'á iméiniye miyám-bíyan-aaí Maníkó siyáíye. ²⁷ Maníkón-aaí aúfáífinkemba wentáfésa siyáan-aaígóni áwáu simátímakaiye. Mináái Mósesé agaimaréna siyáin-aaíwara minkákémbá Maníkón-aaímo siyón-kwaasi agaimaréna siyáan-aaíwara'a simátímakaiye. ²⁸ Simátimuwasarai kuyan-dáókoni ewaa'á kuyaná Ísu kóyáákwowasarai ²⁹ mindárai ta'ótoresarai óraaka sésarai kumeupá nó'waamban-ifo kesékai méraao suyaná mindáraise'a naaúmpa'a iména ³⁰ tómbá náíyanesa uwaná tómbá maisoréna Maníkómpá súwi séna tafámbai timúwasarai ³¹ awánésarai Ísumba awíyéraase uyaná áwiyokuwasarai ³² sésarai aampa'ó túyanamo Maníkón-aaí aúfáífinkemba simásímísanarai sirunkó óraa'-aamoin-íye siyááye.

³³ Mináái simásuwesarai íyáfasinesarai kouwerésarai Yérúsaremu-naopa'o tuyambá Ísuni kísau-waasi sísamaifakemba moórá kumbaimái-waasiye fí'on-kwaasiye túwaandu urómba tuwánoyasa ³⁴ miwí sésa érai'a Fasi'aénkó pukáimpinkemba íyáfasinena Sáímonimpa'a paápé isaná awánaraiye suwasaráí ³⁵ mindárai aampa'ó kuyan-áái simátimesarai sésarai tómbá tafámbai símísakai Fasi'aénkómbá awíyéraase uráuye siyááye.

Ísuni waási wembó awánaraan-aii.

Mátíyu 28:16-20, Mááka 16:14-18, Yóni 20:19-23

³⁶Mináái suyaná Ísu paapé éna miwítí afufumpimbá ména áano úmai méraaro súwasa ³⁷inkaisésa waántá sewé sésa táátafesa uwaná ³⁸Ísu séna ímba táá'a íno. Ímba kae'-ímáyáámó íyamba ³⁹siyáánarumpin-afiye sísamaifin-afiye awáné'a kentáfé'a wén-iye seró. Waántá-waasi ama'wára ayáántánkwara'a ímba wéraifo kembá úwoi wéraifo suwáné'a sine'á ta'ótóráaro ⁴⁰Ísu simásuwena ayáánarumpin-afiye aísamaifin-afiye aráátimuwasa ⁴¹óraa'-aamoi ésa táátafesa ésa óraa'-imayaa uwaná waántán-iye sefó séna Ísu náfyan-tomba makáao tísai ena súwasa ⁴²agaimakóm-bofaa'a ámúwana ⁴³maimái túranka'a naráiyé.

⁴⁴Násuwena simátimena séna kesé'o úwoimo maéwándara'a maará siyáumne. Kentáféna Mósesé agaimaréna siyáin-aaiye Maníkón-aaimo siyón-kwaasi agaimaréna siyáan-aaiye imá agaimaréna siyáan-aaiye érai'a paapé íníye simátímakaumne. ⁴⁵Maníkón-aai aúfáífinkemba kawé'-úmaimo isáiyantafena miwítí imáyáa kawé'á uwátínkaraiye. ⁴⁶Maníkón-aai aúfáífimba agaimaréna séna Maníkómó íyáfasinankaraiwaimba áí'o índa-i'a uwánkaiyana puwíndanifo kaumbo-kánáa maisuwéna íyáfasinainasa ⁴⁷wení fasi'aénkwará'á mésa aifa'á Yérúsaremu-naopa'a simátimesa minkákémbá fí'o-fí'om-barafaken-kwaasi mósimatim-besimatin-esa sésa kentí sáwí-imayaa tuwé'a Maníkómpá tíyana kentí sáwí-imayaa maitiyuwáíníye agaimaréna siyáiyé. ⁴⁸Awánaan-aii simátíma'mae koró. ⁴⁹Kesifo óraaka'a séna tíméndawimba ai'maráanana kembiwísé'a kumbéíniye. Yérúsaremu-naopa'a méraiñana kempimbá kumbéna wíyómpake-fasi'aemba timína'a awánaan-aii simátíma'mae koró Ísu siyáiyé.

Maníkó Ísumba aiyówanamo iyáin-aii.

Mááka 16:19-20, Aantá-waasi 1:9-12

⁵⁰Simásuwena Ísu tí'maena Yérúsaremu'f'a tuwéna Pétáni-nao'-ewaa'a koména ayáántamba aasumí'a uwátínkaraiye. ⁵¹Uwátinkowana Maníkó aiyówana wíyómpa'a iyúwasa ⁵²Ísun-imayaa ésa áwí'a mósá maréna tirunkó óraa'-aamoi úwasa kouweréna Yérúsaremu-naopa'a tésa ⁵³aasiyaasi-kánáa óraa'-amaan-daumpa'a iyéna Maníkón-áwí'a mósá makáawe.

Rúku kemó súnda-aii taí'áiyé.